

ศร็ดอนชัยใช้สร้างสรรค์

จังหวัดเชียงราย

แนวความคิด

ชุมชนทอผ้าศรีดอนชัยเป็นชุมชนเก่าแก่ชาติพันธุ์ไทลื้อที่มีประวัติศาสตร์ชุมชนยาวนานกว่า 100 ปี เป็นชุมชนทอผ้าขนาดใหญ่ที่สุดในเชียงราย มีลวดลายการทอผ้าที่ซับซ้อนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ เชื่อมโยงระบบทอผ้าเป็นมรดกวัฒนธรรมร่วมในกลุ่มอนุภูมิภาคสุโขทัย (GMS) มีตำนานท้องถิ่น เรื่องตำนานทุ่งสามหมอน ตำนานการแสดงความรักจากการทอผ้า

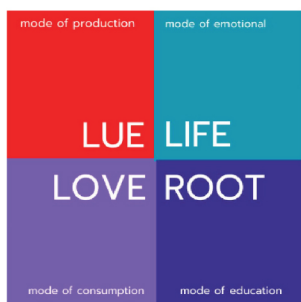
การขับเคลื่อนพื้นที่ด้วยวัฒนธรรมและการออกแบบเชิงชุมชน ที่ผสานกรอบแนวคิดระดับโลก (MONDIACULT 2025) เข้ากับพลังฐานรากของท้องถิ่น (Vernacular Design) เพื่อสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การพึ่งพาตนเอง ความยั่งยืน และอัตลักษณ์ใหม่ของเชียงรายในฐานะเมืองออกแบบของยูเนสโก

MONDIACULT 2025 พัฒนาวัฒนธรรมโลกยุคใหม่ที่ให้ความสำคัญกับการเข้าถึงวัฒนธรรมอย่างเสมอภาค การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเป็นธรรม และการปลูกฝังรากเหง้าทางวัฒนธรรมพร้อม ผลักดันเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และความยั่งยืน จากฐานชุมชนที่เน้นการใช้ภูมิปัญญาในการรับมือการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ และการปกป้องมรดกวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต ไม่ว่าจะเป็นสงคราม หรือภัยธรรมชาติ

วัตถุประสงค์

- 1 พัฒนาโปรแกรมในพื้นที่สร้างสรรค์ให้เป็นชุมชนนักปฏิบัติสำหรับศิลปิน นักออกแบบ ในบ้านสร้างสรรค์ศรีดอนชัย เป็น Artist & Designer Residential ในชุมชนช่างทอผ้าศรีดอนชัย
- 2 ปรับปรุงพื้นที่กายภาพให้เหมาะสมกับการทำงานของศิลปิน และนักออกแบบกับชุมชนในรูปแบบ Creative Studio Coworking Space and Residential Space ในพื้นที่ชุมชนวัฒนธรรม
- 3 จัดกิจกรรมวัฒนธรรมและงานสร้างสรรค์ในพื้นที่ เพื่อสร้างเศรษฐกิจในชุมชนอย่างยั่งยืน

เป็น ลื้อ รัก ราก วิถี

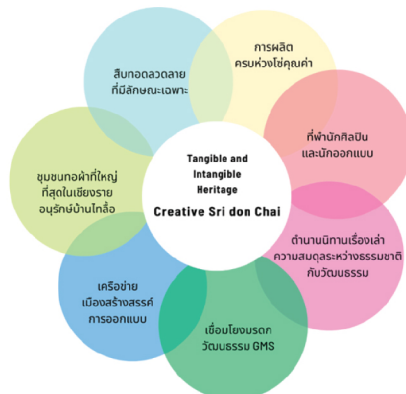

เป้าหมาย

- สร้างย่านวัฒนธรรมสร้างสรรค์ในรูปแบบ Artist & Designer Residential เพื่อขับเคลื่อนซอฟต์แวร์ด้านศิลปะ: ด้านการออกแบบ ด้วยแฟชั่น
- สร้างกิจกรรมวัฒนธรรมสร้างสรรค์ Creator Residency Program
- สร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในย่านให้เติบโต ร้อยละ 20 ต่อปี

ด้านกายภาพและพื้นที่ใช้สอย

ศรีดอนชัยเป็นหนึ่งในชุมชนไทลื้อที่เก่าแก่และสำคัญที่สุดของเชียงราย ด้วยประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 100 ปี และบทบาทในฐานะแหล่งทอผ้าขนาดใหญ่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ลวดลายผ้าทอของชุมชนสะท้อนภูมิปัญญา ความประณีต และอัตลักษณ์ที่เชื่อมโยงกับเครือข่ายวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง ชุมชนยังมีตำนานเรื่องเล่า เช่น ตำนานทุ่งสามหมอน และเรื่องราวการแสดงความรักผ่านงานทอผ้า รวมถึงมีประเพณีสำคัญตลอดปี เช่น จุลกฐินถิ่นไทลื้อ และประเพณีลื้ออีกหลากหลาย รวมกว่า 10 ประเพณี ซึ่งยืนยันถึงรากวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและยังคงสืบทอดอย่างต่อเนื่อง ที่สำคัญพื้นที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำโขง รายล้อมด้วยทุ่งนา และภูมิประเทศแบบแอ่งกระทะที่ได้รับอิทธิพล จากเทือกเขาดอยหลวง ซึ่งอุดมไปด้วยความหลากหลายทางชีวภาพทั้งพืช พันธุ์สัตว์ และแร่ธาตุที่ใช้เป็นฮีโรธรรมชาติ ภูมิปัญญาการปลูกพืชให้สีและการปลูกฝ้ายยังเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับทั้งงานหัตถกรรม และพิธีกรรมทางวัฒนธรรม

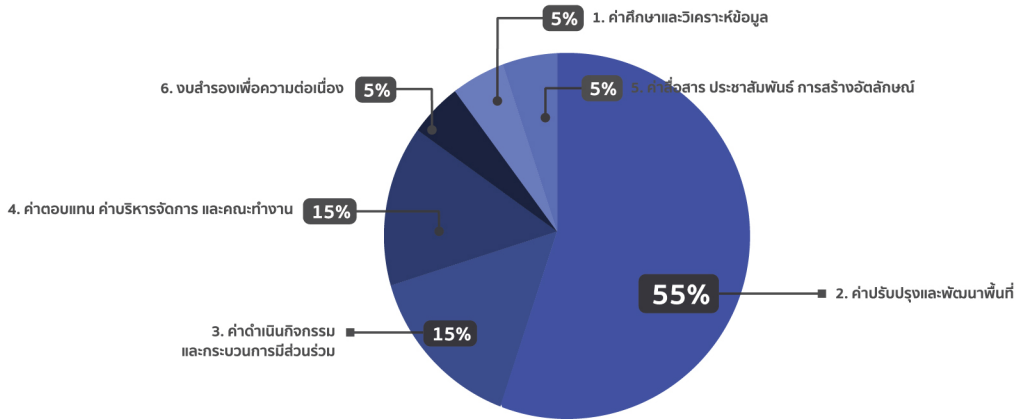

กระบวนการออกแบบที่สอดแทรกในกิจกรรมชุมชนบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยยึด “ชุมชนเป็นผู้ออกแบบ” ทำให้เกิดการใช้ภูมิปัญญา วัสดุ และบริบทชีวิตจริงเป็นตัวขับเคลื่อนการแก้ปัญหาเมืองอย่างแท้จริง นำไปสู่รูปแบบการพัฒนาเมืองที่มีอัตลักษณ์และยั่งยืน ไม่ลอกแบบเมืองใหญ่ ชุมชนงานศิลปะร่วมสมัยในชุมชนแห่งพระอุปคุต ในงานจุลกฐินพื้นที่วัฒนธรรมสร้างสรรค์ดอนชัย ในชุมชนงานศิลปะร่วมสมัยที่ชื่อว่า “ระเบิดลัด พลัดเคลื่อน เสื่อยกายกาล” จึงทำหน้าที่เป็นสื่อกลางสะท้อนความสัมพันธ์มนุษย์-ธรรมชาติ ท่ามกลางบริบทสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม และชี้ให้เห็นบทบาทของพลังชุมชนในการหยุดยั้งวิกฤต ก่อนที่การเปลี่ยนแปลงระดับภูมิภาคจะนำไปซึ่งจะรุนแรงจนไม่อาจย้อนกลับได้

นิทรรศการ Three Pillow Hybrid Dispersal เสนอกรอบคิดใหม่ที่ใช้ศิลปะเป็นพื้นที่ต่อรองเชิงอำนาจระหว่างทุนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยคืนอำนาจการผลิตความหมายให้ศิลปินและชุมชนเป็นผู้ดำเนินการเล่าเรื่อง ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ร่วมกับช่างทอผ้าพื้นถิ่น นิทรรศการถูกมองเป็นโครงสร้างเชิงพื้นที่ที่ตั้งคำถามว่า “ใครกำหนดมูลค่า และมูลค่านั้นกลับไปสู่ใคร” พร้อมชี้ให้เห็นความจำเป็นของการสร้างระบบ Circular Culture ที่ทำให้รายได้และความรู้หมุนเวียนกลับสู่ชุมชนต้นทาง แนวคิดนี้สะท้อนหลักการผังเมืองเชิงวัฒนธรรมที่มุ่งสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน ภูมิปัญญา และพื้นที่ มากกว่าการจับคู่ศิลปะกับตลาดเชิงพาณิชย์

แผนการบริหารจัดการงบประมาณ

การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์และการมีส่วนร่วมของชุมชน “วัฒนธรรม + การออกแบบชุมชน”

การพัฒนาพื้นที่ซึ่งขยายขับเคลื่อนด้วยวัฒนธรรม (Culture-driven) และการออกแบบเชิงชุมชน (Community-based Design) โดยเชื่อมโยงกรณีแนวคิดระดับโลกจาก MONDIACULT 2025 เข้ากับพลังฐานรากของท้องถิ่นผ่านแนวคิด Vernacular Design เพื่อสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ความยั่งยืน และอัตลักษณ์ใหม่ของเชียงรายในฐานะ “เมืองออกแบบยูเนสโก (UNESCO Creative City of Design)”

พื้นที่กายภาพ (Physical Space)

การพัฒนาเมืองร่วมสมัยเกิดจากการปรับปรุงอาคารเก่า และภูมิทัศน์ให้รองรับการใช้งานใหม่ พร้อมออกแบบพื้นที่สาธารณะให้เชื่อมโยงผู้คนผ่านลานกิจกรรม ทางเดิน และองค์ประกอบเชิงศิลปะ ทั้งยังมุ่งเปลี่ยนพื้นที่เสื่อมโทรมให้กลับมาเป็นพื้นที่สร้างโอกาสสำหรับชุมชน ไม่ว่าจะเป็นศูนย์เรียนรู้ วัฒนธรรม หรือพื้นที่กิจกรรมที่สร้างชีวิตชีวาให้เมือง

พื้นที่ทางสังคม/วัฒนธรรม (Social & Cultural Space)

บทบาทของชุมชนได้ขยายจากผู้สังเกตเป็น “ผู้สร้างพลังวัฒนธรรม” ผ่านการใช้พื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมศิลปะ พิธีกรรมร่วมสมัย และเทศกาลสร้างสรรค์ พื้นที่เมืองจึงกลายเป็นเวทีให้คนรุ่นใหม่ ผู้ประกอบการ และศิลปินได้ทดลองสร้างงาน สร้างตัวตน และเชื่อมโยงเครือข่าย ส่งผลให้เกิดพลวัตวัฒนธรรมที่ขับเคลื่อนเมืองจากฐานชุมชนอย่างแท้จริง

พื้นที่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative/Economic Space)

การแปลงพื้นที่ร้างเป็นย่านสร้างสรรค์ Co-working, Maker Space หรือศูนย์เศรษฐกิจชุมชนสนับสนุนอาชีพสร้างรายได้จากวัฒนธรรม เช่น คราฟต์ท้องถิ่น อาหาร งานออกแบบ และสื่อร่วมสมัย

ใช้ความคิดสร้างสรรค์มาพัฒนาผลิตภัณฑ์ เช่น งานทอผ้า งานดีไซน์ใหม่ที่ต่อยอดภูมิปัญญาเดิม

รากเหง้าวัฒนธรรมของชุมชนที่หล่อ, ประเพณี, วิถีชีวิตดั้งเดิมที่ยังคงเข้มแข็ง

มีศูนย์การเรียนรู้และคลัสเตอร์งานทอผ้าเป็นพื้นที่รวมกลุ่มช่างฝีมือเกิดเป็นย่านสร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรมที่ขับเคลื่อนโดยชุมชน

รายงานความคืบหน้าโครงการพัฒนาต้นแบบพื้นที่สร้างสรรค์
(Creative Cultural District)
ศรีดอนชัยใช้สร้างสรรค์ (Creative Sri Don Chai)
จังหวัดเชียงราย

สารบัญ

	หน้า
1. ข้อมูลการสมัคร	1
2. ข้อมูลการพิจารณาและผลการคัดเลือกจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ	26
3. ข้อมูลการพัฒนาในกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) การพัฒนาแผนที่ และต้นแบบพื้นที่สร้างสรรค์ (Creative Cultural District)	27
4. ข้อมูลการพัฒนา ต้นแบบพื้นที่ผ่านการคัดเลือก	29
4.1 รายงานความคืบหน้า	
4.1.1 กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ/ทรงคุณวุฒิระดับย่านฯ ที่เป็นเครือข่ายภาคชุมชน ภาคประชาชน ในพื้นที่รัศมีอย่างน้อย 500 เมตร	
4.1.2 กิจกรรมสร้างสรรค์ในพื้นที่	
4.1.3 พื้นที่ดำเนินงานพื้นที่ต้นแบบ ขนาดอย่างน้อย 200 ตรม. ต่อพื้นที่	
4.2 ประเมินผล	
4.3 รายละเอียดค่าใช้จ่าย	
5. ข้อเสนอแนะและแนวทางการต่อยอดในอนาคต	108
5.1 แผนระยะสั้น กลาง ยาว พร้อมข้อเสนอแนะตัวชี้วัด (KPI) สำหรับย่านในการรักษาระดับการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์	
5.2 แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้ขับเคลื่อนสำคัญ	
5.3 การวางแผนสำหรับการขยายผลในอนาคต (Scalability)	
5.4 การส่งเสริมความยั่งยืนในต้นแบบ	
6. ภาคผนวก	112

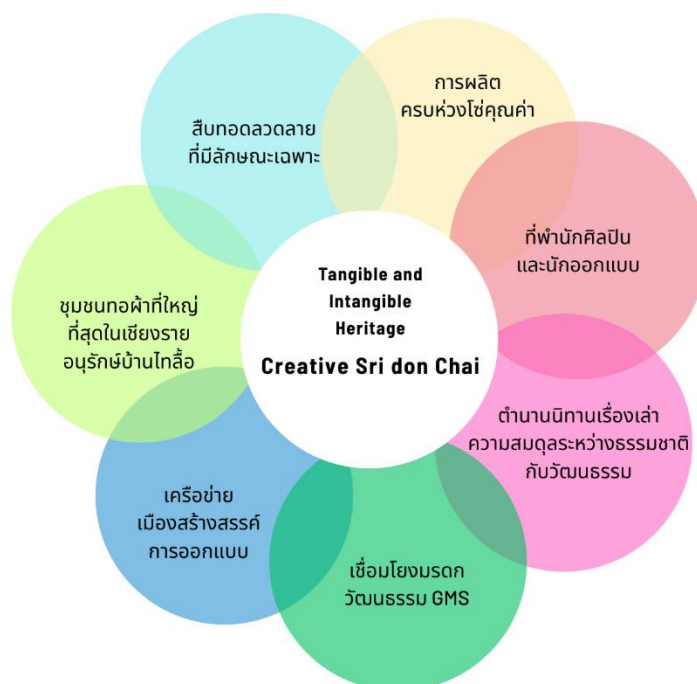
1. ข้อมูลการสมัคร

ชื่อโครงการ

(ภาษาไทย) ศรีดอนชัยใช้สร้างสรรค์

(ภาษาอังกฤษ) Creative Sri Don Chai

1. ความพร้อมของพื้นที่

ผังแสดงปัจจัยความพร้อมของพื้นที่

โครงการศรีดอนชัยใช้สร้างสรรค์

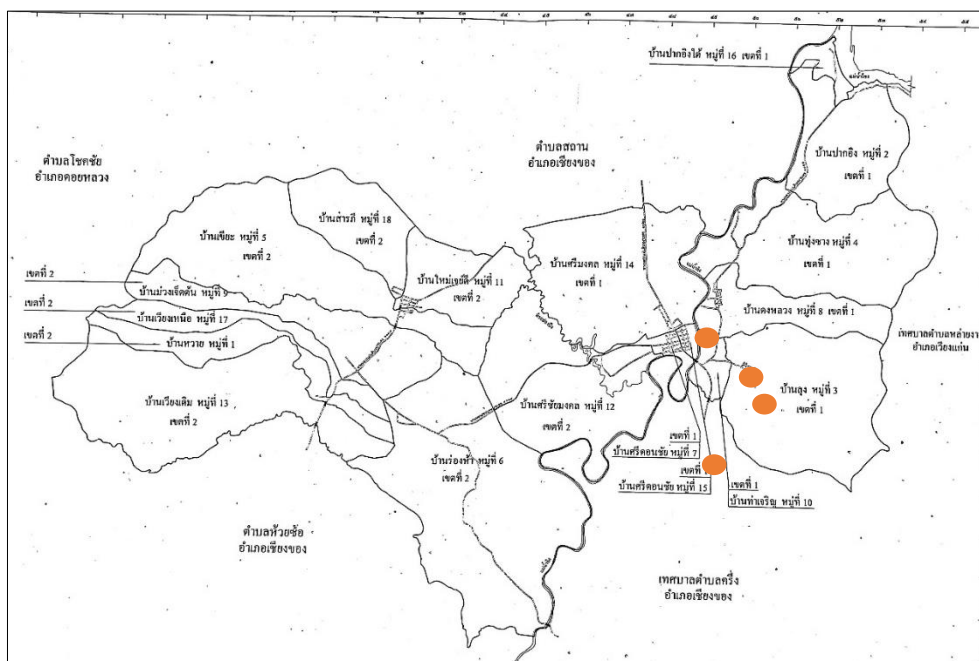
ชุมชนการทอผ้าไทลื้อศรีดอนชัย

ศรีดอนชัยเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย เป็นชุมชนช่างทอผ้าขนาดใหญ่¹ มีจำนวนหมู่บ้าน 18 หมู่บ้าน ในการทำงาน Creative Cultural District นี้จะเน้นที่หมู่บ้านที่เป็นไทลื้อจำนวน 4 หมู่บ้านคือ หมู่ที่ 7 หมู่ที่ 12 หมู่ที่ 14 หมู่ที่ 15 เพราะเป็นหมู่บ้านไทลื้อที่ทอผ้าเท่านั้น การศึกษาเบื้องต้นพบว่าจำนวนที่ทอผ้ากับจำนวนหลังคาเรือนนั้น ก็ทอผ้าจะมีจำนวนเป็นสองเท่าของครัวเรือน² โดยมีลักษณะพิเศษของเทคนิคการทอผ้าที่เรียกว่า “เกาะลัว่ง” หรือลายน้ำไหล (ถ้าเป็นที่น้ำวน) แต่ยังสามารถทำ

¹ หมู่บ้านที่เป็นไทลื้อ (ทอผ้า) มี 4 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 7 บ้านศรีดอนชัย หมู่ 14 บ้านศรีมงคล หมู่ 15 บ้านศรีดอนชัย (ชื่อซ้ำกัน) และหมู่ 12 บ้านศรีชัยมงคล หมู่บ้านที่มีการทอผ้าแต่ไม่ใช่ไทลื้อ ได้แก่ หมู่ 8 บ้านดงหลวง หมู่ 1 บ้านห้วย หมู่ 9 บ้านม่วงเจ็ดต้น หมู่ 17 บ้านเวียงเหนือ และหมู่ 18 บ้านสารภี

² การสำรวจโดยนักวิจัยด้วยการเดินเท้า นับ ในปี 2566

เทคนิคการจกผสมไปได้ด้วย แตกต่างจากจากเกลือหลาย ๆ หมู่บ้านที่ทำเทคนิคการทอแบบจกเพียงอย่างเดียว กลุ่มทอผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้าที่รวมตัวกันอย่างชัดเจนและมีการสนับสนุนจากรัฐ คือ กลุ่มแม่แวนแก้ว (กลุ่มหลัก) กลุ่มแม่ดอกแก้ว (เป็นกลุ่มที่ถูกยกให้เป็นครูและทอผ้าในกลุ่มครอบครัว) กลุ่มแม่ผดุง (กลุ่มสั้มาชีพ แปรรูปจากผ้า)

แผนที่ตำบลศรีดอนชัย อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงใหม่ หมู่ที่ 7 หมู่ที่ 12 หมู่ที่ 14 หมู่ที่ 15
ที่มา: เทศบาลตำบลศรีดอนชัย พ.ศ. 2566

กลุ่มลือลายคำ (เป็นกลุ่มที่มีชื่อเสียงในความทันสมัยลายที่ออกแบบโดยนักออกแบบ) กลุ่มเฮือนคำแพง เป็นกลุ่มคนชายผ้าและจัดอีเว้นท์และมีทีมการแสดงรับจ้างฟ้อนเกลือ กลุ่มบ้าน 100 ปี (กลุ่มชายผ้าและพิพิธภัณฑ์) ยังมีคนทอผ้ารายย่อยที่รับจ้างอิสระอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้รวมกลุ่ม การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่นี้ คือ การเข้ามาเป็นช่างทอผ้าของคนรุ่นใหม่ การเปิดพื้นที่อาชีพนักออกแบบ และการเปลี่ยนแปลงจากช่างทอผ้าไปเป็นศิลปินในระบบนิเวศอุตสาหกรรมสร้างสรรค์

ความโดดเด่นของชุมชนในประเด็นพื้นที่ย่านวัฒนธรรมสร้างสรรค์

ศรีดอนชัยใช้เป็นหมู่บ้านทอผ้าไม่เพียงการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมการทอผ้าเท่านั้นยังสามารถปรับเปลี่ยนสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง ด้วยความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเชื่อมโยงระบบนิเวศการทอผ้าที่กำลังอ่อนแรงลงในลุ่มน้ำโขง ทำให้ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาเรื่องการทอผ้ากำลังสูญสลาย สาเหตุจากการพัฒนาข้ามรัฐชาติระหว่างรัฐขนาดใหญ่ ศรีดอนชัยขับเคลื่อนมรดกภูมิปัญญาของผู้คนที่เกาะเกี่ยวทางสังคมเครือญาติมาอย่างยาวนาน จากอาณาจักรขนาดลือเชียงรุ่ง สิบสองปันนาใหญ่กลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมร่วม Common Heritage ก้าวข้ามพรมแดนรัฐชาติสมัยใหม่ เป็นการทำงานที่เป็นความร่วมมือกันระหว่างเครือข่ายช่างทอผ้า

ระหว่างประชาชน สามรัฐชาติในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน เกิดความยั่งยืน โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันภายใต้กรอบของ เมืองมรดกโลก (หลวงพระบาง) และเมืองสร้างสรรค์ด้านการออกแบบ(เชียงราย) ที่ทั้งสองเมืองได้รับการรับรองจากยูเนสโกเพื่อขับเคลื่อนความยั่งยืนเป็นเป้าหมายสำคัญ ผลกระทบจากผลการวิจัยสามารถสร้างความร่วมมือใน GMS ในการลดผลกระทบการพัฒนาประเทศที่ไม่เท่าเทียมกัน ทั้งในทางเศรษฐกิจและในความเสี่ยงต่อการสูญสลายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (ICH) ลดผลกระทบต่อการค้ามนุษย์ในพื้นที่GMS ผลของโครงการวิจัยจะช่วยสร้างห่วงโซ่คุณค่าขึ้นอย่างเป็นระบบระหว่างประชาชนกับประชาชนสามารถฟื้นฟูสินทรัพย์ที่เป็นทุนทางวัฒนธรรมที่เป็น GMS Common Heritage สร้างการเกาะเกี่ยวทางสังคมเสริมพลัง ไปสู่ความมั่งคั่ง และความมั่นคงของชีวิตในภูมิภาคGMSสร้างศรีดอนชัยไม่ใช่หมู่บ้านที่โดดเด่นชายแดนประเทศแต่เป็นจุดเชื่อมโยงอารยธรรมในลุ่มน้ำโขง สืบสายสายเส้นไหม เพื่อสืบกราร่วมธาร พื้นชีวัน ขวัญโขง

ศรีดอนชัยทอผ้าเพื่อส่งเสียงว่าฉันคือคนลื้อ

ทำไมลื้อต้องทอผ้า เพราะผ้ามีความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของลื้ออย่างมาก เกิดต้องใช้ผ้าอ้อมที่ทำจากฝ้ายนุ่งผืนเก่าของแม่ การออกเรือนผู้หญิงจะต้องทอผ้า (เป็นหีบและใส่กล้วย) ไปใช้ที่บ้านสามีด้วยไม่เช่นนั้นแม่สามีจะตักเอาได้ การทำบุญต้องทำผ้าหอคัมภีร์ ทอดุง ทอผ้าเช็ด ผ้าปูที่นอนถวายวัด และทอผ้าในชีวิตประจำวันตลอดเวลา เป็นการพึ่งพาตนเอง และเมื่อตายต้องมีเสื้อผ้าใส่ มีผ้าปูนอน และมียามไปใหญ่สำหรับตายด้วยเนื่องจากลื้อตายแล้วฝังไม่เผา เมื่อปี พ.ศ. 2563 ได้มีการตกลงกันว่าจะไม่ฝังแล้ว จะเป็นการเผา เนื่องจากพื้นที่ไม่เพียงพอ เสื้อผ้าที่คนตายใส่ก็ไม่ได้เผาไปแต่จะมีการทานกลับไปยังครอบครัวเพื่อเก็บไว้เป็นที่ระลึก

ผู้หญิงลื้อ คือ ผู้สืบทอดประวัติศาสตร์ทางชาติพันธุ์ เป็นผู้เก็บมรดกทางภูมิปัญญาของความเป็นลื้อ การทอผ้าเป็นความมั่นคงทางเศรษฐกิจที่พึ่งพาตนเองได้ไม่ใช่เป็นของฟุ่มเฟือย แต่ปัจจุบันการทอผ้านั้นไม่ได้ทอเพื่อการใช้งานเท่านั้นกลายเป็นหัตถอุตสาหกรรม ที่คนทอผ้ากลายเป็นแรงงาน และการลดทอนความรู้ช่างทอผ้าลง เป็นแคมรดกภูมิปัญญาที่ต้องรักษาเป็นการกักขังความรู้ที่จะสร้างสรรค์ให้ก้าวหน้า ทำให้คนรุ่นใหม่ไม่เข้ามาทำงานทอผ้า ทำให้มรดกภูมิปัญญาของการทอผ้ามีความเสี่ยงสูงที่จะสูญหายไป เพราะผ้าทอของลื้อทำให้แยกแยะกลุ่มลื้อต่าง ๆ ออกจากกันได้ แม้ว่าจะขัดแย้งกับนักวิชาการชาติพันธุ์ที่ว่าเราไม่ควรแยกแยะหรือจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยเสื้อผ้า บ้านเรือน ภาษา และวัฒนธรรมก็ตาม แต่ด้วยอำนาจของความเป็นสังคมยุคหลังอาณานิคม (Post-Colonial) ที่ประเทศไทยนับได้ว่าเป็นอาณานิคมภายใน ที่ได้สร้างการจำแนกผู้คนออกจากกันด้วยต้องการให้เกิดความหลากหลายระดับชั้นของวัฒนธรรม แบ่งเมือง สร้างชนบทที่ต้องพัฒนา และผู้คนที่ยัง ไม่เป็นไทยที่ต้องการความช่วยเหลือในมิติการพัฒนา สร้างระดับชั้นของวัฒนธรรมแม้กระทั่งการจัดลำดับชั้น ผ้าทอทางภาคเหนือก็ได้รับการจัดลำดับชั้น ดังนี้ 1.ผ้าชิ้นใหม่ค่าเชียงตุง 2.ผ้าชิ้นดินจกใหม่เงินราชสำนักเชียงใหม่ 3.ผ้าชิ้นน้ำท่วม เชียงใหม่ 4.ผ้าไหลน่านเชียงแสนโบราณ 5.ชิ้นน้ำปาด

ถึงแม้ว่าจีนของนานจะคล้ายกับไทลื้อก็ตามก็ยังถูกจัดให้เป็นล้านนา การจัดลำดับดังกล่าวเป็นที่ทราบโดยทั่วไปของนักสะสมและนักค้าผ้าเก่า แต่ไม่มีผ้าทอไทลื้ออยู่ในสารบบของการจัดลำดับ

สำหรับศรีดอนชัยแม้ว่าในการสืบประวัติศาสตร์นั้นเป็นกลุ่มไทลื้อที่เดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย แต่ก็ถูกกลืนกลายเป็นไทย แม้ว่าจะมีพิธีกรรมความเชื่อบางอย่างที่ยังสืบทอดความเป็นลื้ออยู่นั้นการทอผ้าเป็นสิ่งที่เหลือเพียงอย่างเดียวที่โดดเด่น สร้างอัตลักษณ์ความเป็นลื้อศรีดอนชัยไว้ได้ แม้ว่าประเพณีที่จัดทำขึ้นทุกปี คือ ประเพณีจุลกฐิน นั้นก็เป็นการสร้างขึ้นใหม่เพื่อให้ผ้าทอโดดเด่นขึ้นมา ผู้หญิงและผ้าทอศรีดอนชัยจึงเป็นเครื่องมือที่ส่งเสียงว่าฉันเป็นคนลื้อได้เป็นอย่างดี ในปัจจุบันเป็นโครงสร้างสำคัญในการค้าคุณค่าความเป็นลื้อทั้งทางพื้นที่ทางจิตใจและพื้นที่ทางสังคม

ใครคือลื้อ³

เป็นคำถามทางวิชาการที่ตั้งคำถามเมื่อได้พบเห็นคนไทลื้อหลายๆ พื้นที่ ว่ามีความแตกต่างกันทั้งทางประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน วัฒนธรรม ประเพณี การแต่งกาย บ้านเมือง แม้กระทั่งภาษา แต่ทุกคนนั้นเรียกตนเองว่า ลื้อ โดยความเป็นลื้อนั้นเชื่อมโยงกันกับวีรบุรุษของชาติพันธุ์ คือ ขุนเจือง ที่เป็นวีรบุรุษของกลุ่มแม่น้ำโขง ศูนย์กลางไทลื้อ คือ อาณาจักรที่เรียกว่า “สิบสองปันนา” ปัจจุบันอยู่ในมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน (ประเทศจีน) โดยในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 นั้น ได้ถูกแบ่งอาณาจักรออกเป็นสามส่วน คือ ส่วนหนึ่งอยู่กับประเทศจีน ส่วนที่เป็นเมืองยองขึ้นกับเชียงตุงที่เป็นของอังกฤษ ปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า (ประเทศเมียนมาร์) ส่วนเมืองสิงหนังขึ้นตรงกับฝรั่งเศส และได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของประเทศ สปป.ลาว และยังมีกลุ่มไทลื้อที่กระจายตัวไปทั่วลุ่มน้ำโขง ตอนเหนือของ สปป.ลาว ในประเทศไทยและประเทศเมียนมาร์ อีกจำนวนมาก

ผ้าทอศรีดอนชัยจะเคลื่อนตัวระบบโลกด้วยเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก

ชุมชนพื้นที่ไม่ได้เป็นหมู่บ้านโดดเดี่ยวที่ไม่ปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก ดังนั้นผ้าทอและผู้คนไทลื้อที่ศรีดอนชัยเชื่อมโยงกับระบบโลก ที่เชื่อมต่อด้วยโลกาภิวัตน์ การเคลื่อนที่ของคน เงิน ทรัพย์สิน วัตถุ สิ่งของ และอุดมการณ์ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และส่งผลต่อศรีดอนชัยเช่นกัน ดังเช่นผลกระทบที่กำลังเกิดขึ้นกับระบบการผลิตผ้าทอที่ตลาดผ้าทอนั้นอยู่ในประเทศไทย การสร้างอุดมการณ์เบื้องหลังผ้าทอด้วยการให้คุณค่าผ้าทอไทลื้อ ผ้าทอลาว และผ้าทอต่าง ๆ นั้น นักวิชาการไทยร่วมกับนักธุรกิจผ้าทอ ร่วมมือกันสร้างคุณค่าผ้าเหล่านั้นขึ้นมาตลอด 40 ปี คุณค่าและอุดมการณ์เหล่านี้อยู่เบื้องหลังการผลิตผ้าทอ และขยายผลไปสู่อุตสาหกรรมสร้างสรรค์อื่น ๆ เช่น อุตสาหกรรมภาพยนตร์ ละคร การออกแบบแฟชั่น อาหาร และศิลปะ การผลิตคุณค่าและอุดมการณ์ที่ปรากฏในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์นั้น เรียกว่า “ซอฟพาวเวอร์” (Soft Power)

³ Keyes, C. F. (1992). Who are the Lue? Revisited ethnic identity in Laos, Thailand and China. Cambridge: Center for International Studies, Massachusetts Institute of Technology.

ความท้าทายที่จะก้าวข้ามผ้าทอที่มีราคาถูกข้ามแดนจากประเทศเพื่อนบ้าน ด้วยการยกระดับให้ผ้าทอ และช่างทอผ้าเป็นงานออกแบบ และนักออกแบบที่สอดคล้องกับการได้รับการรับรองเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกด้านการออกแบบของจังหวัดเชียงราย การยกระดับนั้นต้องได้รับการสร้างระบบนิเวศที่สำคัญด้วยความร่วมมือในการสร้างให้ผ้าทอมีเนื้อหาสำคัญในการขับเคลื่อนซอฟต์แวร์ของประเทศ

ความพร้อมในอนาคตกับชุมชนทอผ้าไทลื้อศรีดอนชัย

การดำเนินการเก็บข้อมูลเบื้องต้นเพื่อให้เข้าใจปัญหาความท้าทายของพื้นที่วิจัย นักวิจัยได้เข้าไปดำเนินการรวบรวมข้อมูลศักยภาพของผู้คนในพื้นที่วิจัยแบบกลุ่ม (Focus Group) ที่แยกกลุ่ม เพื่อนำเสนอในภาพรวมนั้น กลุ่มทอผ้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่เคยมีการจัดทำเรื่องอนาคตผ้าทอ ช่างทอ และการพัฒนาผ้าทอศรีดอนชัยสามารถกำหนดกลุ่มที่มีความแตกต่างของการทำงานผ้าทอที่พึ่งพาตนเอง สามารถแบ่งได้ 6 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มเครือข่ายราชการ เป็นกลุ่มรองรับงานโครงการต่าง ๆ และการตัดเย็บผ้าทอไทลื้อตามสั่ง รวมถึงเป็นกลุ่มที่ออกไปรับจัดงานประเพณีจุลจกฐินในฐานะช่างทอผ้าในงาน เป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด และเป็นวิสาหกิจชุมชนขนาดใหญ่ มีทักษะการทอผ้าที่ดีและรวดเร็วในฐานะแรงงานทอผ้า
2. กลุ่มแม่ครู/นักออกแบบอิสระ เป็นกลุ่มที่เริ่มต้นของศรีดอนชัย มีแม่ครูที่มีฝีมือการทอผ้าที่ยอดเยี่ยม ได้รับการยกย่องจากส่วนกลาง การทอผ้าแนวอนุรักษ์ ด้วยทักษะฝีมือที่เยี่ยมยอด เป็นผู้ที่เข้าใจพัฒนาการผ้าทอของศรีดอนชัยเป็นอย่างดี กลุ่มนี้มีจำนวนไม่มาก แยกกันทอไปตามบ้าน และที่โดดเด่นของกลุ่มนี้ คือ ลูกแม่ครูนั้นได้กลับมาสืบทอดการทอผ้าเป็นคนรุ่นใหม่ที่ได้รับการอบรมการออกแบบ สามารถต่อยอดผ้าทอให้ทันสมัยได้ในวิสัยทัศน์เชิงอนาคต มีลูกกำลังเรียนด้านการออกแบบที่กรุงเทพฯ
3. กลุ่มสัมมาชีพ เป็นกลุ่มทอผ้าที่รับงานของที่ระลึกเพื่อเป็นทางออกให้กับคนที่ทอผ้าไม่เก่งหรือกำลังหัดทอ มีความสามารถในการประดิษฐ์สิ่งของจากผ้าทอเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ
4. กลุ่มรับจัด Event และ Home Stay กลุ่มนี้รับงานจัดเลี้ยงมาก่อน และขยายตัวไปเป็นการค้าผ้าออนไลน์ในปัจจุบัน
5. กลุ่มรับจ้างทอผ้าอิสระ เป็นกลุ่มที่มีฝีมือที่รับจ้างทอตามแบบ โดยกลุ่มที่เป็นกลุ่มที่ได้รับค่าแรงในการทอสูงมากกว่ากลุ่มอื่น คือ ทอให้กับลือลายคำ ยังมีคนอื่นที่ทออิสระที่ทอตามสั่งอีกจำนวนหนึ่ง
6. กลุ่มช่างตัดเย็บที่รับผ้าทอมาตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าตามสั่ง

กลุ่มทั้ง 6 กลุ่มนี้เป็นการจัดกลุ่มขนาดใหญ่เบื้องต้นเพื่อสร้างให้เห็นพื้นที่ของการทำงานที่แตกต่างกันในการวิจัย เป็นแผนที่นำทางในการทำงานทั้งนี้ยังมีหลายคนอยู่หลายกลุ่ม และยังมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นอกพื้นที่ที่มีบทบาทในการเข้ามากำหนดทิศทางของผ้าทอศรีดอนชัยอีกจำนวนหนึ่ง ได้แก่ กลุ่มคนภาครัฐที่เข้ามาพัฒนาชุมชน โครงการทางวัฒนธรรม และการท่องเที่ยว อีกกลุ่มหนึ่ง คือ กลุ่มนักวิชาการ ที่เข้ามาจัดการความรู้ สร้างระบบคำและความหมายเชิงคุณค่าให้กับผ้าทอศรีดอนชัย แต่ก็เป็นการสร้างความหมายใหม่ที่เคยมีอยู่ในกลุ่มลืออื่น ๆ ที่เป็นความหมายที่หยุดนิ่ง และตายตัวไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ทำให้การ

พัฒนาผ้าทอจึงเป็นไปได้ยากมากขึ้น ที่ยังไม่เห็นตัวตน คือ กลุ่มนักค้าผ้าผ้าที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ศรีดอนชัยซึ่งโครงการวิจัยฯ ต้องค้นหาต่อไป

ฉากทัศน์ของอนาคตผ้าทอศรีดอนชัยนั้นยังไม่มีหรือมีอยู่แต่ไม่เด่นชัด รวมถึงความต้องการในการพัฒนาผ้าทอให้ไปในทิศทางใดชุมชนยังไม่ได้กำหนดและเข้าใจซึ่งโครงการวิจัยฯ ต้องเข้ามาดำเนินการสร้างแผนที่นำทางให้เกิดขึ้นต่อไปทั้งนี้ได้แนบเอกสารแสดงสิทธิ์หรือเอกสารแสดงความยินยอมจากหน่วยงานเจ้าของพื้นที่แนบมาด้วยในการยื่นข้อเสนอ

ชื่อจังหวัด เชียงราย

ชื่อพื้นที่/ย่าน/ชุมชน ชุมชนน้อกแบบและช่างทอผ้าไทลื้อศรีดอนชัย

ที่อยู่ หมู่ 7 หมู่ 12 หมู่ 14 หมู่ 15 ตำบลศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

ขนาดพื้นที่ (ตร.ม.) โดยทั้ง 4 หมู่บ้านมีขนาดรวมกันไม่น้อยกว่า 200 ตารางเมตร

และอาณาเขตโดยรอบ (แนบรูปภาพประกอบหรือแนบลิงก์ Google Map)

- แผนที่ชุมชนและแผนที่บ้านที่มีกี่ทอผ้า

https://www.google.com/maps/@20.1422451,100.3976602,3114m/data=!3m1!1e3!4m3!11m2!2skhh04HvrWa5GSx3yGcj5DvrNpkDe8AI3e3?entry=tту&g_ep=EgoyMDI1MDcyMS4wKXMDSoASAFQAw%3D%3D

มีพื้นที่หรือสถานที่สำคัญ (เช่น พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ วัด โรงเรียน หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง)

- **พิพิธภัณฑ์ลื้อลายคำ** จัดแสดงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของผ้าทอไทลื้อในกลุ่มน้ำโขง มาถึงไทลื้อศรีดอนชัย วัตถุประสงค์ทางวัฒนธรรมในชีวิตไทลื้อศรีดอนชัยและกลุ่มน้ำโขง วิถีชีวิตไทลื้อ ภาพถ่ายเก่า ข้อมูลทั้งหมดจากงานวิจัยจากเจ้าของพิพิธภัณฑ์ มีร้านกาแฟ และพื้นที่ทำกิจกรรม

<https://www.museumthailand.com/th/museum/Luelaikam-Museum>

- **วัดท่าข้ามศรีดอนชัย** เป็นวัดประจำชุมชนมีอาคารจัดกิจกรรมเรือนไทลื้อ และอุโบสถกลางน้ำ วิหารไทลื้อกำลังสร้างให้ดำรงอัตลักษณ์เฉพาะตัว เป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมของชุมชน มีประเพณีไทลื้อจัดขึ้นตลอดปี และเป็นที่จัดกิจกรรมจุลกฐินทุกปี

<https://smartdastaapp.dasta.or.th/place/1958?lang=th>

- **บ้านแม่ครูดอกแก้ว** กลุ่มทอผ้าไตลื้อ ครูดอกแก้ว จัดตั้งโดย แม่ครูดอกแก้ว ธีระโคตร โดยแม่ครูดอกแก้วทำหน้าที่เป็น ผู้ถ่ายทอดเทคนิคการทอผ้า และการย้อมเส้นด้ายด้วยสีธรรมชาติที่หาได้ในท้องถิ่น เกิดลวดลายที่มีความละเอียดประณีต ผ่านกระบวนการทอมือสร้างลวดลายอันเป็นเอกลักษณ์

จากนั้นนำมาแปรรูปตัดเย็บตามความต้องการครูดอกแก้ว ซึ่งความรู้นี้ได้รับการถ่ายทอดมาจากแม่และยาย ในปี 2567 ได้รับการเชิดชูเกียรติจากสถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน) เป็น “ครูช่างศิลปหัตถกรรม”

- **ศูนย์ทอผ้า กลุ่มสตรีศรีดอนชัย** เป็นสถานที่เรียนรู้ การทอผ้าทอมือ ซึ่งผ้าทอมือของชาวไทลื้อศรีดอนชัย นิยมทอผ้าลวดลาย ที่เรียกว่า “ลายเกาะ” โดยใช้เทคนิค เกาะ ล้วง จก บิด มีลวดลายขนาดใหญ่อยู่ตรงกลางตัวชิ้น มีความเป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นเฉพาะตัว ที่สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน หรือที่รู้จักกันว่า “ลายน้ำไหล” ปัจจุบันศูนย์สตรีทอผ้าศรีดอนชัย มีผลิตภัณฑ์ผ้าทอ ที่หลากหลาย ได้แก่ ผ้าชิ้นไทลื้อ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายแบบไทลื้อ และสินค้าของขวัญของที่ระลึก และมีการสาธิตทอผ้าที่ศูนย์ผ้าทอสตรีศรีดอนชัยด้วย และศูนย์สตรีทอผ้าศรีดอนชัย ได้รับรางวัลเหรียญทองพระราชทาน จากการประกวดผ้าลายพระราชทาน “ลายดอกรักราชกัญญา” และงานหัตถกรรมระดับประเทศ ประเภทผ้าเทคนิคเกาะ/ล้วง ชื่อผลิตภัณฑ์ “รักราชกัญญาคล้องใจประชาเป็นหนึ่งใน

จำนวนประชากรในพื้นที่

หมู่ 7 หมู่ 12 หมู่ 14 หมู่ 15 จำนวน 1,992 คน

ข้อมูล ณ วันที่ 30 เมษายน 2567 แหล่งที่มา เทศบาลตำบลศรีดอนชัย

จำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่

สถิตินักท่องเที่ยวตำบลศรีดอนชัย (อ.เชียงของ จ.เชียงราย) ระหว่างปี 2562–2566

ตำบลศรีดอนชัยเป็นชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวไทลื้อ ที่มีการจัดงานประเพณีสำคัญหลายงาน เช่น งานฟื้นฟูวัฒนธรรมไทลื้อ (เช่น “มหาบุญจุลกฐินถิ่นไทลื้อ” ที่วัดท่าข้ามศรีดอนชัย), งานประเพณีแข่งเรือ และ เทศกาลผ้าไหม/สิ่งทอไทลื้อ โดยนักท่องเที่ยวที่มาเยือนส่วนใหญ่เป็นชาวไทย ภาพรวมสัดส่วนชาวต่างชาติยังมีน้อยมาก (เช่น ในปี 2562 ทั้งจังหวัดเชียงรายมีนักท่องเที่ยวต่างชาติประมาณ 6.37 แสนคน จากนักท่องเที่ยวทั้งหมดกว่า 3.73 ล้านคน หรือราว 17% เท่านั้น nakornchiangrainews.com ซึ่งตำบลศรีดอนชัยก็มีลักษณะใกล้เคียง คือเน้นนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นหลัก) ข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาพอสรุปได้ดังนี้:

ปี (พ.ศ.)	นักท่องเที่ยวชาวไทย (คน)	นักท่องเที่ยวต่างชาติ (คน)	รวม (คน)
2562 (2019)	ประมาณ 3,000 คน (ส่วนใหญ่เดินทางมาร่วมงานจุลกฐินและชมผ้าทอไทลื้อ) kaokraineews.com	< 100 คน (มีต่างชาติส่วนน้อย)	~3,000+ คน
2563 (2020)	≈ 0 - งดจัดงานเทศกาลช่วงโควิด-19 chiangraifocus.com (มีเพียงนักท่องเที่ยวในพื้นที่เล็กน้อย)	0 (ปิดประเทศช่วงโควิด)	~0–100 คน

2564 (2021)	≈ 0 – ยังคงงด/จำกัดการจัดงาน (นักท่องเที่ยวบางส่วนเริ่มกลับมาแต่ไม่มาก) chiangraifocus.com	~0	< 100 คน
2565 (2022)	ประมาณ 2,000 คน (กลับมาจัดงานใหญ่อีกครั้ง มีการแสดงวัฒนธรรมยิ่งใหญ่ ดึงดูดนักท่องเที่ยวจำนวนมาก) chiangraifocus.com	~10–50 คน (เริ่มมีชาวต่างชาติหลังเปิดประเทศปลายปี)	~2,000+ คน
2566 (2023)	ประมาณ 3,000–4,000 คน (ใกล้เคียงก่อนโควิด เนื่องจากชุมชนได้รับรางวัลและเป็นที่ยู่อักมากขึ้น) mono29.commono29.com	~50–100 คน (ชาวต่างชาติเริ่มสนใจวัฒนธรรมไทย)	~3,000–4,

มีระบบขนส่งมวลชนสาธารณะที่เข้าถึงพื้นที่ได้สะดวก (เช่น สนามบิน รถไฟ รถประจำทาง)

เส้นทาง	วิธีเดินทาง	ระยะเวลา	เหมาะสำหรับ
เชียงราย → ศรีดอนชัย	รถยนต์ส่วนตัว / เซาร์รถ	2–3 ชม.	นักเดินทางที่ต้องการความยืดหยุ่น
เชียงราย → เชียงของ → ศรีดอนชัย	รถบัสสี่ล้อทำรถในตัวเทศบาลนครเชียงราย / รถตู้ + ท่องถิ่น	3–4 ชม.	นักท่องเที่ยวทั่วไป / ประหยัด
กรุงเทพฯ → เชียงของ → ศรีดอนชัย	รถบัสตรง + ต่อรถท้องถิ่น	~14 ชม.	เหมาะกับคนเอนได้หลายวัน

ความพร้อมด้านอัตลักษณ์ของพื้นที่

✓ ด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ (มีเรื่องราวท้องถิ่น ตำนาน หรือประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ, มีประเพณีและเทศกาลเฉพาะถิ่น, มีชุมชนชาติพันธุ์ หรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวัฒนธรรมเฉพาะตัว)

ชุมชนทอผ้าศรีดอนชัยเป็นชุมชนเก่าแก่ชาติพันธุ์ไทลื้อที่มีประวัติศาสตร์ชุมชนยาวนานกว่า 100 ปี เป็นชุมชนทอผ้าขนาดใหญ่ที่สุดในเชียงราย (อาจจะใหญ่ที่สุดในภาคเหนือ) มีลวดลายการทอผ้าที่ซับซ้อนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ เชื่อมโยงระบบทอผ้าเป็นมรดกวัฒนธรรมร่วมในกลุ่มGMSมีตำนานท้องถิ่นเรื่องตำนานทุ่งสามหมอน ตำนานการแสดงความรักจากการทอผ้า วัฒนธรรมผ้าทอที่เป็นรูปแบบเฉพาะตัว มีประเพณีท้องถิ่น ที่มีชื่อเสียงคือประเพณีจุลกฐินถิ่นไทลื้อ และประเพณีตามวัฒนธรรมลื้อ ในรอบปีรวม 10 ประเพณี

- ✓ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ภูมิประเทศหรือภูมิอากาศเฉพาะตัว เช่น ภูเขา ทะเล ป่า, แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สามารถดึงดูดคนได้, ความหลากหลายทางชีวภาพ หรือทรัพยากรพื้นถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์)

ชุมชนทอผ้าศรีดอนชัยเป็นส่วนหนึ่งของที่ราบริมแม่น้ำโขง เป็นผืนที่ราบทำการเกษตรกรรมขนาดใหญ่เป็นที่เกิดตำนานทุ่งสามหมอนที่ต้องใช้เวลาเดินทางนานขนาดทำหมอนได้ถึงสามใบขณะนั่งบนช้างเดินข้ามทุ่งแห่งนี้ เป็นที่ราบแอ่งกระทะของเทือกเขาตอยหลวงที่เป็นแห่งความหลากหลายทางชีวภาพ และเป็นแหล่งของพืชสัตว์และหินแร่ที่เป็นสัทธิธรรมชาติ การเพาะปลูกพืชให้สีในพื้นที่นา และบางบ้านจะปลูกฝ้ายไว้เป็นวัตถุดิบในการทอผ้าและสำหรับใช้ในงานวัฒนธรรม เช่น ฝ้ายยใช้จุงศพเวลานำไปป่าช้า ไม่เช่นเดินทางไปเผาไม่ได้ (ตายไม่ได้ถ้าไม่มีฝ้าย) โดยภูมิทัศน์ที่เป็นชุมชนริมแม่น้ำอิงที่เป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ของชุมชนที่ใช้ในพิธีกรรมทุกอย่าง

- ✓ ด้านเศรษฐกิจและวิถีชีวิต (ผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณภาพ, อาชีพดั้งเดิม เช่น การทอผ้า การทำเครื่องปั้นดินเผา การเกษตรอินทรีย์, วิถีชีวิตชุมชนที่ยังคงเอกลักษณ์ เช่น ตลาดโบราณ บ้านเรือนไทย)

ในด้านเศรษฐกิจการทำนาและการเกษตรเป็นพื้นฐานที่สร้างรายได้ประจำ ชุมชนศรีดอนชัยยังเป็นชุมชนทอผ้าขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในภาคเหนือตอนบน และใหญ่ที่สุดในจังหวัดเชียงราย มีการทอผ้าร้อยละ 90 ของครัวเรือนใน 4 หมู่บ้านที่เป็นกลุ่มไทลื้อ เป็นอัตลักษณ์ผ้าทอที่โดดเด่นจนสามารถเป็นของเฉพาะถิ่น ผ้าทอที่เรียกว่า “ผ้าทอศรีดอนชัย” สร้างรายได้ให้กับผู้หญิงไทลื้อมาอย่างต่อเนื่องกว่า 60 ปี และยังคงมีพัฒนาการลดทอนสืบทอดรุ่นต่อรุ่นเกิดนกออกแบบลายผ้าที่สำคัญคือ สุริยา วงศ์ชัย อัญชลี ศรีโคตร เป็นต้น

- ✓ ด้านศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ (งานหัตถกรรม งานศิลป์ที่มีสไตล์เฉพาะ เช่น ลายผ้าพื้นถิ่น, สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่สะท้อนอัตลักษณ์, การแสดงพื้นบ้าน เพลง ดนตรี หรือการฟ้อนรำที่สืบทอดกันมา)

ลายผ้าศรีดอนชัยถูกกำหนดให้เป็นหนึ่งในสกุลช่างหนึ่งของระบบผ้าทอไทย มีลักษณะเด่นชัดการใช้เทคนิคเกาะลัว่งที่ซับซ้อนอย่างเชี่ยวชาญมีการพัฒนาการร่วมสมัยไม่ใช่เพื่อการอนุรักษ์เพียงอย่างเดียว การเดินทางผ้าผ้าทอร่วมสมัยมีเส้นทางสืบเนื่องจากลายผ้าเดิมอย่างชัดเจน นอกจากลายผ้าและมรดกภูมิปัญญาการทอผ้า ชุมชนนี้ยังเป็นชุมชนที่อนุรักษ์เรือนบรรพบุรุษเป็นอย่างดีมีเรือนเก่าที่สร้างขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 2500 จำนวนมากกว่า 100 หลังคาเรือน มีผังหมู่บ้านที่เป็นตารางสี่เหลี่ยมที่ได้รับการจัดผังบ้านตั้งแต่การเข้ามาตั้งถิ่นฐานกว่า 90 ปี (โดยประมาณ) มีกลุ่มการแสดงที่มีเยาวชนเข้าร่วมอย่างต่อเนื่องมีการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ของไทลื้อ เช่น ฟ้อนลื้อ ฟ้อนกายลาย ตีกลองลื้อ และการแสดงร่วมสมัยที่โดดเด่น โดยกลุ่มลื้อลายคำ

2. บุคลากรและทีมขับเคลื่อน

2.1 หัวหน้า

ชื่อ-สกุล (TH) รศ.ดร. พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง

ชื่อ-สกุล (EN) POLLAVAT PRAPATTONG

ความเชี่ยวชาญ Cultural Studies, Vernacular Design, Ethnicity, Contemporary Art in Thailand

หมายเลขโทรศัพท์ 0894506559 E-mail pollavat.pra@mfu.ac.th

รายละเอียดความรับผิดชอบ บริหารโครงการในเรื่องเศรษฐกิจสร้างสรรค์, พัฒนาทุนทางวัฒนธรรม และพื้นที่สร้างสรรค์, การขับเคลื่อนทุนวัฒนธรรมสร้างสรรค์ ไปสู่เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ และเชื่อมโยง GMS

2.2 บุคลากร

ชื่อ-สกุล (TH) ฉัตรณพัฒน์ ปัญญาเพชร

ชื่อ-สกุล (EN) Chatnabadhana Panyaphet

ความเชี่ยวชาญ งานทัศนศิลป์และทฤษฎีศิลปะ, วัฒนธรรมศึกษากับแนวคิดหลังอาณานิคม, ศิลปวัฒนธรรมล้านนา, การออกแบบอุตสาหกรรมสร้างสรรค์, มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible cultural heritage), การจัดนิทรรศการศิลปะร่วมสมัยและการตีความทางวัฒนธรรม

หมายเลขโทรศัพท์ 0901514951 E-mail chatnabadhana@gmail.com

รายละเอียดความรับผิดชอบ ภัณฑารักษ์ของโครงการ, งานขับเคลื่อนชุมชนสร้างเครือข่ายต่างประเทศ

2.3 บุคลากร

ชื่อ-สกุล (TH) อัญชลี ธีระโคตร

ชื่อ-สกุล (EN) Anchalee Theerakhot

ความเชี่ยวชาญ ช่างทอผ้า นักออกแบบลายผ้า

หมายเลขโทรศัพท์: 0861955331 E-mail -

รายละเอียดความรับผิดชอบ บริหารจัดการพื้นที่สร้างสรรค์ กลุ่มทอผ้าแม่ครูดอกแก้ว, วิทยากรทอผ้า การย้อมผ้าด้วยวัสดุธรรมชาติ, ผู้เชี่ยวชาญมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมขับเคลื่อนชุมชน

2.4 บุคลากร

ชื่อ-สกุล (TH) สุริยา วงศ์ชัย

ชื่อ-สกุล (EN) Suriya Wongcahi

ความเชี่ยวชาญ การจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ, การจัดการพิพิธภัณฑ์, ผู้เชี่ยวชาญผ้าทอในกลุ่มน้ำโขง, นักออกแบบลายผ้า, เจ้าของพิพิธภัณฑ์ลื้อลายคำบ้านไทลื้อศรีดอนชัย อ.เชียงของ จ.เชียงราย

หมายเลขโทรศัพท์ - E-mail -

รายละเอียดความรับผิดชอบ บริหารจัดการพื้นที่สร้างสรรค์ พิพิธภัณฑ์ลื้อลายคำ, วิทยากรการออกแบบลายผ้า, ผู้เชี่ยวชาญมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมขับเคลื่อนชุมชน

2.5 บุคลากร

ชื่อ-สกุล (TH) นายกฤตดนัย สมบัติใหม่

ชื่อ-สกุล (EN) Kitdanai SomBatmai

ความเชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญวัฒนธรรมกลุ่มน้ำโขง ผ้าทอไทลื้อ ผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม เป็นศิลปิน

หมายเลขโทรศัพท์ 0891921072 E-mail danainu@gmail.com

รายละเอียดความรับผิดชอบ การทำงานกระบวนการชุมชน ด้านทุนทางวัฒนธรรม, กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอ การย้อม และการพัฒนาผลิตภัณฑ์

3. ประสบการณ์และผลงานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่สร้างสรรค์

รศ.ดร.พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง เป็นคณะทำงานขับเคลื่อนทางวิชาการ ผลักดันให้เมืองเชียงรายได้รับการยอมรับให้เป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก UNESCO Creative Cities Network – UCCN) โดยเชียงรายเป็นเมืองสร้างสรรค์ ด้านการออกแบบ (City of Design) ประกาศผลเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2566

- รศ.ดร. พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง เป็นหัวหน้าโครงการ Design Community Project ดีไซน์ยั่งยืน พลิกฟื้นชุมชน “Redesign Culture, Revive Community” ผลงานจากโครงการ Design Community Project โดยเป็นนิทรรศการผลงานของนักออกแบบชุมชน ได้ร่วมกับนักวิจัย มพล. พลิกฟื้นภูมิปัญญานำมาถ่ายทอดในรูปแบบผลงานสร้างสรรค์ มีเป้าหมายเพื่อขับเคลื่อนความยั่งยืนด้วยแนวคิด Vernacular Design ในชุมชนนักร้องแบบทั้ง 10 ชุมชน จากเมืองเก่าเชียงแสน จังหวัดเชียงราย และเมืองเก่าน่าน จังหวัดน่าน เปิดให้เข้าชมระหว่างวันที่ 21 มกราคม – 2 กุมภาพันธ์ 2568 ณ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (BACC) เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร <https://www.facebook.com/share/p/16LRDAuZ2W/>
- รศ.ดร. พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง เป็นหัวหน้าโครงการ มีรายละเอียดดังนี้

ชื่อโครงการวิจัย	ปีที่ได้รับ งบประมาณ	งบประมาณ (บาท)	การนำไปใช้ประโยชน์
<p>โครงการพัฒนาระบบนิเวศเพื่อการปกป้องแหล่งท่องเที่ยวและมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อความยั่งยืนตามเกณฑ์ Global Sustainable Tourism Council (GSTC) เป็นการพัฒนาระบบนิเวศเพื่อการปกป้องแหล่งท่องเที่ยวและมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อความยั่งยืนตามเกณฑ์ Global Sustainable Tourism Council (GSTC) โดยดำเนินการในพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่ เชียงราย และเมืองเก่าน่าน จังหวัดน่าน</p> <p>ทุนวิจัย งบประมาณแผ่นดิน งบบูรณาการการท่องเที่ยว</p>	2564	23,100,500	สร้างผู้ประกอบการในพื้นที่ได้ 20 ราย และสามารถนำไปยื่นจดทรัพย์สินทางปัญญา จำนวน 27 รายการ (62ชิ้น)
<p>ย่านแม่คำสเปเป็น: การจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนและสำนักท้องถิ่น ทุนวิจัยแพลตฟอร์มที่ 4 การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำโปรแกรม 13 นวัตกรรมสำหรับเศรษฐกิจฐานรากและชุมชนนวัตกรรมแผนงานย่อย การจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชน และสำนักท้องถิ่น ประเด็นริเริ่มสำคัญ (Flagship) มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่หน่วยบริหารหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) (หัวหน้าโครงการ)</p>	2564	1,500,000	สร้างผู้ประกอบการวัฒนธรรมลดการใช้สารเคมีในพื้นที่สร้างนวัตกรรมเรื่องการออกแบบพื้นถิ่น

ชื่อโครงการวิจัย	ปีที่ได้รับ งบประมาณ	งบประมาณ (บาท)	การนำไปใช้ประโยชน์
<p>เชียงใหม่สร้างสรรค์ ทุนวิจัยแพลตฟอร์มที่ 4 การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำโปรแกรม 13 นวัตกรรมสำหรับเศรษฐกิจฐานรากและชุมชนนวัตกรรมแผนงานย่อย การจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชน และสำนักท้องถิ่นประเด็นริเริ่มสำคัญ (Flagship) มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่หน่วยบริหารหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) (หัวหน้าโครงการ)</p>	2565	1,500,000	สร้างผู้ประกอบการวัฒนธรรมชุมชนสามารถเข้าถึงทรัพยากรที่มีมูลค่าสูงคือโบราณสถานเชียงใหม่และเกิดจิตสำนึกรักท้องถิ่น
<p>ภูมิทัศน์ของตำนาน: การขับเคลื่อนระบบนิเวศวัฒนธรรมในพื้นที่แอ่งเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่รายทุนวิจัยแพลตฟอร์มที่ 4 การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำโปรแกรม 13 นวัตกรรมสำหรับเศรษฐกิจฐานรากและชุมชนนวัตกรรมแผนงานย่อย การจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชน และสำนักท้องถิ่นประเด็นริเริ่มสำคัญ (Flagship) มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่หน่วยบริหารหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) (หัวหน้าโครงการ)</p>	2566		
<p>โครงการยกระดับศักยภาพชุมชนนักร้องเพื่อความยั่งยืน ในพื้นที่เมืองเก่า เชียงแสน จังหวัดเชียงราย</p>	2567	10,000,000	เกิดชุมชนนักร้องแบบจำนวน 10 ชุมชน สร้างนักร้องแบบ 30 ราย มีรายได้เพิ่มขึ้น 15%

ชื่อโครงการวิจัย	ปีที่ได้รับ งบประมาณ	งบประมาณ (บาท)	การนำไปใช้ประโยชน์
และเมืองเก่า่าน จังหวัดน่าน (โครงการ Design Community) งบประมาณแผ่นดิน งบโครงการสำคัญ			

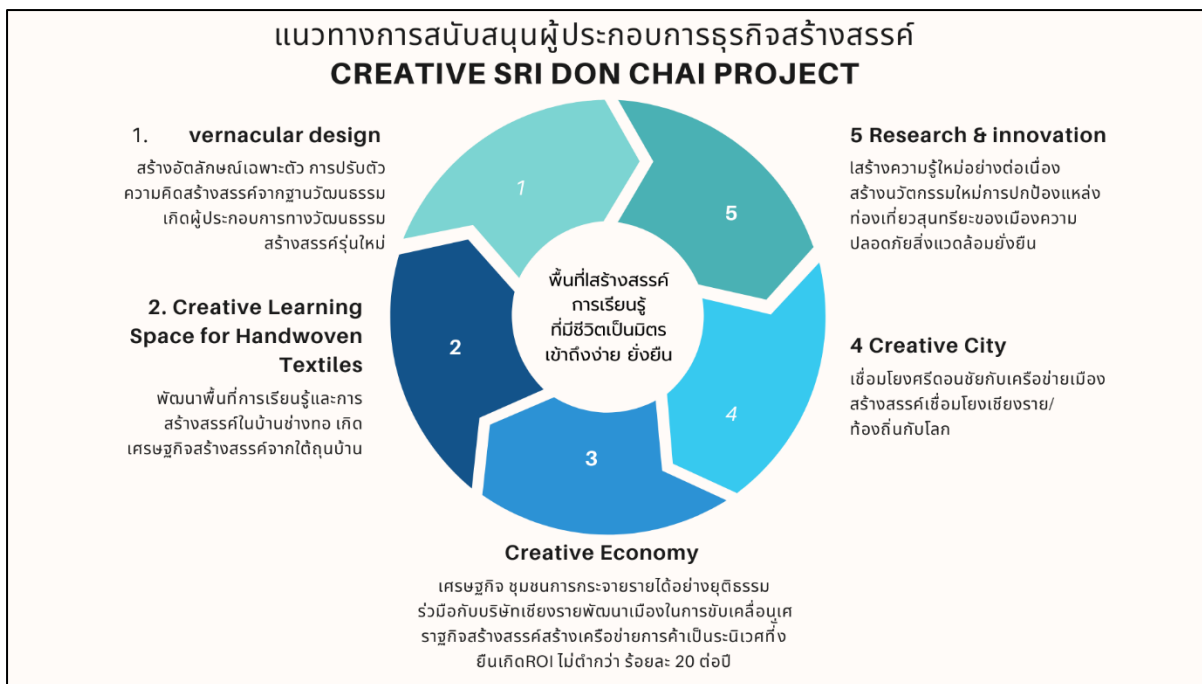
4. เครือข่ายและความร่วมมือ

- หน่วยงานภาครัฐ
 - สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย ร่วมมือในเรื่องการเชื่อมต่อกับภาคราชการขับเคลื่อนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (ICH)
 - องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ในฐานะเจ้าของเมืองผู้เชื่อมต่อเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ด้านการออกแบบของยูเนสโก
 - เทศบาลตำบลศรีดอนชัย เป็นเจ้าของพื้นที่และดำเนินการบริหารจัดการโครงสร้างสร้างพื้นฐาน
- หน่วยงานเอกชน
 - บริษัทเชียงรายพัฒนาเมือง เป็นผู้สนับสนุนร่วมมือในการหาคู่ค้าและขับเคลื่อนกลยุทธ์เมืองสร้างสรรค์
 - สมาคมขัวศิลปะ เป็นสมาคมวิชาศิลปะที่จะเชื่อมต่อกับเครือข่ายศิลปินนักออกแบบทั่วประเทศ
 - บริษัทวัฒนกุล จำกัด เป็นบริษัทที่จะนำงานศิลปะ และสินค้าไปขายยังต่างประเทศ
- หน่วยงานภาคการศึกษา
 - มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ดำเนินงานในฐานะนักวิชาการและขับเคลื่อนการจัดการความรู้ในพื้นที่
- หน่วยงานอื่น ๆ
 - คณะกรรมการขับเคลื่อนเชียงรายเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก

ได้รับความเห็นชอบจากคนส่วนใหญ่ในพื้นที่

ใช่ ไม่ใช่

แนวทางการสนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจสร้างสรรค์

5. แผนการดำเนินงานการพัฒนาต้นแบบพื้นที่สร้างสรรค์ ครอบคลุมระยะเวลาโครงการ 90 วัน

แผนการดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลา 90 วัน (กันยายน 2568 - พฤศจิกายน 2568)												ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ	เป้าหมาย	
	เดือนที่ 1				เดือนที่ 2				เดือนที่ 3							
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4				
เก็บรวบรวมข้อมูลทำแผนที่วัฒนธรรม														ทีมงานโครงการ	90,000	100 รายการ
จัดกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ/ทรงคุณวุฒิระดับย่านฯเครือข่ายภาคชุมชน ภาคประชาชน ในพื้นที่รัศมีน้อย 500 เมตร ผู้นำชุมชน ย่านสร้างสรรค์ ผู้นำ กลุ่มเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ หน่วยงานภาครัฐที่กำกับดูแลในพื้นที่ เทศบาล เพื่อรับฟังข้อมูล														โครงการ เทศบาลวัฒนธรรมจังหวัด	20,000	1 แผนปฏิบัติการ
ออกแบบกิจกรรมในพื้นที่และสร้างต้นแบบ/ทดลองการเรียนรู้														โครงการ เจ้าของพื้นที่สร้างสรรค์	20,000	4 กิจกรรม
ปรับปรุงพื้นที่การเรียนรู้ (โครงสร้าง) ในพื้นที่ บ้านแม่ครูดอกแก้ว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ														โครงการ เจ้าของพื้นที่สร้างสรรค์	300,000	2 พื้นที่สร้างสรรค์
ปรับปรุงภูมิทัศน์เชิงพื้นที่การเรียนรู้ ศูนย์หอผ้าแม่แว่นแก้ว เขื่อนคำแพง และวัดท่าข้ามศรีดอนชัย														โครงการ เจ้าของพื้นที่สร้างสรรค์	200,000	3 พื้นที่สนับสนุน

กิจกรรมทดลอง Creator Residency Program													โครงการ ศิลปิน นักออกแบบ เจ้าของ พื้นที่สร้างสรรค์	100,000	4 คน
กิจกรรมการจับคู่ธุรกิจเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สร้างสรรค์ในพื้นที่													โครงการบริษัทเสียงราย พัฒนาเมือง	50,000	2 คู่ธุรกิจ
จัดกิจกรรมเปิดตัวพื้นที่วัฒนธรรมสร้างสรรค์และ แสดงผลงาน Creator Residency Program													โครงการ ศิลปิน นัก ออกแบบ	100,000	12 ผลงาน
ประเมินผล และการประชาสัมพันธ์โครงการ													โครงการ	2,000	SROI มากกว่า 2

6. แผนการดูแลรักษาต้นแบบพื้นที่สร้างสรรค์ ระยะเวลา 180 วัน

แผนการดูแลรักษา

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลา						ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ	เป้าหมาย
	เดือนที่ 1	เดือนที่ 2	เดือนที่ 3	เดือนที่ 4	เดือนที่ 5	เดือนที่ 6			
จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาดูแลและประชุมทุกเดือน							คณะกรรมการ	6,000 บาท	ประชุม 6 ครั้ง
จัดกิจกรรมสร้างสรรค์ Creator Residency Program							โครงการ และเจ้าของ พื้นที่สร้างสรรค์	ไม่มี	จัดกิจกรรม 2 ครั้ง

7. แนวคิดของโครงการ (Concept) พร้อมภาพตัวอย่างประกอบ

ศรีดอนชัยเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนเมืองเชียงรายในฐานะเมืองสร้างสรรค์ด้านการออกแบบของยูเนสโก จึงยึดมั่นฐานแนวคิดการดำเนินงาน โครงการ Creative Sri Don Chai ในแนวคิด 2 กลุ่มร่วมกัน กล่าวคือ แนวคิด MONDIACULT 2025 แนวคิด Global South Design Concept

สรุปประเด็นหลักของ MONDIACULT 2025 การประชุม MONDIACULT 2025 ซึ่งจัดโดยองค์การยูเนสโก มีเป้าหมายเพื่อกำหนดทิศทางนโยบายด้านวัฒนธรรมในระดับโลก โดยได้กำหนดหัวข้อหลักไว้ 6 ประเด็นสำคัญ และมีอีก 2 หัวข้อพิเศษที่สะท้อนความท้าทายร่วมสมัยในระดับสากล หัวข้อเหล่านี้ถือเป็นแนวทางสำคัญสำหรับประเทศสมาชิกในการพัฒนานโยบายวัฒนธรรมที่ตอบโจทย์โลกยุคใหม่ โดยสรุปได้ดังนี้:

1. สิทธิทางวัฒนธรรม (Cultural Rights)

ประเด็นนี้มุ่งเน้นให้ทุกคนสามารถเข้าถึง แสดงออก และรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองได้อย่างเสรี โดยไม่ถูกจำกัดโดยสถานะ ชาติพันธุ์ หรือความเชื่อ เป็นการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านมิติของวัฒนธรรม

2. เทคโนโลยีดิจิทัลในภาควัฒนธรรม (Digital Technologies in the Culture Sector)

เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในกระบวนการสร้าง สื่อสาร และเผยแพร่วัฒนธรรม ยูเนสโกเน้นให้เกิดการใช้เทคโนโลยีอย่างเท่าเทียม เป็นธรรม และไม่ทำลายความหลากหลายทางวัฒนธรรม

3. วัฒนธรรมกับการศึกษา (Culture and Education)

วัฒนธรรมและการศึกษาควรเป็นสองสิ่งที่ส่งเสริมกันและกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในรากเหง้า อัตลักษณ์ และคุณค่าของวัฒนธรรม โดยเฉพาะในหมู่เยาวชนและระบบการศึกษาทุกระดับ

4. เศรษฐกิจของวัฒนธรรม (Economy of Culture)

เน้นบทบาทของวัฒนธรรมในฐานะแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ งานฝีมือ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ซึ่งควรได้รับการสนับสนุนจากนโยบายและโครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืน

5. วัฒนธรรมกับการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Culture and Climate Action)

วัฒนธรรมสามารถเป็นพลังสำคัญในการต่อสู้กับภาวะโลกร้อน ไม่ว่าจะเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น รูปแบบการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน หรือการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมในระดับชุมชน

6. วัฒนธรรม มรดก และวิกฤตการณ์ (Culture, Heritage and Crisis)

มุ่งเน้นการปกป้องมรดกทางวัฒนธรรมในช่วงเวลาวิกฤต เช่น สงคราม ภัยพิบัติ หรือโรคระบาด โดยเน้นการฟื้นฟู การบันทึก และการประยุกต์วัฒนธรรมเพื่อเยียวยาสังคม

โดยมีหัวข้อพิเศษ 2 ประเด็น นอกเหนือจาก 6 หัวข้อหลัก ยูเนสโกยังให้ความสำคัญกับอีก 2 หัวข้อพิเศษ ได้แก่:

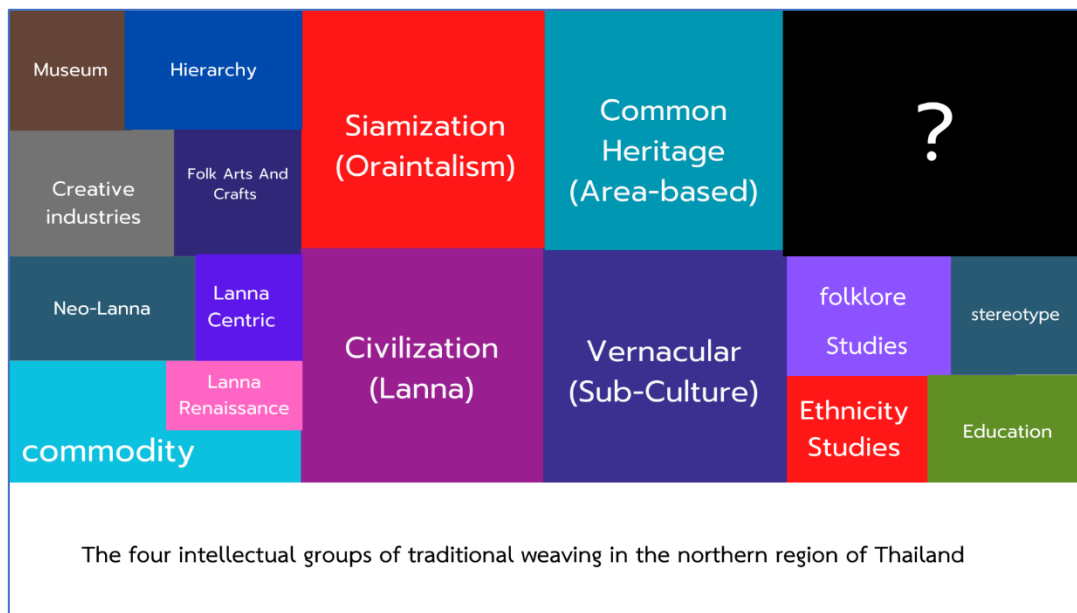
- **วัฒนธรรมเพื่อสันติภาพ (Culture for Peace)** วัฒนธรรมสามารถเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจระหว่างกัน ลดความขัดแย้ง และเสริมสร้างสังคมที่มีสันติภาพผ่านการแลกเปลี่ยน การรับฟัง และการเคารพความหลากหลาย
- **ปัญญาประดิษฐ์กับวัฒนธรรม (Artificial Intelligence and Culture)** ความก้าวหน้าของ AI สร้างทั้งโอกาสและความท้าทายต่อวัฒนธรรม เช่น การใช้ AI ในการสร้างงานศิลป์ หรือความเสี่ยงต่อการแทนที่มนุษย์ ยูเนสโกเสนอให้มีกรอบจริยธรรมที่ชัดเจนในการนำ AI มาใช้กับวัฒนธรรม

แนวคิดที่ 2 คือ Global South Design Concept สรุปแนวคิด "Global South Design" คือการออกแบบที่ยึดโยงกับบริบท สภาพสังคม วัฒนธรรม และทรัพยากรของโลกซีกใต้ เช่น เอเชีย แอฟริกา ลาตินอเมริกา โดยเน้นความยั่งยืน การพึ่งพาตนเอง การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการแก้ปัญหาที่เกิดจากอาณานิคม ทุนนิยม และความไม่เท่าเทียมทางเทคโนโลยี สรุปคือแนวคิดการออกแบบที่ยึดรากวัฒนธรรมท้องถิ่น แก้ปัญหาจากฐานชุมชน และด้านการครอบงำของโลกตะวันตก โดยมุ่งเน้นความยั่งยืน เท่าเทียม บนฐานความรู้ตนเองโดยมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงในฐานะผู้เสนอโครงการ ซึ่งหัวหน้าโครงการได้พัฒนาต่อจากแนวคิด Global South Design เป็นแนวคิด Vernacular Design การปฏิบัติของ Vernacular Design ที่ไม่ใช่ภาพสะท้อนของสังคม แต่เป็นปฏิบัติการทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการกลับไปทบทวนภูมิปัญญาของตน และนำกลับมาปรับใช้แปรความหมายให้เกิดการพลังทางสังคมขับเคลื่อนความสมดุลระหว่างธรรมชาติกับวัฒนธรรม ที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อตอบสนองวิถีชีวิต และแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของผู้คนที่เกิดขึ้นจากผู้คนที่เผชิญสภาวะของปัญหาเองเป็นเรื่องเฉพาะกรณี ซึ่งแตกต่างจากการออกแบบในยุคอุตสาหกรรมที่ทำให้ทุกคนเหมือนกันในแบบเดียวกัน โดยให้ผู้ใช้ปรับตัวและปรับวิถีชีวิต เพราะการออกแบบในระบบอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าจำนวนมากและสร้างวัฒนธรรมร่วมขนาดใหญ่ขึ้นที่เรียกว่าโลกาภิวัตน์ แต่สำหรับ Vernacular Design ช่วยให้คนหันมาออกแบบเพื่อแก้ปัญหาของตนเองช่วยขับเคลื่อนวิถีชีวิตที่ตนเองเลือกได้และนำไปสู่ความยั่งยืน ตอบสนองความต้องการในรูปแบบวิถีชีวิตตนเอง และแบ่งปันความรู้ให้กับคนทุกคน โดยทุกคนคือนักออกแบบที่เชี่ยวชาญด้วยภาษาทางสุนทรียศาสตร์ของตนเองสินทรัพย์ของการออกแบบเป็นสาธารณะ Vernacular Design เป็นการออกแบบเพื่อความยั่งยืน มีระดับขั้นการออกแบบพื้นฐาน 4 ลำดับขั้น ดังนี้ การออกแบบลูกผสมจากการปรับปรุงชิ้นงานให้ดีขึ้นสอดคล้องกับการผลิตสมัยใหม่ การออกแบบเพื่อดำรงอัตลักษณ์พื้นฐานของตนที่ใช้เพื่อการขับเคลื่อนวิถีชีวิต การออกแบบเพื่อแบ่งปันทรัพยากรร่วม โดยไม่ใช่การออกแบบที่ได้ประโยชน์แค่ตนเองแต่การออกแบบยังได้แบ่งปันผลประโยชน์ให้กับทุกคน และการออกแบบเพื่อขับเคลื่อนประเด็นทางสังคมหรือเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐ (อ่านบทความฉบับเต็ม Vernacular Design: Alive and Alert)⁴

การขับเคลื่อนชุมชนช่างทอผ้าศรีดอนชัยให้เกิดความยั่งยืนบนฐานวัฒนธรรมตนเองเชื่อมต่อกับโลกนั้น เป้าหมายของการทำงานจึงไม่ใช่แค่มองในกรอบของประเทศไทยเท่านั้นการมองในกรอบรัฐชาติมีความจำกัด

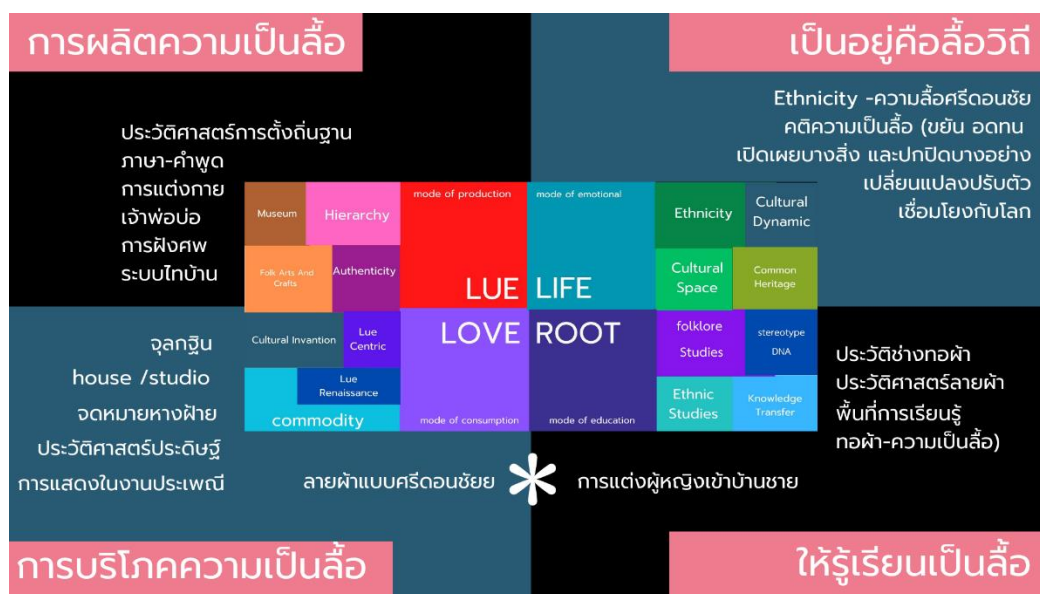
⁴ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/asi/article/view/260424/183213>

เรื่องความรู้ความเข้าใจชุมชนกลายเป็นแค่แรงงาน โครงการนี้จึงมองให้กว้างในระดับภูมิภาคที่เชื่อมโยงกับโลก ที่เป็น มรดกวัฒนธรรมร่วม Common Heritage ในรูปแบบแผนภูมิดังต่อไปนี้

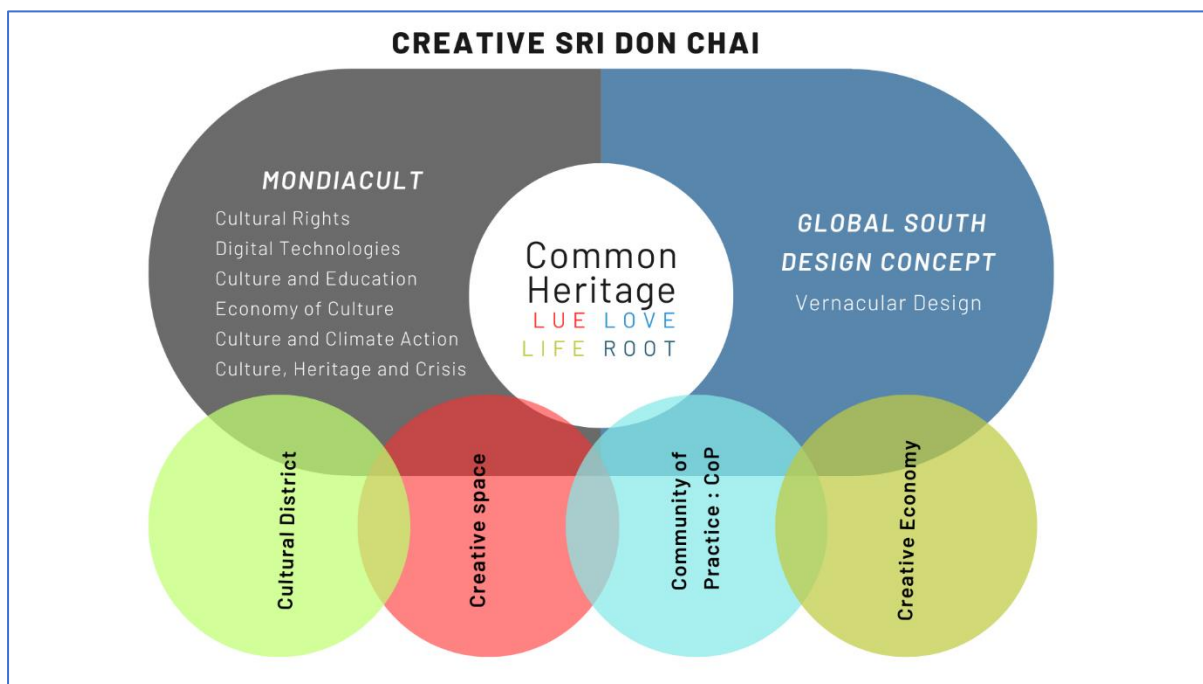
การมองแบบพื้นที่ศึกษานั้นเป็นสิ่งที่ขาดการดำเนินงานในเรื่องมรดกทางวัฒนธรรมร่วม ทำให้ขาดการเชื่อมโยงไปสู่ความรู้ที่กว้างขึ้นและสันติภาพ

โดยการทำงานในพื้นที่มาตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2564 นั้น สามารถสรุปประเด็นความรู้ที่ศรีดอนชัยผลิตขึ้นมาเพื่อเชื่อมโยงกับอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง ที่มีความเป็นนานาชาติ ที่มีการผลิตความรู้ 4 กลุ่ม สามารถสรุปได้เป็นแนวคิด LUE LOVE LIFE ROOT เป็นลื้อ รัก ราก วิถี ดังแผนภูมินี้

LUE LOVE LIFE ROOT เป็นลื้อ รัก ราก วิถี

การดำเนินงานสรุปเป็นกรอบแนวคิดภาพรวมได้ดังนี้

เลือก 3 สาขาของอุตสาหกรรมที่สนับสนุนนโยบาย ซอฟต์แวร์ที่โดดเด่นในพื้นที่โครงการ

- อาหาร (Gastronomy)
- กีฬา (Sports)
- งานเทศกาล (Festival)
- ท่องเที่ยว (Tourism)
- ดนตรี (Music)
- หนังสือ (Books)
- ภาพยนตร์ (Film)
- เกม (Games)
- ศิลปะ (Arts)
- ออกแบบ (Design)
- แฟชั่น (Fashion)

8. วัตถุประสงค์ (ให้ระบุมาให้ชัดเจนตามลำดับความสำคัญว่าโครงการจะก่อให้เกิดผลงานอะไร)

1. พัฒนาโปรแกรมในพื้นที่สร้างสรรค์ให้เป็นชุมชนนักปฏิบัติสำหรับศิลปิน นักออกแบบ ในย่านสร้างสรรค์ศรีดอนชัยเป็น artist & designer residential ในชุมชนช่างทอผ้าศรีดอนชัย

2. ปรับปรุงพื้นที่กายภาพให้เหมาะสมกับการทำงานของศิลปิน และนักออกแบบกับชุมชนในรูปแบบ Creative Studio Co-Working Space and Residential Space ในพื้นที่ชุมชนวัฒนธรรม

3. จัดกิจกรรมวัฒนธรรมและงานสร้างสรรค์ในพื้นที่ เพื่อสร้างเศรษฐกิจในชุมชนอย่างยั่งยืน

9. เป้าหมาย

1. สร้างย่านวัฒนธรรมสร้างสรรค์ในรูปแบบ Artist & Designer Residential เพื่อขับเคลื่อนซอฟต์แวร์ด้านศิลปะ ด้านการออกแบบ ด้วยแฟชั่น

2. สร้างกิจกรรมวัฒนธรรมสร้างสรรค์ Creator Residency Program

3. สร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในย่านให้เต็มโตร้อยละ 20 ต่อปี

10. งบประมาณ (งบประมาณรวมไม่เกิน 1,000,000 บาท (ระยะเวลา 90 วัน)

รายการ	จำนวนเงิน
1. งบบุคลากร	
1.1 ค่าจ้าง ผู้ประสานงานโครงการ 2 คน 3 เดือน (3 x 25000)	75,000
2. งบดำเนินการ	
2.1 ค่าตอบแทน	
2.2 ค่าใช้สอย	
2.2.1 ค่าจัดกิจกรรมจัดทำข้อมูลวัฒนธรรม 100 รายการ (จัดนิทรรศการใน Studio 50,000 บาท จัดทำ VDO 40,000 บาท)	90,000
2.2.2 ค่าจัดกิจกรรม จัดกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ/ทรงคุณวุฒิระดับย่านฯ (ค่าสถานที่ ค่าอาหารเครื่องดื่ม เป็นต้น)	20,000
2.2.3 ค่าปรับปรุงพื้นที่ Studio บ้านแม่ดอกแก้ว พื้นที่แสดงงาน พื้นที่ Workshop พื้นที่ทำงาน พื้นที่ภูมิทัศน์ โครงสร้างประดับตกแต่ง เป็นต้น	300,000
2.2.4 ค่าปรับปรุงพื้นที่พิพิธภัณฑลื้อลายคำ (Co-working Space ภูมิทัศน์ โครงสร้างตกแต่ง นิทรรศการ เป็นต้น)	200,000
2.2.5 ค่าปรับปรุงภูมิทัศน์ย่านศรีดอนชัย (ป้าย สัญลักษณ์ เป็นต้น)	300,000

รายการ	จำนวนเงิน
2.2.4 ค่าจัดกิจกรรม Creator Residency Program	100,000
2.2.5 ค่ากิจกรรมนิทรรศการและจับคู่ธุรกิจ	150,000
2.2.6 ค่าจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์	50,000
2.3 ค่าวัสดุ	15,000
รวมงบประมาณการสนับสนุนที่หน่วยเสนอขอ	1,000,000

11. ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact)

ระยะเวลา	กิจกรรม	Output	Outcome	Impact
เดือน 1	เก็บรวบรวมข้อมูลทำแผนที่วัฒนธรรม	ข้อมูลวัฒนธรรม 100รายการ	สร้างฐานข้อมูลในการเผยแพร่ย่านสร้างสรรค์	ความรู้เชื่อมโยงมรดกวัฒนธรรมร่วม
	จัดกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ/ทรงคุณวุฒิระดับย่านๆ	ผู้เข้าร่วม 20 คน แผนผังการทำงานร่วมกัน 1 แผนงาน	ติดตามการทำงาน	เป็นผู้ร่วมขับเคลื่อนย่านสร้างสรรค์
	ออกแบบกิจกรรมในพื้นที่และสร้างต้นแบบทดลองการเรียนรู้	Residency Program 3 รายการ	ใช้เป็นแผนในการทำงาน	เป็นต้นแบบให้กับพื้นที่อื่น
เดือน 2	ปรับปรุงพื้นที่การเรียนรู้ (โครงสร้าง) ในพื้นที่บ้านแม่ครูดอกแก้ว พิพิธภัณฑ์สื่อลายคำ	พื้นที่การเรียนรู้ 2 พื้นที่	Creative Space	Creative Economy
	ปรับปรุงภูมิทัศน์เชิงโยงพื้นที่การเรียนรู้ ศูนย์ทอผ้าแม่แว่นแก้ว เสีน	พื้นที่การผลิต และพื้นที่	Creative Space	Creative Economy

ระยะเวลา	กิจกรรม	Output	Outcome	Impact
	คำแพง และวัดท่าข้าม ศรีดอนชัย	วัฒนธรรม 3 พื้นที่		
เดือน 3	กิจกรรมทดลองCreator Residency Program	จำนวนนัก สร้างสรรค์เข้า ร่วม 4 คน	ผลงานสร้างสรรค์ 8 ชิ้น	เกิดพื้นที่สร้างสรรค์
	กิจกรรมการจัดคู่ธุรกิจ เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สร้างสรรค์ในพื้นที่	จำนวนธุรกิจที่ เกิดขึ้นจาก กิจกรรม 2 คู่	รายได้จากผลการ ดำเนินงานธุรกิจ	สร้างความเป็นมืออาชีพ
	จัดกิจกรรมเปิดตัวพื้นที่ วัฒนธรรมสร้างสรรค์ และแสดงผลงาน Creator Residency Program	จัดนิทรรศการ ในพื้นที่จาก กิจกรรม Creator Residency Program	การเปิดตัวพื้นที่ สร้างสรรค์	ยกระดับพื้นที่ไปสู่พื้นที่ ย่านสร้างสรรค์

2. ข้อมูลการพิจารณาและผลการคัดเลือกจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

การประเมินความเหมาะสมของพื้นที่เพื่อคัดเลือกเป็นต้นแบบพื้นที่สร้างสรรค์ (Creative Cultural District) พิจารณาจาก 5 มิติหลัก ได้แก่ ความพร้อมของพื้นที่ บุคลากร เครือข่ายความร่วมมือ แผนดำเนินงาน และความเหมาะสมของงบประมาณ เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลจากเอกสารโครงการพบว่า ศรีดอนชัยใช้สร้างสรรค์มีจุดเด่นและศักยภาพที่โดดเด่นในหลายมิติ โดยเฉพาะความเข้มแข็งของชุมชนชาติพันธุ์ วิถีช่างฝีมือ และขนาดของพื้นที่ที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนจริงภายในระยะเวลาและงบประมาณที่กำหนด

ศรีดอนชัยเป็นตัวอย่างของชุมชนวัฒนธรรมมีชีวิต (Living Heritage) ได้อย่างชัดเจนที่สุด วิธีการทอผ้าไทลื้อในชุมชนยังดำเนินอยู่จริงโดยมีครูช่างและกลุ่มผู้ทอผ้าระดับอาจารย์ เช่น แม่ครูดอกแก้ว ซึ่งช่วยให้เกิดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างเป็นรูปธรรมและต่อยอดสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้ทันที ในขณะที่พื้นที่อื่น ๆ ดังเช่น พื้นที่ชายกว๊านพะเยามีความเป็นเมืองผสมผสานมากกว่า และศรีเทพแม้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม แต่ขาดชุมชนช่างร่วมสมัยที่ทำงานหัตถกรรมจริงจึงต้องมีการสร้างระบบใหม่

ด้านโครงสร้างพื้นที่และเชิงกายภาพ ศรีดอนชัยมีขนาดพื้นที่กระชับ อยู่ในรัศมีเดินเท้า 500 เมตร เชื่อมโยงระหว่างวัด พิพิธภัณฑสถาน และบ้านช่างทอได้อย่างเป็นระบบ สามารถผลักดันแนวคิด Creative Cultural District ให้เกิดขึ้นได้จริง โดยไม่ต้องพึ่งโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ ในขณะที่ศรีเทพมีพื้นที่กว้างระดับอุทยานทางประวัติศาสตร์ซึ่งต้องใช้การเดินทางด้วยรถ และกว๊านพะเยาแม้จะมีพื้นที่ริมกว๊านที่โดดเด่นแต่มีขนาดอาคารใหญ่มาก ขอบเขตไม่ชัดเจน ทำให้ความเป็นพื้นที่ต้นแบบไม่เด่นชัดเท่าศรีดอนชัย

ด้านบุคลากรและทีมขับเคลื่อน แม้ทุกพื้นที่มีเครือข่ายสำคัญ แต่ศรีดอนชัยโดดเด่นกว่าในเชิงชุมชนนักออกแบบ และนักสร้างสรรค์ที่ทำงานร่วมกันจริงในชีวิตประจำวัน โดยมีผลงานร่วมกับสถาบันด้านศิลปะและออกแบบ เช่น BACC และเครือข่ายเชียงราย Creative City ซึ่งสะท้อนความพร้อมของทีมที่ทำงานเชิงวัฒนธรรมร่วมสมัย สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ CCD อย่างมาก

ด้านแผนงานและงบประมาณ ศรีดอนชัยเหมาะสมที่สุดภายใต้งบ 1,000,000 บาท เนื่องจากพื้นที่ขนาดเล็กและอสังหาริมทรัพย์ที่มีอยู่ในพื้นที่ โดยไม่จำเป็นต้องปรับปรุงกายภาพครั้งใหญ่ ในขณะที่กว๊านพะเยามีอาคารขนาดใหญ่มากกว่า 1,800 ตร.ม. ซึ่งต้องใช้งบเพิ่มเติมมากหากต้องการปรับปรุงพื้นที่ และศรีเทพเป็นโบราณสถานที่มีข้อจำกัดมากในการปรับใช้พื้นที่ ทำให้กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ทำได้จำกัดภายใต้งบประมาณที่ได้รับ

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาพื้นที่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และมีมติให้ ศรีดอนชัย เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมที่สุดในการพัฒนาเป็นต้นแบบ พื้นที่สร้างสรรค์ (Creative Cultural District) เนื่องจากพื้นที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นและมีความเข้มแข็งด้านชุมชนหัตถกรรม ขนาดพื้นที่เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมและการบริหารจัดการในระดับชุมชน รวมถึงมีทุนวัฒนธรรมที่สามารถต่อยอดสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้

3. ข้อมูลการพัฒนาในกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) การพัฒนาแผนที่ และต้นแบบพื้นที่สร้างสรรค์ (Creative Cultural District)

กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับการพัฒนาต้นแบบพื้นที่โครงการศรีดอนชัยใช้สร้างสรรค์ (Creative Sri Don Chai) มุ่งเน้นการรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับทุนวัฒนธรรม วิถีชีวิต และระบบนิเวศของชุมชนทอผ้าไทลื้อ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของย่านสร้างสรรค์ โดยกิจกรรม Workshop ได้ทำการวิเคราะห์อัตลักษณ์ผ้าทอ วิธีการผลิต ตั้งแต่วัตถุดิบธรรมชาติ เช่น เปลือกไม้ ใบไม้ ยางกล้วย มะเกลือ ฯลฯ ไปจนถึงเทคนิคเฉพาะถิ่น เช่น เทคนิค “เกาะล้ง” และ “ลายน้ำไหล” ที่เป็นจุดเด่นของผ้าศรีดอนชัย นอกจากนี้ยังได้จัดทำแผนที่ทักษะ (Skill Mapping) ที่พบว่าพื้นที่มีจำนวนกี่ทอผ้าถึง 349 หลังคาเรือน และมีเครือข่ายกลุ่มช่างทอหลากหลาย ซึ่งสะท้อนศักยภาพในการพัฒนาย่านสร้างสรรค์ที่มีความเข้มแข็ง

Workshop ยังทำให้เห็น Pain Point สำคัญ เช่น มูลค่าผ้าทอที่ลดลง ความท้าทายเรื่องการส่งต่อองค์ความรู้ และโครงสร้างพื้นฐานที่ยังเชื่อมโยงพื้นที่ไม่สมบูรณ์ จึงมีการออกแบบแนวทางแก้ไข (Potential) เช่น การนำกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) มาเชื่อมช่างทอผ้ากับศิลปินและนักออกแบบรุ่นใหม่ พัฒนาโทนสีใหม่ วัสดุใหม่ ผลิตภัณฑ์ใหม่ และออกแบบสภาพแวดล้อมการทำงานที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิต รวมถึงการออกแบบกิจกรรม Creator Residency Program เพื่อเพิ่มโอกาสสร้างมูลค่าและตลาดให้กับผ้าทอไทลื้อ

ในส่วนการพัฒนาแผนที่พื้นที่ (Mapping) และต้นแบบย่านสร้างสรรค์ ได้จำแนกพื้นที่สำคัญ 7 จุด ได้แก่ วัดท่าข้าม บ้านแม่ครูดอกแก้ว บ้านแม่ยอดขวัญ เฮือนคำแพง บ้าน 5 กี่ ศูนย์สตรีแม่แว่นแก้ว และพิพิธภัณฑ์ลื้อลายคำ พร้อมระบุการใช้งานและศักยภาพของแต่ละพื้นที่ เช่น การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ การผลิต การแสดงสินค้า และการรองรับศิลปิน พร้อมจัดทำแนวคิดการพัฒนา Zoning เป็น 3 โซน ได้แก่ Creative Exhibition Space, Creative Making Space และ Creative Living/Meeting Space รวมถึงเส้นทางเชื่อมโยง (Connecting Route) เพื่อให้ผู้มาเยือนสามารถเดิน-ปั่นจักรยานเชื่อมผ่านพื้นที่ต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก

ผลจากกิจกรรม Workshop ทำให้เกิดต้นแบบแผนผังพื้นที่สร้างสรรค์ที่ชัดเจน เครื่องมือออกแบบสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ การจัดวางองค์ความรู้ผ้าทอตามห่วงโซ่คุณค่า และแนวทางปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ลานกิจกรรม พื้นที่เตรียมฝ้าย สตูดิโอ และโชว์รูม ทั้งนี้แผนงานยังเชื่อมโยงไปถึงระบบความร่วมมือ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้เกิดผลจริง

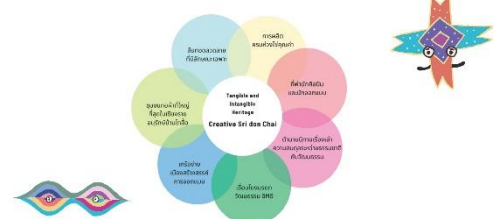
SKILL MAPPING
ลักษณะการค้า

Creative Culture District เริ่มที่หมู่บ้าน
เมื่อวันที่ 8 และ 4 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 7 หมู่ที่
12 หมู่ที่ 14 และหมู่ที่ 15

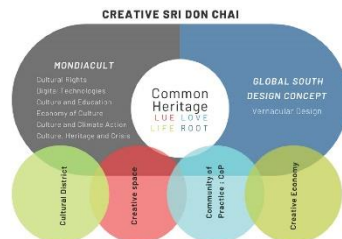
- มีจำนวนที่ค้าปลีกในเขตของจังหวัด
รวมกันแล้ว 310 แห่ง
- มีลักษณะพื้นที่ของพื้นที่การค้าที่
แตกต่างกัน เช่น หมู่บ้านศรีดอนชัย หมู่บ้าน
เมืองจันทร์ และหมู่บ้านศรีดอนชัย
- มีกลุ่มอาชีพและผลิตภัณฑ์ที่ต่างกัน
กัน เช่น กลุ่มผ้าไหม กลุ่มผลิตภัณฑ์
กลุ่มไม้สัก

แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งของหมู่บ้าน
ศรีดอนชัย จังหวัด 2023 - ปัจจุบัน

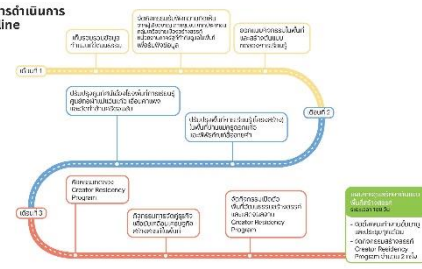
**ความพร้อมของพื้นที่
โครงการศรีดอนชัยใช้สร้างสรรค**

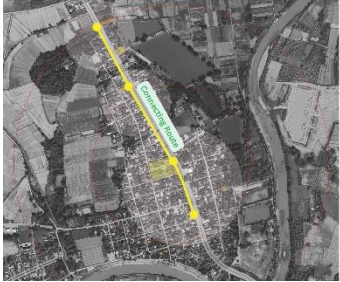
**แนวคิด
Concept**

**แผนการดำเนินงาน
Timeline**

**ZONING
CONCEPTUAL
DEVELOPMENT**

แผนการดำเนินงาน, 162 หมู่ 7 ตำบลศรีดอนชัย อำเภอศรีดอนชัย จังหวัดเชียงราย

4. ข้อมูลการพัฒนา ต้นแบบพื้นที่ผ่านการคัดเลือก

4.1 รายงานความคืบหน้า

การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อจัดทำแผนที่วัฒนธรรม

ความโดดเด่นของชุมชนในประเด็นพื้นที่ย่านวัฒนธรรมสร้างสรรค์

“ศรีดอนชัย” เป็นหมู่บ้านทอผ้าไม่เพียงการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมการทอผ้าเท่านั้น ยังสามารถปรับเปลี่ยนสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง ด้วยความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเชื่อมโยงระบบนิเวศการทอผ้าที่กำลังอ่อนแรงลงในลุ่มน้ำโขง ทำให้ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาเรื่องการทอผ้ากำลังสูญสลาย สาเหตุจากการพัฒนาข้ามรัฐชาติระหว่างรัฐขนาดใหญ่ ศรีดอนชัยขับเคลื่อนมรดกภูมิปัญญาของผู้นที่เกาะเกี่ยวทางสังคมเครือญาติมาอย่างยาวนาน จากอาณาจักรขนาดใหญ่ “ลื้อเชียงรุ่ง สิบสองปันนา” กลายเป็น มรดกทางวัฒนธรรมร่วม Common Heritage ก้าวข้ามพรมแดนรัฐชาติสมัยใหม่ เป็นการทำงานที่เป็นความร่วมมือกันระหว่างเครือข่ายช่างทอผ้า ระหว่างประชาชน สามรัฐชาติในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน เกิดความยั่งยืน โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันภายใต้กรอบของ เมืองมรดกโลก (หลวงพระบาง) และเมืองสร้างสรรค์ด้านการออกแบบ (เชียงราย) ที่ทั้งสองเมืองได้รับการรับรองจากยูเนสโกเพื่อขับเคลื่อนความยั่งยืนเป็นเป้าหมายสำคัญ ผลกระทบจากผลการวิจัยสามารถสร้างความร่วมมือใน GMS ในการลดผลกระทบการพัฒนา ระหว่างประเทศที่ไม่เท่าเทียมกัน ทั้งในทางเศรษฐกิจและในความเสี่ยงต่อการสูญสลายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (ICH) ลดผลกระทบต่อการค้ามนุษย์ในพื้นที่ GMS ผลของโครงการวิจัยจะช่วยสร้างห่วงโซ่คุณค่าขึ้นอย่างเป็นระบบ ระหว่างประชาชนกับประชาชนสามารถฟื้นฟูสินทรัพย์ที่เป็นทุนทางวัฒนธรรมที่เป็น GMS Common Heritage สร้างการเกาะเกี่ยวทางสังคมเสริมพลัง ไปสู่ความมั่งคั่ง และความมั่นคงของชีวิตในภูมิภาค GMS สร้างศรีดอนชัยไม่ใช่แค่หมู่บ้านที่โดดเด่นชายแดนประเทศ แต่เป็นจุดเชื่อมโยงอารยธรรมในลุ่มน้ำโขง สืบสายสายเส้นไหม เพื่อสืบราก ร่วมธาร พื้นชีวัน ขวัญโขง

ทำไมไทลื้อต้องทอผ้า เพราะผ้ามีความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของไทลื้ออย่างมาก เกิดต้องใช้ผ้าอ้อมที่ทำจากผ้านุ่มผืนเก่าของแม่ การออกเรือนผู้หญิงจะต้องทอผ้า (เป็นทียบและใส่กล้วย) ไปใช้ที่บ้านสามีด้วยไม่เช่นนั้นแม่สามีจะดูถูกเอาได้ การทำบุญต้องทำผ้าหอคัมภีร์ ทอตุ่ง ทอผ้าเซ็ด ผ้าปูที่นอนถวายวัด และทอผ้าในชีวิตประจำวันตลอดเวลา เป็นการพึ่งพาตนเอง และเมื่อตายต้องมีเสื้อผ้าใส่ มีผ้าปูนอน และมียามไปใหญ่สำหรับตายเนื่องจากไทลื้อตายแล้วฝังไม่เผา เมื่อปี พ.ศ. 2563 ได้มีการตกลงกันว่าจะไม่ฝังแล้ว จะเป็นการเผา เนื่องจากพื้นที่ไม่เพียงพอ เสื้อผ้าที่คนตายใส่ก็ไม่ได้เผาไปแต่จะมีการทานกลับไปยังครอบครัวเพื่อเก็บไว้เป็นที่ระลึก

ผู้หญิงไทลื้อ คือ ผู้สืบทอดประวัติศาสตร์ทางชาติพันธุ์ เป็นผู้เก็บมรดกทางภูมิปัญญาของความเป็นลื้อ การทอผ้าเป็นความมั่นคงทางเศรษฐกิจที่พึ่งพาตนเองได้ไม่ใช่เป็นของฟุ่มเฟือย แต่ปัจจุบันการทอผ้านั้นไม่ได้ทอเพื่อการใช้งานเท่านั้นกลายเป็น “หัตถอุตสาหกรรม” ที่คนทอผ้ากลายเป็นแรงงาน และการลดทอนความรู้

ช่างทอผ้าลง เป็นแค่มรดกภูมิปัญญาที่ต้องรักษาเป็นการกักขังความรู้ที่จะสร้างสรรค์ให้ก้าวหน้า ทำให้คนรุ่นใหม่ไม่เข้ามาทำงานทอผ้า ทำให้มรดกภูมิปัญญาของการทอผ้ามีความเสี่ยงสูงที่จะสูญหายไป เพราะผ้าทอของไทยลื้อทำให้แยกแยะกลุ่มลื้อต่าง ๆ ออกจากกันได้ แม้ว่าจะขัดแย้งกับนักวิชาการชาติพันธุ์ที่ว่าเราไม่ควรแยกแยะหรือจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยเสื้อผ้า บ้านเรือน ภาษา และวัฒนธรรม ก็ตาม แต่ด้วยอำนาจของความเป็นสังคมนิยมหลังอาณานิคม (Post-Colonial) ที่ประเทศไทยนับได้ว่าเป็นอาณานิคมภายใน ที่ได้สร้างการจำแนกผู้คนออกจากกันด้วยต้องการให้เกิดความหลากหลายระดับชั้นของวัฒนธรรม แบ่งเมือง สร้างชนบทที่ต้องพัฒนา และผู้คนที่ยังไม่เป็นไทยที่ต้องการความช่วยเหลือในมิติการพัฒนา สร้างระดับชั้นของวัฒนธรรม แม้กระทั่งการจัดลำดับชั้น ผ้าทอทางภาคเหนือก็ได้รับการจัดลำดับชั้น ดังนี้

1. ผ้าชิ้นใหม่คำเชียงตุง
2. ผ้าชิ้นตีนจกไหมเงินราชสำนักเชียงใหม่
3. ผ้าชิ้นน้ำท่วม เชียงใหม่
4. ผ้าไหลน่านเชียงแสนโบราณ และ
5. ผ้าชิ้นน้ำปาด ถึงแม้ว่าชิ้นของน่านจะคล้ายกับไทลื้อก็ตามก็ยังถูกจัดให้เป็นลำดับ

การจัดลำดับดังกล่าวเป็นที่ทราบโดยทั่วไปของนักสะสมและนักค้าผ้าเก่า แต่ไม่มีผ้าทอไทลื้ออยู่ในสารบบของการจัดลำดับ

สำหรับศรีดอนชัย แม้ว่าการสืบประวัติศาสตร์นั้นเป็นกลุ่มไทลื้อที่เดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย แต่ก็ถูกกลืนกลายเป็นไทย แม้ว่าจะมีพิธีกรรมความเชื่อบางอย่างที่ยังสืบทอดความเป็นลื้ออยู่ การทอผ้าเป็นสิ่งที่เหลือเพียงอย่างเดียวที่โดดเด่น สร้างอัตลักษณ์ความเป็นลื้อศรีดอนชัยไว้ได้ แม้ว่าประเพณีที่จัดทำขึ้นทุกปี คือ ประเพณีจุลกฐิน นั้นก็เป็นการสร้างขึ้นใหม่เพื่อให้ผ้าทอโดดเด่นขึ้นมา ผู้หญิงและผ้าทอศรีดอนชัยจึงเป็นเครื่องมือที่ส่งเสียงว่าฉันเป็นคนลื้อได้เป็นอย่างดี ในปัจจุบันเป็นโครงสร้างสำคัญในการค้าจุนความ เป็นลื้อทั้งทางพื้นที่ทางจิตใจและพื้นที่ทางสังคม

เป็นคำถามทางวิชาการที่ตั้งคำถามเมื่อได้พบเห็นคนไทลื้อหลาย ๆ พื้นที่ ว่ามีความแตกต่างกันทั้งทางประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน วัฒนธรรม ประเพณี การแต่งกาย บ้านเมือง แม้กระทั่งภาษา แต่ทุกคนนั้นเรียกตนเองว่า “ลื้อ” โดยความเป็นลื้อนั้นเชื่อมโยงกันกับวีรบุรุษของชาติพันธุ์ คือ ขุนเจือง ที่เป็นวีรบุรุษของกลุ่มแม่น้ำโขง ศูนย์กลางไทลื้อ คือ อาณาจักรที่เรียกว่า “สิบสองปันนา” ปัจจุบันอยู่ในมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน (ประเทศจีน) โดยในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 นั้น ได้ถูกแบ่งอาณาจักรออกเป็นสามส่วน คือ ส่วนหนึ่งอยู่กับประเทศจีน ส่วนที่เป็นเมืองยอง ขึ้นกับเชียงตุงที่เป็นของอังกฤษ ปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า (ประเทศเมียนมาร์) ส่วนเมืองสิงหนังขึ้นตรงกับฝรั่งเศส และได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของประเทศ สปป.ลาว และยังมีกลุ่มไทลื้อที่กระจายตัวไปทั่วลุ่มน้ำโขง ตอนเหนือของ สปป.ลาว ในประเทศไทยและประเทศเมียนมาร์อีกจำนวนมาก

ผ้าทอศรีดอนชัยจะเคลื่อนตัวระบบโลกด้วยเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก

ชุมชนพื้นที่ไม่ได้เป็นหมู่บ้านโดดเดี่ยวที่ไม่ปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก ดังนั้น ผ้าทอและผู้คนไทลื้อที่ศรีดอนชัยเชื่อมโยงกับระบบโลก ที่เชื่อมต่อกับโลกาภิวัตน์ การเคลื่อนที่ของคน เงิน ทรัพย์สิน วัสดุ สิ่งของ และอุดมการณ์ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และส่งผลต่อศรีดอนชัยเช่นกัน ดังเช่นผลกระทบที่กำลังเกิดขึ้นกับระบบการผลิตผ้าทอที่ตลาดผ้าทอนั้นอยู่ในประเทศไทย การสร้างอุดมการณ์เบื้องหลังผ้าทอด้วยการให้คุณค่าผ้าทอไทลื้อ ผ้าทอลาว และผ้าทอต่าง ๆ นั้น นักวิชาการไทยร่วมกับนักธุรกิจผ้าทอ ร่วมมือกันสร้างคุณค่าผ้าเหล่านั้นขึ้นมาตลอด 40 ปี คุณค่าและอุดมการณ์เหล่านี้อยู่เบื้องหลังการผลิตผ้าทอ และขยายผลไปสู่อุตสาหกรรมสร้างสรรค์อื่น ๆ เช่น อุตสาหกรรมภาพยนตร์ ละคร การออกแบบแฟชั่น อาหาร และศิลปะ การผลิตคุณค่าและอุดมการณ์ที่ปรากฏในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์นั้น

ความท้าทายที่จะก้าวข้ามผ้าทอที่มีราคาถูกข้ามแดนจากประเทศเพื่อนบ้าน ด้วยการยกระดับให้ผ้าทอและช่างทอผ้าเป็นงานออกแบบ และนักออกแบบที่สอดคล้องกับการได้รับการรับรองเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกด้านการออกแบบของจังหวัดเชียงราย การยกระดับนั้นต้องได้รับการสร้างระบบนิเวศที่สำคัญด้วยความร่วมมือในการสร้างให้ผ้าทอมีเนื้อหาสำคัญในการขับเคลื่อนซอฟต์แวร์ของประเทศ

ความพร้อมในอนาคตกับชุมชนทอผ้าไทลื้อศรีดอนชัย

การดำเนินการเก็บข้อมูลเบื้องต้นเพื่อให้เข้าใจปัญหาความท้าทายของพื้นที่วิจัย นักวิจัยได้เข้าไปดำเนินการรวบรวมข้อมูลศักยภาพของผู้คนในพื้นที่วิจัยแบบกลุ่ม (Focus Group) ที่แยกกลุ่ม เพื่อนำเสนอในภาพรวมนั้น กลุ่มทอผ้า และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่เคยมีการจัดทำเรื่องอนาคตผ้าทอ ช่างทอ และการพัฒนาผ้าทอศรีดอนชัยสามารถกำหนดกลุ่มที่มีความแตกต่างของการทำงานผ้าทอที่พึ่งพาตนเอง สามารถแบ่งได้ 6 กลุ่มดังนี้

กลุ่มเครือข่ายราชการ เป็นกลุ่มรองรับงานโครงการต่าง ๆ และการตัดเย็บผ้าทอไทลื้อตามสั่ง รวมถึงเป็นกลุ่มที่ออกไปรับจัดงานประเพณีจุลลภฐินในฐานะช่างทอผ้าในงาน เป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด และเป็นวิสาหกิจชุมชนขนาดใหญ่ มีทักษะการทอผ้าที่ดีและรวดเร็วในฐานะแรงงานทอผ้า

กลุ่มแม่ครู/นักออกแบบอิสระ เป็นกลุ่มที่เริ่มต้นของศรีดอนชัย มีแม่ครูที่มีฝีมือการทอผ้าที่ยอดเยี่ยมได้รับการยกย่องจากส่วนกลาง การทอผ้าแนวอนุรักษ์ ด้วยทักษะฝีมือที่เยี่ยมยอด เป็นผู้ที่เข้าใจพัฒนาการผ้าทอของศรีดอนชัยเป็นอย่างดี กลุ่มนี้มีจำนวนไม่มาก แยกกันทอไปตามบ้าน และที่โดดเด่นของกลุ่มนี้ คือ ลูกแม่ครูนั้นได้กลับมาสืบทอดการทอผ้าเป็นคนรุ่นใหม่ที่ได้รับการอบรมการออกแบบ สามารถต่อยอดผ้าทอให้ทันสมัยได้ในวิสัยทัศน์เชิงอนาคต มีลูกกำลังเรียนด้านการออกแบบที่กรุงเทพฯ

กลุ่มสัมมาชีพ เป็นกลุ่มทอผ้าที่รับงานของที่ระลึกเพื่อเป็นทางออกให้กับคนที่ทอผ้าไม่เก่งหรือกำลังหัดทอ มีความสามารถในการประดิษฐ์สิ่งของจากผ้าทอเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ

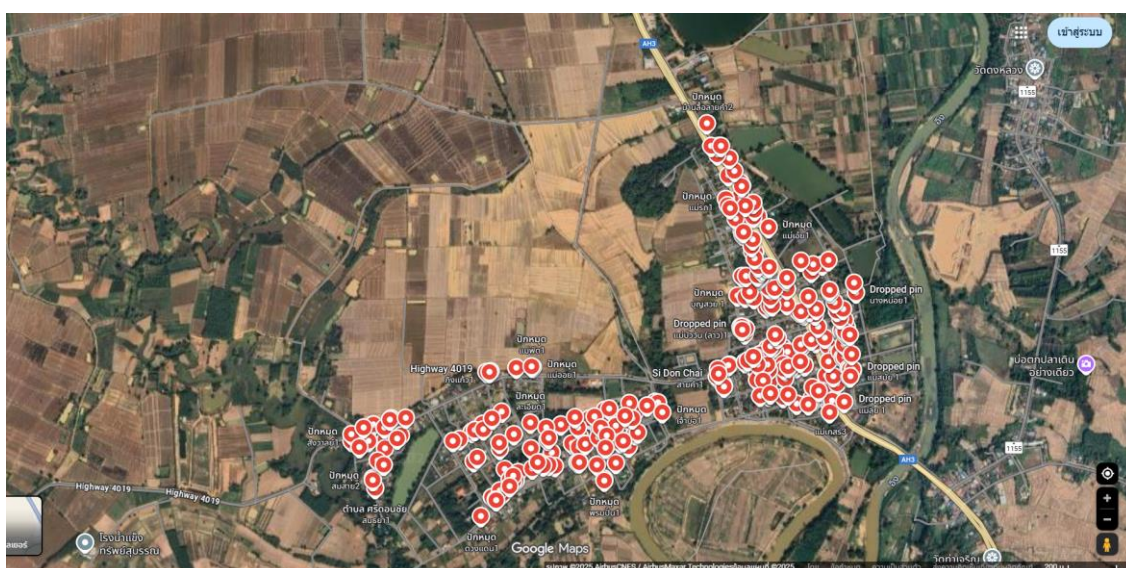
กลุ่มรับจัด Event และ Home Stay กลุ่มนี้รับงานจัดเลี้ยงมาก่อน และขยายตัวไปเป็นการค้าผ้าออนไลน์ในปัจจุบัน

กลุ่มรับจ้างทอผ้าอิสระ เป็นกลุ่มที่มีฝีมือที่รับจ้างทอตามแบบ โดยกลุ่มที่เป็นกลุ่มที่ได้รับค่าแรงในการทอสูงมากกว่ากลุ่มอื่น คือ ทอให้กับลือลายคำ ยังมีคนอื่นที่ทออิสระ และที่ทอตามสั่งอีกจำนวนหนึ่ง **กลุ่มช่างตัดเย็บ** ที่รับผ้าทอมาตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าตามสั่ง

กลุ่มทั้ง 6 กลุ่มนี้เป็นการจัดกลุ่มขนาดใหญ่เบื้องต้นเพื่อสร้างให้เห็นพื้นที่ของการทำงานที่แตกต่างกันในการวิจัย เป็นแผนที่นำทางในการทำงานทั้งนี้ยังมีหลายคนอยู่หลายกลุ่ม และยังมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นอกพื้นที่ที่มีบทบาทในการเข้ามากำหนดทิศทางของผ้าทอศรีดอนชัยอีกจำนวนหนึ่ง ได้แก่ กลุ่มคนภาครัฐที่เข้ามาพัฒนาชุมชน โครงการทางวัฒนธรรม และการท่องเที่ยว อีกกลุ่มหนึ่ง คือ กลุ่มนักวิชาการ ที่เข้ามาจัดการความรู้ สร้างระบบค่าและความหมายเชิงคุณค่าให้กับผ้าทอศรีดอนชัย แต่ก็เป็นการสร้างความหมายใหม่ที่เคยมีอยู่ในกลุ่มลืออื่น ๆ ที่เป็นความหมายที่หยุดนิ่ง และตายตัวไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ทำให้การพัฒนาผ้าทอจึงเป็นไปได้ยากมากขึ้น ที่ยังไม่เห็นตัวตน คือ กลุ่มนักค้าผ้าผ้าที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ศรีดอนชัย ซึ่งโครงการวิจัยฯ ต้องค้นหาต่อไป

ฉากทัศน์ของอนาคตผ้าทอศรีดอนชัยนั้น ยังไม่มีหรือมีอยู่แต่ไม่เด่นชัด รวมถึงความต้องการในการพัฒนาผ้าทอให้ไปในทิศทางใด ชุมชนยังไม่ได้กำหนดและเข้าใจซึ่งโครงการวิจัยฯ ต้องเข้ามาดำเนินการสร้างแผนที่นำทางให้เกิดขึ้นต่อไปทั้งนี้ได้แนบเอกสารแสดงสิทธิ์หรือเอกสารแสดงความยินยอมจากหน่วยงานเจ้าของพื้นที่แนบมาด้วยในการยื่นข้อเสนอ

ชื่อจังหวัด	เชียงราย
ชื่อพื้นที่/ย่าน/ชุมชน	ชุมชนน้อกแบบและช่างทอผ้าไทลื้อศรีดอนชัย
ที่อยู่	หมู่ 7 หมู่ 12 หมู่ 14 หมู่ 15 ตำบลศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
ขนาดพื้นที่ (ตร.ม.)	โดยทั้ง 4 หมู่บ้านมีขนาดรวมกันไม่น้อยกว่า 200 ตารางเมตร
และอาณาเขตโดยรอบ	(แนบรูปภาพประกอบหรือแนบลิงก์ Google Map)

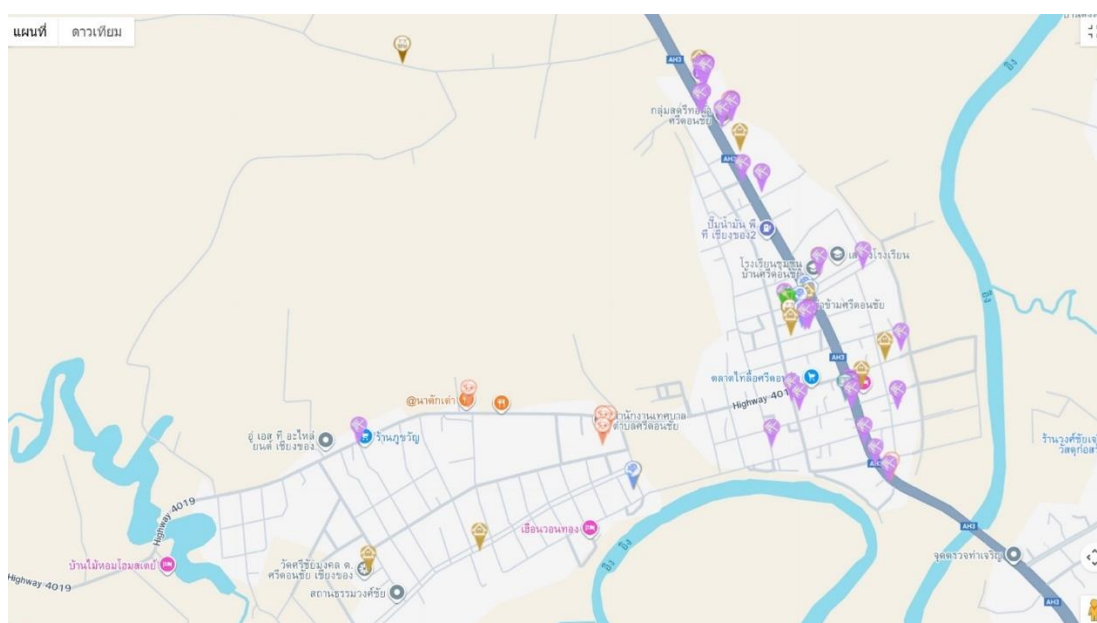

แผนที่ชุมชนและแผนที่บ้านที่มีกี่ทอผ้า

https://www.google.com/maps/@20.1422451,100.3976602,3114m/data=!3m1!1e3!4m3!11m2!2skhh04HvrWa5GSx3yGcj5DvrNpkDe8A!3e3?entry=ttu&_ep=EgoyMDI1MDcyMS4wLkXMDSoASAFQAw%3D%3D

ข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่

การดำเนินงานได้มีการจัดเก็บข้อมูล จำนวน 83 รายการในพื้นที่ 4 หมู่บ้านที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ <https://culturalmapthailand.info/map> เพื่อเป็นแนวทางในการทำงานที่จะเพิ่มให้ถึง 100 รายการเมื่อโครงการ โดยจะทำระบบออกมาเพื่อดำเนินการส่งให้โครงการต่อไป

แผนที่การปักหมุดในพื้นที่ศรีดอนชัย 4 หมู่บ้าน

4.1.1 กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิระดับย่านๆ ที่เป็นเครือข่ายภาคชุมชน ภาคประชาชน ในพื้นที่รัศมีอย่างน้อย 500 เมตร

ภาพ รวบรวมพื้นที่จัดกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นจากคนในพื้นที่รัศมีอย่างน้อย 500 เมตร

กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ/ทรงคุณวุฒิระดับย่านๆ ที่เป็นเครือข่ายภาคชุมชน ภาคประชาชน ในพื้นที่รัศมีอย่างน้อย 500 เมตร

กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย (รัศมี 63 กิโลเมตร)
2. สำนักงานพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเชียงราย (อพท.เชียงราย) (รัศมี 62 กิโลเมตร)
3. บริษัท เชียงรายพัฒนาเมือง (CRCD) (รัศมี 67 กิโลเมตร)
4. สมาคมข้าวสีละ (รัศมี 62 กิโลเมตร)
5. มูลนิธิมิตรชนะภัย (รัศมี 67 กิโลเมตร)
6. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย (รัศมี 63 กิโลเมตร)
7. สำนักงานเทศบาลตำบลศรีดอนชัย (รัศมี 757 เมตร)

เครือข่ายภาคชุมชน

1. กลุ่มสตรีทอผ้าศรีดอนชัย
2. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
3. วัดท่าข้ามศรีดอนชัย

การจัดกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิระดับย่านฯที่เป็นเครือข่ายภาคชุมชน ภาคประชาชน

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ร่วมกับภาคีเครือข่ายการทำงาน โครงการศรีดอนชัยใช้สร้างสรรค์ จัดกิจกรรมประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและภาคีเครือข่ายการทำงานในพื้นที่ รวมถึงที่ปรึกษาทีมกลางที่ได้รับการแต่งตั้ง มาร่วมรับฟังข้อเสนอโครงการ แนวทางการทำงาน เพื่อให้ภาคีเครือข่ายร่วมให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับใช้กับโครงการต่อไป ในวันที่ 30 กันยายน 2568 ณ วัดท่าข้ามศรีดอนชัย ตำบลศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

หัวหน้าโครงการ รองศาสตราจารย์ ดร.พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง ได้นำเสนอความพร้อมของพื้นที่และปัจจัยที่โดดเด่นของศรีดอนชัย รวมถึงพื้นที่ศรีดอนชัยไม่ใช่พื้นที่โดดเดี่ยวห่างไกล แต่เป็นพื้นที่ที่เชื่อมโยงอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงเข้าไว้ด้วยผ้าทอ ในการสืบรกรวมธาร พื้นชีวันขวัญโขง จากนั้นนำเสนอเรื่องโอกาสของศรีดอนชัยที่เป็นส่วนหนึ่งของเมืองสร้างสรรค์เชียงรายด้านการออกแบบ ที่ได้นำประเด็น “ห้องปฏิบัติการทอผ้าที่มีชีวิต” ไปนำเสนอในเวทีประชุมนานาชาติที่เมืองเชียงใหม่ ทำให้ศรีดอนชัยเป็นจุดหมายของโลกอีกแห่งหนึ่ง ต่อด้วยการนำเสนอว่าโครงการจะดำเนินกิจกรรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพำนักของศิลปินเพื่อทำงานศิลปะร่วมกับนักสร้างสรรค์ในพื้นที่ การจัดกิจกรรมพื้นที่สร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับประเพณีชุมชน การจัดกิจกรรมพบปะทางธุรกิจของนักสร้างสรรค์ รวมถึงการพัฒนาพื้นที่สร้างสรรค์เชิงกายภาพ โครงการศรีดอนชัยใช้สร้างสรรค์ ร่วมกับ CCD Creative Cultural District ดำเนินการโดย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ร่วมกับ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ทั้งประเทศมี 5 พื้นที่ได้ เชียงราย ลำพูน อีสาน ภาคใต้ การดำเนินงานได้นำเสนอโลโก้ก็จะเป็นลวดลายของผ้าทอไทลื้อ เป็นเครื่องหมายในโครงการนี้

การนำเสนอโลโก้ก็จะเป็นลวดลายของผ้าทอไทลื้อ เป็นเครื่องหมายในโครงการนี้

การดำเนินงานโครงการนี้จะในรูปแบบเป็นเครือข่าย ความร่วมมือ เปิดรับเครือข่ายทั้งหมด กิจกรรมที่เราจะทำก็คือว่า เราจะทำเป็นพื้นที่การเรียนรู้ เอาเป็นศิลปินที่เก่ง มาเรียนรู้กับชุมชน มาอยู่มากินมาทำงานร่วมกัน มีการพัฒนาพื้นที่วัฒนธรรมสร้างสรรค์ มีบ้านแม่ครูดอกแก้ว บ้านแม่ครูแวนแก้ว เป็นพื้นที่ผลิตและไปทาง Co Creative Space อยู่ทีลือลายคำ ส่วนวัดเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรม กับศิลปินกับชุมชน โครงการเก็บข้อมูลพื้นที่ แล้วให้ศิลปินมาอยู่ในพื้นที่ ปรับปรุงพื้นที่ ปรับปรุงภูมิทัศน์ เป้าหมายคือเกิดการเชื่อมโยง Art and Design Social Enterprise เพื่อเป็นต้นทางศิลปินจากทั่วโลก ทำงานประสานงานในพื้นที่เพื่อเป็นพนักงาน แล้วมหาวิทยาลัยมาเป็นวิชาการ

สรุปการพูดคุยรับฟังความคิดเห็น

เจ้าอาวาสวัดท่าข้ามศรีดอนชัย

ในส่วนของโครงการรู้สึกดีใจในชุมชน อาตมาอยู่ในพื้นที่มากกว่า 30 กว่าปี เห็นความแตกต่าง ชุมชนไทลื้อมีความหลากหลายตั้งแต่เกิดจนเสียชีวิต เป็นพื้นที่ศิลปะขายได้ ศิลปะที่ส่งต่อผ่านผืนผ้า ออกแบบเอง ออกแบบแนวคิดเอง ทอมาโชว์ทอมาใช้แล้วก็เอามาให้ผู้อื่นใช้ แล้วเป็นสินค้าใช้ในชุมชน เป็นอาชีพได้ และชื่นชมในความเป็นไทลื้อ และอาหารการกินครบทุกด้าน เป็นอาหารที่ชาวไทลื้อ พื้นที่ของวัดนอกจากจะเป็นวิหาร ประมวลความคิดให้เป็นวิหารไทลื้อทั้งหมด เป็นลักษณะสร้างสรรค์ใหม่ขึ้นมา แล้วศิลปินอยากจะเอามาใส่ ในด้านศูนย์วัฒนธรรมที่อำเภอได้มาจากโครงการสร้างสรรค์เมืองเชียงรายมีจุดที่เอามาใช้ประโยชน์ได้ ถ้าทุกท่านอยากจะนำเอามาใช้ อาตมายินดีอย่างยิ่ง ร่วมใช้พื้นที่ตรงนี้ให้เป็นประโยชน์ เป็นงานมหาบุญจุลกฐิน ที่นำเสนอความสร้างสรรค์ไทลื้อเชื่อมโยงเกี่ยวกับศาสนา พื้นที่มีก๊อผ้าเยอะให้เข้ากับวิถีทางศาสนา และทอผ้าเยอะมาก เป็นตุ่งเป็นผ้าหลาย ๆ อย่าง เยอะเยอะ มีตั้งแต่ผ้านุ่ง ผ้านวมไหล่ ผ้านุ่ง ผ้าห่อธรรม ทุกอย่างสื่อสารออกมาในแง่ของความคิดสร้างสรรค์ความเลื่อมใสทางพุทธศาสนา สามารถมาเกี่ยวพัน

คุณพร้อมพร จินดาวงศ์ เนตรหาญ CEO บริษัท เชียงรายพัฒนาเมือง (CRCD) และผู้แทนเมืองสร้างสรรค์เชียงราย (Focal Point)

ได้ไปนำเสนองานศรีดอนชัยที่เชียงใหม่ เป็นที่แปลกใจมาก เชียงรายเป็นพื้นที่สร้างสรรค์ที่ลองผิดลองถูก เราเปิดโอกาสให้ศิลปิน ทดลองออกแบบ และเป็นหน่วยงานส่วนกลางและภาควิชาการ และศิลปะมันดี วัฒนธรรมมันใช่ และพูดถึงยั่งยืน ของสวยดีงาม มันหาเงินได้หรือไม่ ถ้าไม่มีตั้งค์ มันไม่มีใครต่อยอด อย่างจุลกฐิน เป็นเทศกาลที่งดงาม ในทุกครั้งในการจัดงานเราก็ต้องหางบประมาณ ในการจัดงานเสมอ หากมีรายได้จากงานแล้วเก็บไว้ใช้ต่อไปได้ ทุกคนร่วมทุนกันและแบบไม่มีปันผล แต่เราก็จะไม่เพิ่มทุน ข้อดีคือเราได้รับบสนับสนุน ทำมาหาได้รายเก่งไม่ต้องเสียภาษี เราไม่ต้องไปบวกภาษีไว้ ราคาต้นทุนสินค้าจะต่าง การต่อยอดระยะยาว ถ้าเราจะทำมันมีเลือกแบบปันผลไม่ได้เกิน 30% ซึ่งดีตรงที่เงินเก็บไว้ในองค์กรไม่ว่าใครจะเป็น sponsor มันก็จะมีความรู้สึกที่ว่าเราอยากทำตลอดไป เราจะทำไปถึงหลานลูกเลย ทำเสร็จปุ๊บ ถวายวัด ปีหน้าร่วมกันใหม่ มันก็ไม่ยั่งยืน ถ้ามันจะมีอะไรที่มันยั่งยืน จากประสบการณ์ที่ไปหลายประเทศ เขาเอาวัฒนธรรม

ของเขาที่ประทับใจ เขามีอาหารของเขาคือมีการแสดง เชิญไฮ้เรื่องเทคโนโลยี อาหาร และเพลง อาหารมีอันนั้น 4000 หยวน มีการบริการเสิร์ฟ แค่ 12 ที่ แต่เราไม่คงจะเป็นขนาดนั้น แต่เป็นสิ่งที่ชาวศิลปะต้นทุนการบริหารเงิน ให้มันมีได้ทุกวัน ต้องมีบางอย่างให้ที่นี้แตกต่างจากที่อื่น ที่ไม่เหมือนจุลกรฐินเยอะที่สุดในภาคเหนือ แล้วมาดูได้อะไร คุณที่มา แล้วคุณจะได้ทอผ้า คุณจะได้ผ้าฝืนเล็ก ๆ สั้น ๆ เพราะเรามีก็เยอะ อาจจะต้องเอาความคิดในเชิงธุรกิจ เอาที่ต้องมีการซ่อมแซม ก็ต้องหาเงินได้ คุณพ่อคุณแม่ จะมีความภูมิใจ ว่าใครทอผ้าเป็นเขาอาจจะกลับมาทำงานกับพวกเรา เราจะได้เปิดประตู คุณสามารถหาประสบการณ์ที่หาไม่ได้

อาจารย์สุขสันต์ ชื่นอารมณ์ ที่ปรึกษาโครงการ

การที่ศรีดอนชัยคัดเลือกเข้ามาก็ไม่ใช่ว่าเรื่องง่าย จากทั้งประเทศเกือบ 40 ย่าน คัดเหลือ 12 พื้นที่ แล้วก็เชิญตัวแทนไปนำเสนอความเป็นไปได้ในการทำงาน พื้นที่นั้นจะต้องมีทุนทางวัฒนธรรมที่แข็งแรง มีกลุ่มภูมิปัญญา เป็นภูมิปัญญาที่ยึดโยงกับคน แต่ไม่ได้มีโบราณสถาน บางพื้นที่เป็นเมืองเก่า ซึ่งเป็นเรื่องความท้าทาย ศรีดอนชัย จะต้องเลือก 12 จาก 5 เป็นพื้นที่เดียว ที่แทบจะเป็นวัฒนธรรมจับต้องไม่ได้ ศรีดอนชัยเป็นพื้นที่เต็มไปด้วยความรู้ ภายใน 3-4 เดือน ต้องดูในภาพรวมทุก ๆ ผู้มีส่วนร่วมสามารถช่วยได้ เช่น แบ่งปันความรู้ แบ่งปันทรัพยากรงบประมาณให้พื้นที่ชุมชนทำงานสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยากให้ภาครัฐในการปรับปรุง ขอชุมชนเข้าไปปรับความรู้ ความอนุเคราะห์พระคุณเจ้า ในส่วนของวิหารด้านหน้า ในมุมที่ปรึกษามาร่วมกันทำงานและมาให้กำลังใจ ให้ศักยภาพพื้นที่ศรีดอนชัย เป็นตัวแทนวัฒนธรรมร่วมของแม่น้ำโขงและเป็นพื้นที่ต้นแบบ และเป็นวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พื้นที่ที่อยู่นอกเมือง เป็นความท้าทาย คนศรีดอนชัยมีศักยภาพสูงแค่ไหน

ตัวแทน อพท. เชียงราย

ขอบคุณอาจารย์ว่าจะเกิดประโยชน์กับพื้นที่ หนุนเสริมมาตลอด ประเด็นเรื่องสืบเรื่องจากว่า เชียงรายเป็น design ภาพที่มันชัดเจนระหว่าง ich อันนี้น่าจะเป็นโจทย์ทำให้เห็น เรื่องของคุณน้อง เรื่องทำให้เศรษฐกิจ และทรัพยากรที่เกิดมูลค่าอย่างต่อเนื่องต่อไปอย่างที่เราคาดหวังไว้

นายกสมาคมชาวศิลปะ

ต้องขอชื่นชม ตรงนี้เป็นจุดมุ่งหมายที่ดีชุมชนมีทุนทางวัฒนธรรมที่ดี มีทุนทางวัฒนธรรมสร้างสรรค์ที่ดี เรามีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม สร้างสรรค์ในเชียงราย เราพยายามที่จะเชื่อมโยงกับชุมชน ในการเชื่อมโยงอย่างยั่งยืนเราพร้อมที่จะเข้าซัพพอร์ต

วัฒนธรรมจังหวัด

ชุมชนศรีดอนชัย เป็นชุมชนยลวิถี กระทรวงเราได้มีความผูกพันกับวัดท่าข้ามศรีดอนชัย จัดงานเป็นเรื่องลานสร้างสรรค์ตอนที่กระทรวงวัดท่าข้ามศรีดอนชัย เราน้องเต้าพอเพียงมาถ่ายทำมาให้ชุมชนยลวิถี

- นิรันดร์ แสงพลสิทธิ์ ศิลปินในโครงการ
- อริสรา เครือวรรณ ศิลปินในโครงการ

Where the Colorful Things Are   Creative Sri Don Chai
Mae Fah Luang University

ภาพ กิจกรรมพูดคุยรับฟังความคิดเห็น ในวันที่ 30 กันยายน 2568
ณ วัดท่าข้ามศรีดอนชัย ตำบลศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

Where the Colorful Things Are **CCD** Creative Sri Don Chai
creative | cultural | districts
THAI2020 | 2560 | ชาติไทย

ภาพ กิจกรรมพูดคุยรับฟังความคิดเห็น ในวันที่ 30 กันยายน 2568
ณ วัดท่าข้ามศรีดอนชัย ตำบลศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย (2)

4.1.2 กิจกรรมสร้างสรรค์ในพื้นที่

กิจกรรม Artist Residency Program

Waldorf Education + Artist Residency, Creative Sri Don Chai, Creative Cultural District

โครงการครีเอทีฟใช้สร้างสรรค์ ภายใต้การสนับสนุนของ Creative Cultural District ได้เริ่มดำเนินการกิจกรรม Artist Residency Program ในพื้นที่ครีเอทีฟ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นพื้นที่การเรียนรู้แบบการมาพำนักของศิลปิน+นักออกแบบในชุมชนช่างทอผ้าขนาดใหญ่ครีเอทีฟซึ่งจะเป็นการทำงานและใช้ชีวิตร่วมกันระหว่างศิลปินที่เข้าร่วมโครงการกับศิลปินช่างทอผ้าในพื้นที่วัฒนธรรมสร้างสรรค์ (CCD) การคัดเลือกศิลปินด้วยการคัดเลือกจากผลงานที่สอดคล้องกับพื้นที่ลุ่มน้ำโขงในฐานะพื้นที่โซเมีย (Zomia culture) และกลุ่มคน (ไทลื้อ) ในพื้นที่ที่กระจายตัวใน GMS กลุ่มคนในสถานะพลัดถิ่นที่มีการตัดเย็บปะแต่งลักษณะอัตลักษณ์ตนเองให้เปลี่ยนแปลงกับอำนาจตลาดเวลา โครงการจึงได้เชิญศิลปินเข้าร่วมโครงการดังนี้

จุน้อย จังเกิล	>>	ศิลปินในโครงการ
อริสรา เค	>>	ศิลปินในโครงการ
อภิสัตย์	>>	ศิลปินในโครงการ

โครงการได้ใช้ Waldorf Education ของ Rudolf Steiner มาปรับใช้ใน Artist Residency Program หมายถึง การออกแบบ Residency ให้เป็นมากกว่า “สถานที่ทำงานศิลป์” แต่เป็นพื้นที่การบ่มเพาะประสบการณ์องค์รวม ที่ผสมผสานกิจกรรม

- #การพัฒนาภายใน (Inner Development)
- #การลงมือทำ (Craft & Artistic Practice)
- #การเชื่อมโยงกับชุมชน (Community-Based Art)

รากฐานแนวคิด Waldorf Education

- พัฒนาการช่วงชีวิต → Steiner เชื่อว่ามนุษย์พัฒนาเป็นวัฏจักร 7 ปี แต่ละช่วงต้องมีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับ “จิต-กาย-วิญญาณ”
- ศิลปะและจินตนาการ → ศิลปะไม่ใช่วิชาประดับ แต่เป็นหัวใจของการเรียนรู้ เพราะช่วยสร้างการรับรู้ ความสมดุล และความคิดสร้างสรรค์
- การเรียนรู้จากการลงมือทำ → เน้น Handcrafts, Drawing, Drama, Eurythmy (การเคลื่อนไหวเชิงศิลป์) ดนตรี

โครงการได้จัดกิจกรรมออกเป็นสามช่วงใน 2 เดือน

โปรแกรม Residency :

ช่วงเวลาที่ 1 (29 กันยายน — 3 ตุลาคม 2568) ปรับตัวด้วยงานและการเรียนรู้ร่วมกันกับศิลปินชุมชน และกิจกรรมสร้างจังหวะชีวิต (ทำสวน/ทำอาหารร่วมกัน)

ช่วงเวลาที่ 2 (15 ตุลาคม – 18 ตุลาคม 2568) ศิลปินทำงานส่วนตัว พร้อมเวิร์กชอปศิลปะกับศิลปินชุมชน (Drawing, Storytelling, Music)

ช่วงเวลาที่ 3 (31 ตุลาคม – 3 พฤศจิกายน 2568) Reflection + Public Sharing ที่เน้นประสบการณ์ร่วม (Happening, Performance, Interactive Exhibition)

โครงการขอเสนอรายละเอียดการดำเนินการกิจกรรม ดังนี้

ช่วงเวลาที่ 1 (29 กันยายน - 3 ตุลาคม 2568)

ปรับตัวด้วยงานและการเรียนรู้ร่วมกันกับศิลปินชุมชน

และกิจกรรมสร้างจังหวะชีวิต (ทำสวน/ทำอาหารร่วมกัน)

Artist Residency Program
Where the Colorful Things Are

Creative Sri Don Chai
Mae Fah Luang University

ภาพ การเรียนรู้ร่วมกันกับศิลปินชุมชน และกิจกรรมสร้างจังหวะชีวิต (ทำสวน/ทำอาหารร่วมกัน)

ศิลปินเดินทางไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักเคลื่อนไหวทางสังคมในกลุ่มโรงเรียนแม่น้ำโขงเพื่อที่จะเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาของรัฐขนาดใหญ่ข้ามชาติ ที่สร้างปัญหาในการอพยพเคลื่อนย้ายผู้คนในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงตอนบน

Artist Residency Program
Where the Colorful Things Are

Creative Sri Don Chai
Mae Fah Luang University

ภาพ ศิลปินเดินทางไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักเคลื่อนไหวทางสังคมในกลุ่มโรงเรียนแม่น้ำโขง (1)

Artist Residency Program
Where the Colorful Things Are

Creative Sri Don Chai
Mae Fah Luang University

ภาพ ศิลปินเดินทางไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับศิลปินช่างทอผ้า

ศิลปินได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับช่างทอผ้า ถึงการผลิตและลวดลายหลักของพื้นที่พร้อมทั้งได้สร้างภาพร่างจากความรู้สึกของสีสันทนของผ้าทอ รวมถึงการทดลองรีดโครงสร้างผ้าทอเพื่อประกอบร่างใหม่ให้เป็นงานศิลปะบนฐานความเชื่อและคติผ้าทอ

Artist Residency Program
Where the Colorful Things Are

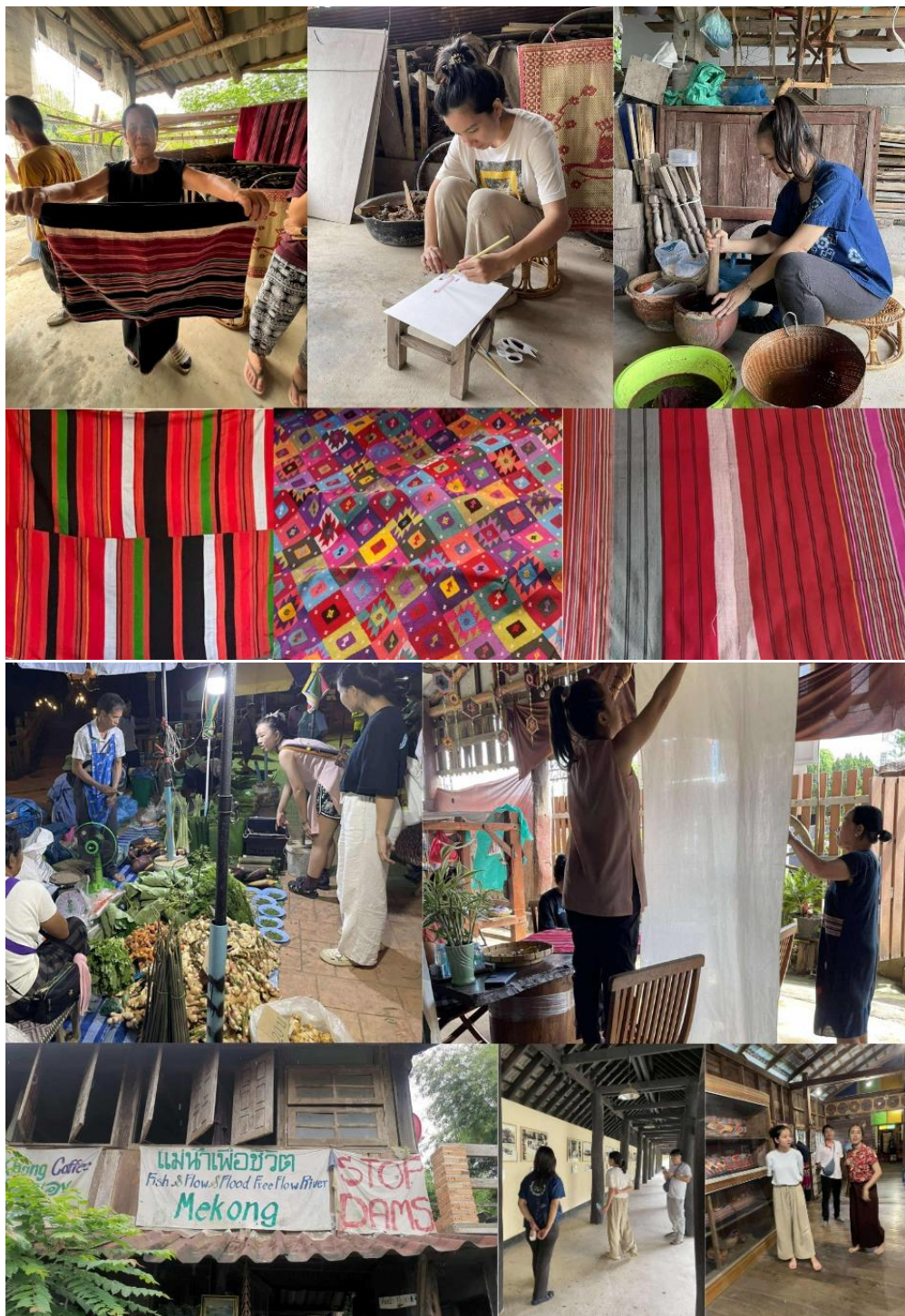

CCD
Creative | Cultural | District
THAI | 10 | 2025 | 2026

Creative Sri Don Chai
Mae Fah Luang University

ภาพ ศิลปินเดินทางไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับแม่ครูช่างทอในการย้อมผ้าจากสีธรรมชาติ

ศิลปินร่วมกับแม่ครูช่างทอผ้าเรียนรู้การย้อมผ้าจากสีธรรมชาติ การควบคุมสีและการจัดการระบบการทอผ้าเพื่อสร้างแบบร่างผลงานศิลปะจากสีย้อมผ้า ความรู้สึกของสี ความรู้สึกและอารมณ์ของวิถีชีวิตการเคลื่อนที่การเชื่อมโยงกับเส้นทางการเคลื่อนที่ของกลุ่มไทลื้อในจากเมืองอูมาศรีดอนชัย

Artist Residency Program
Where the Colorful Things Are

Creative Sri Don Chai
Mae Fah Luang University

ภาพ ศิลปินเดินทางไปยังพิพิธภัณฑ์และพื้นที่ทางสังคมในชุมชน

ศิลปินได้เดินทางค้นคว้ายังพิพิธภัณฑ์และตลาด รวมถึง พื้นที่ทางสังคม กิจกรรมชุมชน การเคลื่อนไหวทางสังคม เพื่อเข้าใจความคิดคำนึง และรสชาติของชีวิต รสของอาหาร รสของงานศิลปะ

ช่วงเวลาี่ 2 (15 ตุลาคม – 18 ตุลาคม 2568)
 ศิลปินทำงานส่วนตัว พร้อมเวิร์กชอปศิลปะกับศิลปินชุมชน
 (Drawing, Storytelling, Music)

DAY 1 - 15 Oct 2025

Hermeneutics + Artist Residency

Creative Sri Don Chai

Creative Cultural District

โครงการครีเอทีฟใช้สร้างสรรค์ ภายใต้โครงการพัฒนาต้นแบบพื้นที่สร้างสรรค์วัฒนธรรม ในกิจกรรมศิลปินในพำนักกับพื้นที่วัฒนธรรมสร้างสรรค์ ได้เดินทางเข้าสู่ช่วงเวลาี่ 2 ของ Artist Residency Program (15 ตุลาคม – 18 ตุลาคม 2568) กิจกรรมในช่วงนี้ เพื่อให้ศิลปินได้ทำงานศิลปะและการออกแบบ กับชุมชนในรูปเวิร์กชอปศิลปะกับศิลปินชุมชน โดยโครงการได้ริเริ่มกิจกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ ในวันแรก (15 ตุลาคม 2568) ศิลปินเข้าสู่พื้นที่เริ่มทำงาน ณ สตูดิโอที่พัก ช่วงบ่ายเป็นโปรแกรมเสวนา เรื่อง Mekong Ethnicity and Postcolonial “สืบราก ร่วมธาร พื้นชีวัน ขวัญโขง” โดย สถาบันศิลปวัฒนธรรมและอารยธรรมลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง นำเสนอการทำงานเกี่ยวกับผ้าทอชาติพันธุ์ที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญในชุมชน คุณสุริยา วงค์ชัย เจ้าของพื้นที่วัฒนธรรมสร้างสรรค์ พิพิธภัณฑลือลายคำ และคุณกฤตดนัย สมบัติใหม่ ผู้เชี่ยวชาญศิลปะและวัฒนธรรมในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เพื่อให้ศิลปินได้แลกเปลี่ยนความรู้เชิงลึกต่อปัญหาเชิงพื้นที่และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในวัฒนธรรมโดยใช้ผ้าทอเป็นเส้นเดินเรื่องจากยุคอาณานิคมถึงโลกาภิวัตน์

ศิลปิน Artist Residency Program ได้นำเสนอผลงานจากการที่ได้แรงบันดาลใจจากการเข้ามาพำนัก ช่วงแรก จำนวน 3 ชุด ชุดแรกเป็นงานศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมของชุมชนในประเพณีจุลกลฐิน โยสร้างขบวนแห่ตุ้งล้านนา-ลือ ในขบวนอัญเชิญพระอุปคุตขึ้นมาอึง เป็นขบวนตุ้ง 12 ราศีจำนวน 24 ชิ้น เพื่อแสดงปฏิบัติการทางศิลปะกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกับงานศิลปะชุมชนที่ปฏิบัติการทางสังคมสร้างตัวตน เย็บปะติดอัตลักษณ์ตัวตนคนพลัดถิ่นให้สอดคล้องกับอำนาจที่เปลี่ยนแปลงในกาลเวลา ศิลปะชุดที่สอง เป็นการใช้งาน Hermeneutics (การตีความเชิงลึก) ในการสร้างผลงานที่เป็นแถบสีที่สร้างขึ้นจากวัฒนธรรมแต่ละพื้นที่ เชื่อมโยงเป็นเส้นทางเดินของการเคลื่อนที่ของผู้คนในลุ่มน้ำโขงตอนบน ผลงานศิลปะชุดที่ 3 เป็นผลงานที่สร้างความหมายจากการรื้อสร้างองค์ประกอบของผ้าทอลายหลักที่เป็นเส้นหลากหลายขนาดมาแยกออกและประกอบใหม่เชื่อมด้วยสีทับซ้อนซ้อนลายเหล่านี้ให้เลือนลาง เหมือนอัตลักษณ์คนพลัดถิ่นที่พักทอ เชื่อมต่อ ปะติด อัตลักษณ์ตนเองตลอดเวลาไม่จบสิ้นบนฐานความคิดแผ่นดินที่จากมา

กิจกรรมเรียนรู้ผ้าทอจากนักสะสมผ้าทอชาวเชียงใหม่ของ ณ อารามไร่ขอบเขต โดย คุณกฤตพงศ์ แจ่มจันทร์ แสดงถึงอำนาจ ชนชั้น เศรษฐกิจ สังคมในผ้าทอ การสั่นไหวของเทคนิคระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้

ศิลปินถอดรหัสเชิงลึกของผ้าได้ กิจกรรมนี้ได้เปิดเผยความลับของผ้าทอที่ซ่อนอยู่ในแต่ละผืน จากนั้นได้รับประทานอาหารร่วมกันเพื่อเสวนาต่ออย่างไม่มีที่สิ้นสุด ด้วยอาหารของเมืองเชียงของ กิจกรรมวันนี้เพื่อเชื่อมโยงพื้นที่วัฒนธรรมสร้างสรรค์ระหว่างศรีดอนชัยกับตัวเวียงเชียงของ ที่มีนักสร้างสรรค์พำนักอยู่จำนวนหนึ่งเป็นพื้นที่การเรียนรู้ที่เยาวชนจากทั่วประเทศราว 200 คนมาเข้าค่ายทุกปี

ภาพ มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมลื้อศรีดอนชัย

ภาพ การบรรยายผ้าทอในลุ่มน้ำโขง

ภาพ การทำงานของศิลปินกับชุมชนเกี่ยวกับผ้าทอในลุ่มน้ำโขง

ศิลปิน Artist Residency Program ได้นำเสนอผลงานจากการที่ได้แรงบันดาลใจจากการเข้ามาพำนัก
ช่วงแรก จำนวนสามชุด ชุดแรกเป็นงานศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมของชุมชนในประเพณี
จูลกฐิน โดยสร้างขบวนแห่ตุ๊กล้านนา-ลื้อ ในขบวนอัญเชิญพระอุปคุตขึ้นมาอ้างอิง เป็นขบวนตุ๊ก 12 ราศี จำนวน
24 ชิ้น

Artist Residency Program
Where the Colorful Things Are

Creative Sri Don Chai
Mae Fah Luang University

ภาพ กิจกรรมเรียนรู้ผ้าทอจากนักสะสมผ้าทอชาวเชียงใหม่ของ ณ อารามไร่ขอบเขต

DAY 2 - 16 Oct 2025

Co Design + Artist Residency

Creative Sri Don Chai

Creative Cultural District

พื้นที่วัฒนธรรมสร้างสรรค์ศรีดอนชัยเป็นพื้นที่ที่เชื่อมรัศมี มัดโยง เรียงร้อย เรื่องราวของผู้คน เมือง และวัฒนธรรม กิจกรรมในวันที่ 2 ของช่วงกลางกิจกรรม Artist Residency เริ่มต้นด้วยการเสวนาที่ร้านกาแฟ Slow Bar ของศิลปินเชียงใหม่ที่กำลังขับเคลื่อนเมืองด้วยเทศกาลดนตรี ศิลปินและชุมชนได้สรุปการผลิตผลงานศิลปะร่วมกับศิลปินช่างทอศรีดอนชัย เพื่อที่จะเร่งทำงานกันในวันนี้ทันที

การเดินทางเรียนรู้ต้องเห็นจุดผ่านแดนไทยลาว-จีน เพื่อที่จะเข้าใจการเคลื่อนที่ของคน สินค้า วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และอำนาจของรัฐ ความพยายามที่เปิดชายแดน แต่ไม่สามารถเอื้อให้กับประชาชนได้ เข้าถึงได้ กลายเป็นสูญเสียโอกาสของคนเล็กคนน้อย เริ่มต้นจากปลาบึกที่เคยเป็นจุดสนใจการท่องเที่ยว ก็จบลงด้วยการมีประกาศให้ปลาบึกเป็นปลาที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ห้ามจับ การเกิดขึ้นของสะพานมิตรภาพทำให้เชียงของจากเดิมที่เคยเป็นจุดการท่องเที่ยวของโลกที่จะเดินทางไปหลวงพระบางได้ง่ายที่สุดได้สูญเสียไป ขณะนี้ รถไฟกำลังมาในพื้นที่ที่ต้องเป็นที่จับตามองว่าเราจะได้อะไรหรือสูญเสียอะไร เมืองเชียงของต้องปรับตัวไปสู่พื้นที่สร้างสรรค์ โดยศรีดอนชัยจะเป็นต้นแบบของการทำงานให้กับพื้นที่อื่น ๆ โอกาสของเชียงรายในฐานะเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกกำลังทำงาน โดยศรีดอนชัยเป็นจุดหมายที่สาม จากพื้นที่แรกคือ พื้นที่ในเวียงเชียงราย พื้นที่ที่สอง ได้แก่ แอ่งเชียงแสน (อำเภอเชียงแสน แม่จัน และแม่สาย จังหวัดเชียงราย) โดยศรีดอนชัยจะเชื่อมโยงกับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง จีน และ สปป.ลาว ด้วยวัฒนธรรมผ้าทอ

Workshop Co Design ทีมสถาปนิกโครงการจัดกิจกรรมเพื่อรวบรวมข้อมูลในการทำงานออกแบบพื้นที่ต้นแบบของศรีดอนชัย ในสามส่วนคือ พื้นที่เรียนรู้และการผลิตผลงาน พื้นที่วัฒนธรรมสร้างสรรค์กลางพื้นที่สำหรับพักผ่อนและจัดกิจกรรม รวมถึงการเชื่อมโยงทั้งสามพื้นที่เข้าด้วยกัน การจัดกิจกรรมได้ผลดีที่ยังจะนำเสนอแผนงานต่อโครงการ CCD ให้เห็นชอบในการดำเนินงานต่อไป มีคำพูดของช่างทอผ้าในชุมชนกล่าวว่า “เรามีทุกวันนี้ก็เพราะการทอผ้า” ซึ่งเป็นคำพูดที่ไม่เกินเลยไปเราทุกคนเห็นตรงกันว่า ศรีดอนชัยมีอัตลักษณ์ทางสินทรัพย์วัฒนธรรมที่เด่นชัดจากการทอผ้าที่ยอดเยี่ยม

ช่วงเย็นเข้าสู่โปรแกรม Waldorf Education + Artist Residency ที่นำเสนอการเรียนรู้ดนตรี บทกวี และการแสดงจังหวะของวิถีลื้อ ร่วมกับสุนทรียะของอาหาร โดยการดำเนินงานพื้นที่สร้างสรรค์พิพิธภัณฑลื้อลายคำ โดยคุณสุริยา วงศ์ชัย เจ้าของพิพิธภัณฑลื้อ /นักออกแบบลายผ้า ที่มีชื่อเสียง โดยมีของเลิศรสจากวัฒนธรรมไทลื้อศรีดอนชัย ดังนี้ อ่องปู้ (ปิ้งทำสด ๆ) จอผักกาดเมือง น้ำพริกหนุ่มมะขาม/ผักนี้้ง ตำหางหวาย ห่อนึ่งไก่ (แบบลื้อ) ข้าวนึ่งอัญชัน/ข้าวกล้อ่ง น้ำสมุนไพรวัด อัญชันกระบอกไม้ไผ่ ขนมหมาเยน ไทลื้อ (ขนม

เทียน) ศิลปินและผู้เข้าร่วมได้รับแรงบันดาลใจในการทำงานศิลปะ ในช่วงท้ายของโปรแกรมที่จะเป็นงานที่สมบูรณ์ต่อไป

จากนั้นศิลปินและช่างทอผ้า ได้เดินทางไปเยี่ยมชมการทำงานศิลปะที่เป็นความร่วมมือระหว่างศิลปินร่วมสมัยกับศิลปินช่างทอในพื้นที่ เพื่อเตรียมงาน ในการจัดแสดงที่ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร BACC กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 4 - 30 พฤศจิกายน 2568 ห้องแสดง People Gallery 1-3 ในชื่องานนิทรรศการ “Three Pillow Hybrid Dispersal” ที่มาจากตำนานทุ่งสามหมอนของพื้นที่ศรีดอนชัย

Artist Residency Program
Where the Colorful Things Are

CCD
Creative Cultural District

Creative Sri Don Chai
Mae Fah Luang University

ภาพ เดินทางไปเยี่ยมชมการทำงานศิลปะที่เป็นความร่วมมือระหว่างศิลปินร่วมสมัยกับศิลปินช่างทอในพื้นที่ศรีดอนชัย เพื่อเตรียมงานนิทรรศการ ณ หอศิลป์กรุงเทพฯ (1)

Artist Residency Program
Where the Colorful Things Are

CCD
Creative | Cultural | Genetics
Innovation | Art | Design

Creative Sri Don Chai
Mae Fah Luang University

ภาพ เดินทางไปเยี่ยมชมการทำงานศิลปะที่เป็นความร่วมมือระหว่างศิลปินร่วมสมัย
กับศิลปินช่างทอในพื้นที่ศรีดอนชัย เพื่อเตรียมงานนิทรรศการ ณ หอศิลป์กรุงเทพฯ (2)

Artist Residency Program
Where the Colorful Things Are

Creative Sri Don Chai
Mae Fah Luang University

ภาพ เดินทางไปเยี่ยมชมการทำงานศิลปะที่เป็นความร่วมมือระหว่างศิลปินร่วมสมัย กับศิลปินช่างทอในพื้นที่ศรีดอนชัย เพื่อเตรียมงานนิทรรศการ ณ หอศิลป์กรุงเทพฯ (3)

DAY 3 – 17 Oct 2025

Art as process of becoming + Artist Residency

Creative Sri Don Chai

Creative Cultural District

โปรแกรมในวันนี้ เป็นการเดินทางเพื่อการเรียนรู้ว่าศิลปะคือกระบวนการที่สร้างการเปลี่ยนแปลงและบ่มเพาะความเป็นมนุษย์ ไม่ใช่เพียงการสร้างสิ่งหนึ่งขึ้นมาแล้วจบ โปรแกรมได้นำศิลปินในพำนักเดินทางเลียบลำน้ำโขงไปตามชุมชนทอผ้า เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างศิลปินกับช่างทอผ้าในวัฒนธรรมที่หลากหลายรูปแบบรวมถึงได้ร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม โดยชุมชนที่เดินทางเลียบบแม่น้ำโขงนี้เป็นกลุ่มคนพลัดถิ่นที่ได้สร้างอัตลักษณ์ของตนเองขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเชื่อมโยงกับรัฐและการพัฒนาภาพรวมถึงได้รับผลกระทบจากการพัฒนาภูมิภาคอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และบางครั้งไม่สามารถกำหนดชะตากรรมของตนเองได้ โปรแกรมไม่ได้ต้องการให้ศิลปินอยู่กับตนเองและสร้างงานศิลปะ แต่ต้องการสร้างโปรแกรมที่เป็นปฏิบัติการเพื่อการเชื่อมต่อกับผู้คนขยายศักยภาพศิลปินออกไปให้มากที่สุดเพื่อไปเชื่อมกับโลกภายนอกและกลับมาสร้างโลกภายในตนเองเพื่อก้าวข้ามขีดจำกัด เป็นเป้าหมายสำคัญของพื้นที่ต้นแบบวัฒนธรรมสร้างสรรค์ศรีดอนชัย

การเดินทางบ้านห้วยเม็งเครือญาติกับศรีดอนชัยที่มีความแตกต่างในเชิงระบบนิเวศและเศรษฐกิจ รวมถึงบ้านเรือน โดยรายได้ส่วนใหญ่มาจากการเกษตรมากกว่าทอผ้าโดยทำสวนส้ม ห้วยเม็ง ส้มสีทองเป็นการเกษตรในระบบตลาด ต่อด้วยการขมแม่น้ำโขงที่สร้างสันทรายในหน้าแล้งที่จุดชมวิวห้วยทรายมาน ไปต่อที่บ้านหาดบ้ายที่มีการทอผ้าทอไถลื้อที่ใช้เทคนิคแตกต่างกับศรีดอนชัย รวมถึงวิถีชีวิตวัฒนธรรมความเป็นลื้อที่สามารถสร้าง Ethnicity ได้ แม้ในกลุ่มลื้อด้วยกันเอง จากนั้นไปที่บ้านสบกก การพัฒนาในระดับภูมิภาคส่งผลให้หมู่บ้านนี้กลายเป็นหมู่บ้านลึกลับและกำลังเลือนหายเป็นหมู่บ้านชาวประมงแม่น้ำโขงหมู่บ้านสุดท้ายที่ยังออกเรือหาปลาทุกวันเพราะทำนาไม่ได้ ไม่มีน้ำดื่มของตนเอง แม้ในขณะนี้เผชิญกับปัญหาสารพิษในแม่น้ำโขง ในเดินทางไปเชียงแสนและจบที่ชุมชนไถลื้อบ้านวังลาว ที่อยู่ระหว่างแม่น้ำสายกับแม่น้ำรวก ได้ร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมในพื้นที่กลับมาศรีดอนชัยชมเส้นทางวัฒนธรรมที่จะจัดขบวนในวันที่ 31 ตุลาคม 2568 ที่จะใช้งานศิลปะร่วมขบวนกับชุมชน

การเดินทางเป็นกิจกรรมใน Artist Residency ที่สร้างความเข้าใจในกลุ่มคนที่เคลื่อนที่โยกย้ายไปมาระหว่างแม่น้ำโขง และแม่น้ำสาขาที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาขนาดใหญ่ของรัฐ จากเดิมที่เคยเป็นกลุ่มคนที่สร้างอารยธรรมขนาดใหญ่ในอนุภูมิภาคกลับต้องพลัดถิ่นกลายเป็นคนไร้รัฐ หรือกลายเป็นแรงงานของรัฐที่ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรสาธารณะ เช่น แม่น้ำ หรือที่ดินได้ รวมถึงสิทธิในความเป็นพลเมืองที่ยังไม่เท่าเทียม การสร้างอัตลักษณ์ตัวตนที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการประกาศว่า “ฉันคือใคร” มีเพียงผ้าทอเท่านั้นที่มีพลังในการส่งเสียงที่เย้ายมอด ได้รับการยอมรับ การถกทอ ตัดต่อ ปะเย็บ ตัวตนของกลุ่มคนยังคงดำเนินการอย่าง

ต่อเนื่องบนความฝันในความเป็นอยู่ที่ดีและอนาคตที่ยั่งยืน ว่าผ้าทอจะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์กลับพื้นมามีชีวิตอีกครั้ง

Artist Residency Program
Where the Colorful Things Are

CCD
Creative | Cultural | Classics
THAI | USA | JAPAN | UK

Creative Sri Don Chai
Mae Fah Luang University

Artist Residency Program
Where the Colorful Things Are

CCD
Creative | Cultural | Classics
THAI | USA | JAPAN | UK

Creative Sri Don Chai
Mae Fah Luang University

ภาพ เดินทางแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างศิลปินกับช่างทอผ้าในวัฒนธรรม
ที่หลากหลายรูปแบบ

ช่วงเวลาที่ 3 (31 ตุลาคม – 3 พฤศจิกายน 2568)
 Reflection + public sharing ที่เน้นประสบการณ์ร่วม
 (happening, performance, interactive exhibition)

กิจกรรม งานจลลภูมิจินพื้นที่วัฒนธรรมสร้างสรรค์ศรีดอนชัย ในขบวนงานศิลปะร่วมสมัยที่ชื่อว่า “ระเหิดลัด
 พัดเคลื่อน เลื่อยกายกาล”

Creative Sri Don Chai

Creative Cultural District

ขบวนแห่พระอุปคุต ในงานจลลภูมิจินพื้นที่วัฒนธรรมสร้างสรรค์ศรีดอนชัย ในขบวนงานศิลปะร่วมสมัย
 ที่ชื่อว่า "ระเหิดลัด พัดเคลื่อน เลื่อยกายกาล" หนึ่งในผลงานโครงการศิลปินในพำนัก ศรีดอนชัย

พื้นที่โซเมียในแดนของตน เมื่อเราทุกคนคือคนพลัดถิ่นในบ้านตัวเอง

สถานการณ์สิ่งแวดล้อมสภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของยุคมนุษย์สมัย (Anthropocene) ได้นำเอาชีวิตวิถีของมนุษย์ให้กลายเป็นทรัพยากรที่เป็นเครื่องมือการผลิตของรัฐ ผลสุดท้ายคือการเปลี่ยนสภาพโลกนี้ให้เกิดวิกฤตอย่างที่เป็นอยู่ มนุษย์เกิดสภาวะ “ระเหิดลัด พัดเคลื่อน เลื่อยกายกาล” ไม่สามารถดำรงรูปสภาวะได้ในแต่ละช่วงเวลา ถูกกำหนดให้เป็นกลายเป็นอื่นในรูปที่หลากหลายตามที่อำนาจจะนำไป แม้กระทั่งกลายเป็นจำนวนตัวเลขของรัฐเมื่อเกิดการสูญเสียจากภัยพิบัติ ที่ไร้ตัวตนอย่างสิ้นเชิง

ความเป็นลื้อที่ศรีดอนชัยสร้างปฏิบัติการทางศิลปะที่สร้างความเป็นอิสระ เป็นพื้นที่โซเมียที่รัฐไม่สามารถเข้าควบคุมปฏิบัติการได้ ศิลปินได้รับพลังของอิสระนั้น จากพื้นที่ที่เรียกว่า “Where the Colorful Things Are” พื้นที่ที่สรรพสิ่งมีชีวิต ส่งผลให้ทุกอย่างมีชีวิต ดังเดิมที่เคยเป็น คือความสมดุลระหว่างธรรมชาติกับวัฒนธรรม ศิลปินได้จัดทำขบวนงานศิลปะร่วมสมัย เพื่อเข้าร่วมในขบวนแห่พระอุปคุต ของชุมชน แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติที่ยังคงเชื่อมโยง และศรัทธา ต่อกันและกัน โดยรัฐสร้างความหมายแม่น้ำคือเส้นชีวิตที่รัฐต้องควบคุม (เขื่อน เขตเศรษฐกิจ โลจิสติกส์) แต่ในศิลปะแม่น้ำคือผู้มีอำนาจ มี “สภาวะอิสระธรรม” ที่มนุษย์ต้องขออนุญาตบูชาพระอุปคุตในฐานะองค์ประธาน การอัญเชิญขึ้นจากน้ำเป็นการสถาปนาอำนาจของธรรมชาติในพิธีกรรมของมนุษย์การเชิญพระอุปคุตขึ้นจากน้ำจึงเป็น “ปฏิบัติการ De-colonial” การชุบชีวิตให้ธรรมชาติกลับมามีชีวิตพุดและต่อรง สร้างพื้นที่นอกกติกา เป็นสัญลักษณ์ปฏิบัติการบ่มเพาะความศรัทธาในความเป็นมนุษย์ ขบวนวัฒนธรรมกำลังส่งเสียงบอกเล่าสถานการณ์ปัจจุบัน ต่อหน้าแม่น้ำที่เต็มไปด้วยสารพิษปนเปื้อน เป็นสิ่งที่ถูกเคลื่อนแทนที่ ไหลทับซ้อน หมุนเวียน กับชีวิตมนุษย์ ขบวนพิธีนี้อาศัยความสามัคคีและแรงร่วมใจจากผู้คนจำนวนมาก เพื่อหยุดยั้งวิกฤตให้ทันเวลาก่อนการอพยพครั้งใหญ่ของผู้คนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงทางโลกตะวันออกเฉียงใต้จะเริ่มต้น หรือก่อนที่ทุกอย่างจะสายเกินไป

ขบวนศิลปะนี้คือ “การฟื้นฟูเมียแห่งสายน้ำ” ที่แสดงการลุกขึ้นมามีเสียงของธรรมชาติและชุมชนต่อหน้ารัฐ อดุลยธรรมที่พยายามครอบครองลำน้ำเพื่อไม่ให้เราทุกคนคือคนพลัดถิ่นในดินแดนตนเอง

ภาพ ขบวนแห่พระอุปคุต ในงานจุลกฐินพื้นที่วัดนธรรมสร้างสรรค์ศรีดอนชัย วันที่ 31 ตุลาคม 2568 ณ วัดท่าข้าม ต.ศรีดอนชัย อ.เชียงของ จ.เชียงราย (1)

ภาพ ขบวนแห่พระอุปคุต ในงานจุลกฐินพื้นที่วัดนธรรมสร้างสรรค์ศรีดอนชัย
วันที่ 31 ตุลาคม 2568 ณ วัดท่าข้าม ต.ศรีดอนชัย อ.เชียงของ จ.เชียงราย (2)

Creative Cultural District

Creative Sri Don Chai

Creative Space x Community

.....

โครงการมีแผนงานที่ต้องจัดตั้งพื้นที่สร้างสรรค์ในชุมชน ที่มีลักษณะการใช้งานที่แตกต่างกันเพื่อเชื่อมเป็นระบบนิเวศของพื้นที่วัฒนธรรมสร้างสรรค์ ดังนี้

1. **พื้นที่สาธารณะ ที่วัดท่าข้ามศรีดอนชัย** เป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมและชุมชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันมีพื้นที่หลากหลายประโยชน์ใช้สอย รวมถึงเป็นพื้นที่แสดงผลงานศิลปะ

2. **พื้นที่ทางจิตใจ พิพิธภัณฑลื้อลายคำ และซังวาคาเฟ่** เป็นพื้นที่เพื่อเรียนรู้ประวัติศาสตร์ความเป็นมาและงานสร้างสรรค์เป็น Creative Co-working Space สำหรับนักสร้างสรรค์ในการพักผ่อนและพูดคุยหรือทำงานสร้างสรรค์รวมถึงเป็นพื้นที่เจรจาธุรกิจ

3. **พื้นที่เรียนรู้ได้ใช้บ้านแม่ครูดอกแก้วเป็นพื้นที่หลัก** และการกระจายออกไปยังพื้นที่เครือข่ายต่าง ๆ

4. **พื้นที่การผลิต** ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจทอผ้าศรีดอนชัย (แม่ครูแวนแก้ว) เป็นพื้นที่ที่ใช้ผลิตผลงานที่คิดสร้างสรรค์ขึ้นในการเข้ามาทำนัก ด้วยมีช่างทอจำนวนมาก และมีความสามารถในการทำงานที่หลากหลายเป็นกลุ่มช่างขนาดใหญ่ที่สุดที่มีสมาชิกกว่า 30 คน

นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพได้สร้างกิจกรรมเพื่อให้เกิดการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการออกแบบพื้นที่สร้างสรรค์รวมถึงการเชื่อมโยงพื้นที่ที่แตกต่างกันเข้าด้วยกัน นักวิจัยร่วมกับนักวิจัยมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงและชุมชนได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องจากสำรวจ การร่วมกันออกแบบ และครั้งนี้ในงานเทศกาลจุลจลินศรีดอนชัย จึงได้นำนิทรรศการการสร้างการรับรู้และการร่วมกันออกแบบเพื่อเชื่อมโยงพื้นที่ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ได้รับความสนใจจากชุมชนและเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวน กว่า 80 คน ได้ให้ความคิดเห็นและรับทราบกิจกรรมที่จะเกิดขึ้น ที่สำคัญคือ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลศรีดอนชัย และคณะผู้บริหารได้เข้ามาเยี่ยมชมเพื่อรับทราบความคืบหน้าโครงการและได้ให้ความเห็น เพื่อที่ทีมวิจัยไปออกแบบมาเสนออย่างเป็นทางการเพื่อความร่วมมือในการทำงานให้สำเร็จต่อไป

โครงการพัฒนาต้นแบบพื้นที่สร้างสรรค์ เน้นการมีส่วนร่วม การรับรู้ และการสร้างความเข้าใจให้กับชุมชนเป็นสำคัญ ดังนั้นการทำงานในครั้งนี้ได้ใช้งานประเพณีจุลจลินศรีสร้างพื้นที่วัฒนธรรมสร้างสรรค์ ในวัดท่าข้ามศรีดอนชัย ทั้งที่เป็นพื้นที่นิทรรศการให้ความรู้ พื้นที่ทำกิจกรรม และพื้นที่แสดงผลงานศิลปะ ให้ชุมชนได้เห็นประโยชน์ รวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ เข้าใจ และร่วมมือกันทำงานต่อไป เป็นปฏิบัติการพื้นที่สร้างสรรค์ที่ปฏิบัติการไปพร้อมกับวิถีชีวิตของชุมชน ทำให้ผู้คนเข้าใจว่าการสร้างสรรค์นั้นทุกคนทำอยู่แล้ว ไม่ใช่ของแปลกปลอมที่เข้ามาในพื้นที่ และชุมชนเป็นผู้ได้ประโยชน์อย่างแท้จริง

Where the Colorful Things Are

Creative Sri Don Chai
Mae Fah Luang University

ภาพ นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพได้สร้างกิจกรรมเพื่อให้เกิดการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
ออกแบบพื้นที่สร้างสรรค์รวมถึงการเชื่อมโยงพื้นที่ที่แตกต่างกันเข้าด้วยกัน

ภาพ เยาวชนในพื้นที่ศรีดอนชัยเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อให้เกิดการรับรู้ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการออกแบบพื้นที่สร้างสรรค์ฯ ณ วัดท่าข้าม บ้านศรีดอนชัย

Decoding and Re-coding Creative Space

Creative Cultural District, Creative Sri Don Chai

.....

โครงการได้ใช้พื้นที่หอไตรกลางน้ำเป็นที่แสดงผลงานศิลปะร่วมสมัย ชื่อนิทรรศการ “ระเหิดลัดพลัดเคลื่อน เลื่อนกายกาล” เป็นงานศิลปะที่ศิลปินในพำนักทำงานศิลปะที่ได้ประเด็นจากพื้นที่ศรีดอนชัยที่มีความเฉพาะของพื้นที่ที่เป็นมรดกวัฒนธรรมร่วมของกลุ่ม “ลื้อ” ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงศิลปินได้สร้างผลงาน และกำหนดชื่อ เพื่อให้งานศิลปะทรงพลานุภาพ ในการสร้างความจริง จากชื่อนั้น หมายถึงการเปลี่ยนสถานะหนึ่งไปสู่อีกสถานะหนึ่ง เป็นการก้าวข้ามสภาวะเดิม ไม่เพียงเท่านั้นยังถูกเคลื่อนที่ออกจากแหล่งเดิมอย่างไร้ทิศทาง พลัดหลงจุดหมาย และการ “หลุดจากสสาร” และ “เคลื่อนไปในมิติอื่น” ข้ามร่างและกาลเวลา

ผลงานหลักเป็นภาพแทนพระบาท ที่เล่าเรื่องในศาสนา ที่ขับเคลื่อนในขบวนอัญเชิญพระอุปคุตที่พำนักในแม่น้ำขึ้นจากน้ำด้วยมนตรา คาถา เปลี่ยนสถานะหนึ่งมาเป็นอีกสถานะหนึ่ง การเคลื่อนที่ของพระบาทนั้นเป็นขบวนสุดท้ายที่เคลื่อนตาม พระอุปคุตที่พลัดเคลื่อนไปยังศูนย์กลางของพิธีการ ตามเส็งกังสดาล และปีน้ำเต้าที่จะนำทางไป รวมถึงศิลปินที่เดินทางตามเหล่าพระบาทไปด้วยเช่นกัน เมื่อถึงบริเวณพิธีได้มีการร่ายรำเพื่อการแสดงถึงร่างกายที่จัดระเบียบใหม่ ตามภาพพระบาทที่ร่ายล้อม เพื่อเดินทางไปสู่ความสงบที่หอไตรกลางน้ำ(ที่บูรณะใหม่)จากที่เคยเป็นที่เก็บความรู้แต่ปัจจุบันว่างเปล่า ได้อัญเชิญพระบาทนั้นเข้าติดตั้งเพื่อเป็นที่พัก ร่างที่เดินทางข้ามกาลเวลา เรื่องราวของแม่น้ำให้ถูกเล่าขานกันต่อไป ในพื้นที่ Creative Space ที่ยังคงเชื่อมต่อความหมายเดินของหอไตรกลางน้ำ ที่เก็บรักษาความรู้ ความจริง ความดี ความงาม จากอดีต ให้ฟื้นคืนกลับมาให้กับชุมชนอีกครั้ง

ผลงานในโครงการมีทั้งหมด 3 ชุด การจัดแสดงครั้งนี้เป็นเพียงชุดแรกเท่านั้น ส่วนชุดที่ 2-3 กำลังดำเนินงานโดยช่างทอในชุมชน อีก 25 คน จะเสร็จสมบูรณ์ในเดือนธันวาคม 2568 การจัดแสดงจะแจ้งให้ทราบต่อไป

แนวคิด : ขบวนงานศิลปะร่วมสมัยในขบวนแห่พระอุปคุต แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติที่ยังคงเชื่อมโยง และศรัทธาต่อกันและกัน พระอุปคุตเป็นสภาวะธรรม เป็นสภาวะความจริงแท้ เป็นสภาวะความมีอยู่ตัวตนของพลังธรรมชาติ การอัญเชิญขึ้นจากน้ำเป็นการสถาปนาอำนาจของธรรมชาติในพิธีกรรมของมนุษย์ เพื่อให้งานทุกอย่างสำเร็จ เป็นสัญลักษณ์ปฏิบัติการบ่มเพาะความศรัทธาในความเป็นมนุษย์ ขบวนวัฒนธรรมกำลังส่งเสียงบอกเล่าสถานการณ์ปัจจุบัน ต่อหน้าแม่น้ำที่เต็มไปด้วยสารพิษปนเปื้อน เป็นสิ่งที่ถูกเคลื่อนแทนที่ ไหลทับซ้อน หมุนเวียน กับชีวิตมนุษย์ ขบวนพิธีนี้อาศัยความสามัคคีและแรงร่วมใจจากผู้คนจำนวนมาก เพื่อหยุดยั้งวิกฤตให้ทันเวลาก่อนการอพยพครั้งใหญ่ของผู้คนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงทางโลกตะวันออกเฉียงใต้จะเริ่มต้น หรือก่อนที่ทุกอย่างจะสายเกินไป

Creative Sri Don Chai
Mae Fah Luang University

Where the Colorful Things Are

Creative Sri Don Chai
Mae Fah Luang University

ภาพ กิจกรรมนิทรรศการ “ระเห็ดลัด พัดเคลื่อน เลื่อนกายกาล”
ณ พื้นที่หอไตรกลางน้ำเป็นที่แสดงผลงานศิลปะร่วมสมัย วัดท่าข้าม บ้านศรีดอนชัย (1)

Creative Sri Don Chai
Mae Fah Luang University

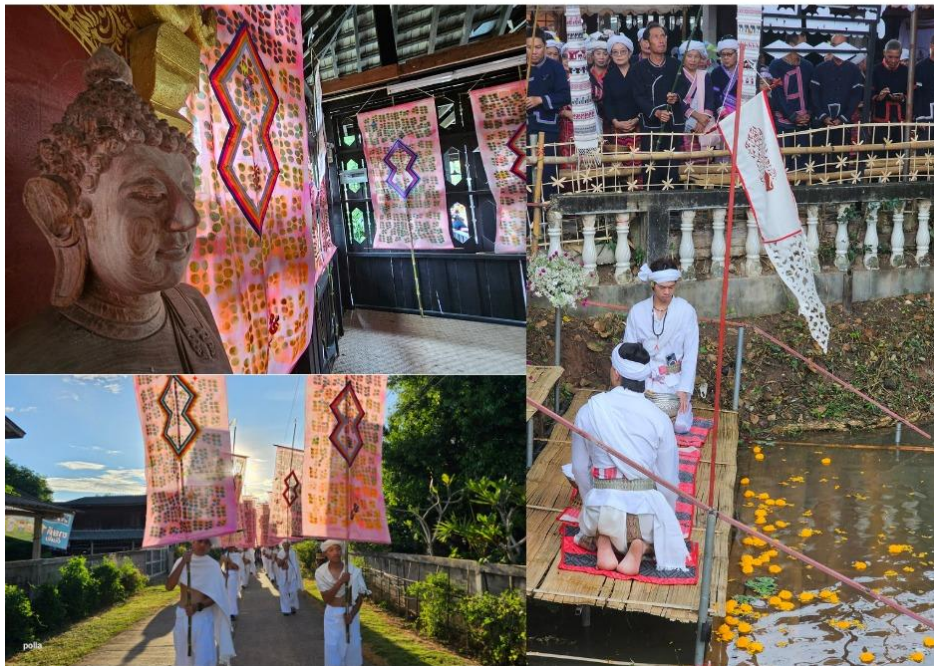
Where the Colorful Things Are

Creative Sri Don Chai
Mae Fah Luang University

ภาพ กิจกรรมนิทรรศการ “ระเห็ดลัด พัดเคลื่อน เลื่อนกายกาล”
ณ พื้นที่หอไตรกลางน้ำเป็นที่แสดงผลงานศิลปะร่วมสมัย วัดท่าข้าม บ้านศรีดอนชัย (2)

ภาพ กิจกรรมนิทรรศการ “ระเห็ดลัด พลัดเคลื่อน เลื่อนกายกาล”

ณ พื้นที่หอไตรกลางน้ำเป็นที่แสดงผลงานศิลปะร่วมสมัย วัดท่าข้าม บ้านศรีดอนชัย (3)

โครงการได้จัดเสวนาเรื่องผลงานศิลปะที่ได้ร่วมชวนแห่พระอุปคุต ที่เชื่อมโยงโยงโยงการย้ายถิ่น และการกลายเป็นพื้นที่โซเมียจนสามารถสร้างวัฒนธรรมโซเมียขึ้นมาเชื่อมโยงผู้คนเข้าด้วยกัน โซเมียจึงเป็นพื้นที่ของผู้คนที่เคลื่อนย้ายถิ่นฐาน และยังคงเป็นอยู่จนถึงปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

An argument for academic discussion

เริ่มต้นข้อถกเถียงจากหนังสือ

James C. Scott (2009), *The Art of Not Being Governed*

ในคำถามที่ว่า “ลือจัดว่าเป็นโซเมียหรือไม่”

โซเมียมีความหมายถึงพื้นที่ที่ผู้คนเป็นอิสระบนพื้นที่สูง ไร้รัฐ ไม่เป็นรัฐ รัฐไม่สามารถปกครอง และครอบครองกลุ่มคนเหล่านั้นได้ โดยโซเมีย เป็นคู่ตรงข้ามกับรัฐ ไม่ใช่ชื่อกลุ่มคน เมื่อคนไม่ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของรัฐด้วยกฎรั้งแก ช่มเหง หรือถูกกีดกัน รวมถึง ต้องจ่ายภาษี เกณฑ์ทหาร หรือการลงโทษ ก็หลบหนีขึ้นไปอยู่บนพื้นที่สูงที่ห่างไกลรัฐ หลบรัฐ เรียกพื้นที่เหล่านี้ว่า “โซเมีย”

ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้บนพื้นที่สูงภาคพื้นทวีปที่มีภูเขาสูงนั้น โซเมียมีความหมายเดียวกับคนดอย ชาวเขา ในความหมายของ Scott คือ Loi หรือ ดอย ซึ่งเป็นคำไทใหญ่ เรียกคนบนพื้นที่สูง แม้ว่ากลุ่มคนเหล่านั้นจะมานับถือศาสนาพุทธ หรือจะมาทำงานให้รัฐ แต่เขาเหล่านั้นยังคงเป็น Loi อยู่เพราะยังเดินทางหลบหนี หรือเดินทางกลับ เข้าพื้นที่สูงได้ตลอดเวลา รวมถึงการได้รับผลประโยชน์ก็น่ากลับไปยังพื้นที่สูง หรือเชื่อมโยงผลประโยชน์บนพื้นที่ แม้กระทั่งรับพุทธศาสนาเพื่อเจรจากับรัฐแต่รัฐจาริตเหล่านั้นก็ไม่ได้ให้สถานะเท่าเทียมกันกับระบบเจ้าฟ้า

ความเป็นโซเมียจึงไม่ใช่ความหมายว่ามีวัฒนธรรมโซเมีย เพราะโซเมีย มีผู้คนจำนวนมาก มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่ไม่สามารถจำกัดความได้ แต่มีองค์ประกอบของคู่ตรงข้าม คือ โซเมีย และรัฐ หรืออิสระ กับอำนาจ และไม่ใช่ว่าเป็นคู่ตรงข้ามที่แยกกันอย่างเด็ดขาด เป็นคู่ตรงข้ามที่มีหลายเฉดหลายระดับ เป็นการต่อรอง ทั้งทางเศรษฐกิจ การผลิต วัฒนธรรมความเชื่อและอุดมการณ์ ที่แลกเปลี่ยนระหว่างกันอีกด้วย รวมถึงมีกลุ่มคนที่เปิ่นเปิ่น “กึ่งโซเมีย” และ “กึ่งรัฐ” เช่นลืออีกด้วย ซึ่งลือบางปันนาหรือบางเมืองก็แทบจะแยกความเป็นรัฐ กับโซเมียไม่ได้ ในพื้นที่ปันนาที่ห่างไกลเช่นเมืองอุ

กรณี “ลือ” ในฐานะเคยเป็นรัฐ ที่กลายเป็นไร้รัฐ

ไทลือ เคยมีอาณาจักรของตนเองในหุบเขาแม่น้ำโขงตอนบน (สิบสองปันนา – เชียงรุ่ง) มีระบบเจ้าเมือง ศาสนาพุทธ และวัฒนธรรมลุ่มน้ำที่เข้มแข็ง ต่อมาเมื่อรัฐใหญ่รอบข้าง (จีน, สยาม, และตะวันตก) ขยายอำนาจเข้าครอบครองอาณาจักร ไทลือค่อย ๆ ถูกลดอำนาจลง จนกลายเป็นเขตปกครองของรัฐอื่น ผลคือเกิดสภาพที่ลือยังคงมีภาษาของตนยังมีระบบวัด จาริต ประเพณี ของตนแต่ไม่สามารถสร้างรัฐอิสระได้อีกในข้อเสนอของ Scott นี้คือลักษณะของ “people in the shadow of states” หรือ “ผู้คนในเงารัฐ” รัฐเข้าถึงได้ ปกครองได้ แต่ครอบครองไม่ได้ *The Art of Not Being Governed* (2009) Scott เขียนว่า มีผู้คนที่อยู่

“ในเงารัฐ” (in the shadow of states) คือไม่ใช่อยู่ในรัฐอย่างเต็มรูปแบบ แต่มีสัมพันธ์กับรัฐ (ผ่านฐานะผู้ลี้ภัย, คนที่หลบหนี, คนที่ไม่เคยอยู่ใต้รัฐ) Scott ยังเรียกพื้นที่เช่นนี้ว่าเป็น “shatter zones” หรือ “zones of refuge” พื้นที่ชายขอบ ที่รัฐควบคุมได้ยาก เพราะการก่อตัวและล่มสลายของรัฐอย่างต่อเนื่อง มีคำเรียกแบบนี้ว่า “โซเมียหลังรัฐ” (post-state Zomia) Jean Michaud และนักมานุษยวิทยารุ่นหลัง Scott ขยายแนวคิดว่า โซเมีย ไม่ควรจำกัดอยู่แค่ “คนบนเขาที่หนีรัฐ” แต่รวมถึง “Former state peoples who maintain cultural autonomy after their polities have been absorbed.” เช่น ไทลื้อ หรือ ไทดำ ที่รัฐถูกผนวกแต่ยังคงโลกวัฒนธรรมของตนไว้

กลุ่มลี้ภัยนั้นกลายมาเป็นกลุ่มที่เรียกว่า โซเมียหลังรัฐจารีต ที่กระจายตัวไปทั่วภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ไปสังกัดรัฐชาติสมัยใหม่ โดยยังคงความเป็นป็นลี้ภัยอยู่ด้วยความต่างทางวัฒนธรรมเกิดสิ่งที่เรียกว่า Ethnicity ความเป็นลี้ภัยจึงถูกกันออกจากรัฐ ไม่สามารถเป็นหนึ่งเดียวกับรัฐได้ และมีบทบาทการผลิตซ้ำอุดมการณ์ความแตกต่างให้อยู่นอกขอบศูนย์กลางอำนาจรัฐ แสดงตนเป็นอื่นอยู่ตลอด รวมถึงการให้คุณค่าทางวัฒนธรรมอีกด้วย แต่อุดมการณ์ที่สร้างความแตกต่างนั้นได้ทำให้วัฒนธรรมและความเป็น Ethnicity ยังคงอยู่เพราะรัฐทำให้ลี้ภัยต้องเป็นลี้ภัย เพื่อเสริมอำนาจรัฐ ลี้ภัยเชื่อมโยงระหว่างลี้ภัยด้วยกัน ในลุ่มน้ำโขง ผ่านพิธีกรรม ประเพณี ที่สำคัญคือ “ผ้าทอ” ที่สร้างเศรษฐกิจให้กับชุมชนลี้ภัยอย่างมาก และเป็นสิ่งเดียวที่สามารถแสดงออกได้อย่างเด่นชัด การบริโภคความเป็นลี้ภัยเป็นส่วนหนึ่งของรสนิยมรัฐชาติสมัยใหม่ ที่แสดงความ “รุ่มรวยทางวัฒนธรรม” ระดับพื้นบ้าน ที่ยังไม่ใช้ระดับอารยธรรม แม้นักวิชาการบางกลุ่มพยายามกำหนดเกณฑ์มาตรฐานความเป็นลี้ภัยโดยหาโครงสร้าง และสร้างคำเพื่อจำกัดความ ชื่อเรียกสรรพสิ่งต่าง ๆ ให้สามารถสร้างอำนาจควบคุมความเป็นลี้ภัยได้ แต่ความจริงนั้นความเป็นลี้ภัยมีความแตกต่างอย่างสิ้นเชิง ไม่สามารถจำกัดความที่แน่ชัดได้แม้ว่าจะมาจากเมืองเดียวกันก็ตาม ความเป็นลี้ภัยในฐานะ “โซเมียหลังรัฐ” จึงเป็นอิสระทางการสร้างสรรค์สรรพสิ่งได้อย่างมีชีวิตชีวา

โซเมีย ยังคงเป็นเครื่องมือเชิงอำนาจหลังอาณานิคม

รัฐหลังอาณานิคม “ทำให้โซเมีย กลายเป็นเครื่องมือ” โดย ทำให้ชายขอบกลายเป็นพื้นที่ทดลองหรือกันชนทางอำนาจ โซเมียมีความหมายกว้างเกินกว่าพื้นที่สูงที่หลบรัฐ จากความหมายโซเมียหลังอาณานิคม กินความถึงการถูกปกครอง แต่ไม่สามารถครอบครอง (ทางวัฒนธรรม) มีความเป็นอิสระเป็นเครื่องมือของรัฐที่จะใช้ ในการกระทำสิ่งที่เรียกว่า “พลเมืองที่เลื่อนไหล” นอกกติกาที่รัฐสร้างขึ้น เหมือนกระบวนการ State Domestication ที่สร้างลูกผสม หรือความแตกต่างให้มีอยู่เพื่อเป็นทางออกเมื่อทางหลักล้มเหลว ความเป็นของแท้ หรือรัฐที่มีวัฒนธรรมหรือวิถีเพียงหนึ่งเดียวจะไม่สามารถเผชิญความเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงและรวดเร็วได้ รัฐจึงสร้างกลุ่มคนขึ้นกระทำการนอกกฎที่กติการะหว่างรัฐไม่สามารถควบคุมได้ เช่นเดิมนั้นกลุ่มไทใหญ่สร้างคน Loi ขึ้น และใช้แสวงหาผลประโยชน์ โดยอ้างความเป็นอื่น การแบ่งแยกกลุ่มคนทำงานในอาณานิคมของอังกฤษก็เช่นกัน รัฐต่าง ๆ มีการสร้างกองทหารเป็นรัฐกันชน การทำสงครามตัวแทน หรือผลิตสินค้า

ต้องห้าม ยกตัวอย่างการทำไม้ในช่วงอาณานิคม ที่ใช้กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ดำเนินการแทน และเมื่อเกิดการอนุรักษ์ป่าขึ้นหรือเกิดการลดลงของป่าก็อ้างกลุ่มคนอิสระเหล่านั้นว่าเป็นคนทำลายป่า ทั้ง ๆ ที่คนรับซื้อคือกลุ่มคนที่สังกัดรัฐ

เมื่อไซเมียไปไกลเกินพื้นที่เขตภูเขา กลายเป็นกลุ่มอำนาจหลังอาณานิคมที่รัฐยินยอมให้เกิดขึ้น ไซเมียไม่ได้เป็นเพียงพื้นที่ที่หลบรัฐ แต่ยังเป็น เครื่องมือของรัฐหลังอาณานิคม ที่ใช้บริหารความแตกต่าง สร้างความยืดหยุ่นทางอำนาจ และผลิต ‘เขตเงา’ ที่รัฐได้ประโยชน์แม้ควบคุมไม่ได้ ในกรณีของคนในพื้นที่ไซเมียที่เป็นอิสระเข้มแข็ง ต่อต้านอำนาจรัฐได้ดี โดยต่อรองกับอำนาจเพราะว่ารัฐไม่สามารถเข้าถึงได้แต่กลุ่มคนหรือชาติพันธุ์ก็ยังไม่สามารถตั้งรัฐเป็นอิสระได้ แต่มีความสามารถได้รับผลประโยชน์ของรัฐต่างอยู่ เป็นการต่อรองอยู่ตลอดเวลา เช่น กลุ่มว่าที่อยู่ระหว่างชายแดน เมียนมา และจีน ที่สร้างการต่อเนื่องเป็นรัฐซ้อนรัฐ เป็นรัฐที่มีอำนาจในเงาของเมียนมาร์ กลายเป็นเขตปกครองตนเองอิสระ ที่ไม่วางอาวุธ และมีความเข้มแข็งอยู่ตลอด โดยกระจายตัว ที่ไม่เป็นหนึ่งเดียวอยู่ชายแดนระหว่างรัฐ จีน ไทย และลาว เก็บเกี่ยวผลประโยชน์เชื่อมโยงอำนาจตอบแทนระหว่างรัฐต่าง ๆ ได้ดี กรณีเหมืองต่าง ๆ ในพื้นที่เมียนมาร์นั้น รัฐบาลเมียนมาร์ ไม่สามารถควบคุมได้ แต่ก็ได้ผลประโยชน์จากการทำเหมืองแร่ การขนส่งการส่งออก ไปยังประเทศแหล่งทุน

เป็นวิธีการของกลุ่มอิสระในพื้นที่ที่รัฐไม่สามารถเข้าไปปกครอง ครอบครอง ควบคุม ได้ แต่รัฐก็ได้ประโยชน์จากความอิสระนั้นทุกประเทศทั่วโลก จากผลผลิตที่นอกระบบที่ไม่สามารถควบคุม การผลิตโดยไม่ต้องคำนึงถึงสารพิษ และการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ หรือเกณฑ์มาตรฐานใด ๆ ที่โลกยอมรับ เพราะไม่มีใครหรืออำนาจใดเข้าไปจัดการได้ และยังปกป้องให้เกิดการกระทำนั้นอยู่ตลอด เป็นไปตามกรอบคิด Post-Zomia/Post-colonial Zomia ที่รัฐสร้าง “พื้นที่นอกกติกา” เพื่อผลประโยชน์ตนเอง หรือความสัมพันธ์เชิงต่อรองระหว่างรัฐกับกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดน อาจกล่าวได้ว่าเป็นการคงอยู่ของ “เศรษฐกิจนอกระบบ” ที่รัฐได้ประโยชน์ทางอ้อม การที่รัฐยอมให้กลุ่มเหล่านี้คงอำนาจกึ่งอิสระ เพื่อให้รัฐยังได้ผลประโยชน์

พื้นที่ไซเมียในแดนของตน เมื่อเราทุกคนคือคนพลัดถิ่นในบ้านตัวเอง

สถานการณ์สิ่งแวดล้อมสภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของยุคมนุษย์สมัย (Anthropocene) ได้นำเอาชีวิตวิถีของมนุษย์ให้กลายเป็นทรัพยากรที่เป็นเครื่องมือการผลิตของรัฐ ผลสุดท้ายคือการเปลี่ยนแปลงสภาพโลกนี้ให้เกิดวิกฤตอย่างที่เป็นอยู่ มนุษย์เกิดสภาวะ “ระเหิดลัด พลัดเคลื่อน เลื่อนกายกาล” ไม่สามารถดำรงรูปสภาวะได้ในแต่ละช่วงเวลา ถูกกำหนดให้เป็นกลายเป็นอื่นในรูปที่หลากหลายตามที่อำนาจจะนำพาไป แม้กระทั่งกลายเป็นจำนวนตัวเลขของรัฐเมื่อเกิดการสูญเสียชีวิต จากภัยพิบัติ ที่ไร้วัดตนอย่างสิ้นเชิง

ความเป็นลื้อที่ศรีดอนชัยสร้างปฏิบัติการทางศิลปะที่สร้างความเป็นอิสระ เป็นพื้นที่ไซเมีย ที่รัฐไม่สามารถเข้าควบคุมปฏิบัติการได้ ศิลปินได้รับพลังของอิสระนั้น จากพื้นที่ที่เรียกว่า “Where the Colorful Things Are” พื้นที่ที่สรรพสิ่งมีชีวิตมีชีวิต ส่งผลให้ทุกอย่างมีชีวิต ดังเดิมที่เคยเป็น คือความสมดุระหว่างธรรมชาติกับวัฒนธรรม ศิลปินได้จัดทำขบวนงานศิลปะร่วมสมัย เพื่อเข้าร่วมในขบวนแห่งพระอุปคุตของชุมชน

แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติที่ยังคงเชื่อมโยงและศรัทธาต่อกันและกัน โดยรัฐสร้างความหมายแม่น้ำคือเส้นชีวิตที่รัฐต้องควบคุม (เขื่อน เขตเศรษฐกิจ โลจิสติกส์) แต่ในศิลปะแม่น้ำคือผู้มีอำนาจ มี “สภาวะอิสระธรรม” ที่มนุษย์ต้องขออนุญาตบูชาพระอุปคุตในฐานะองค์ประธาน การอันเชิญขึ้นจากน้ำเป็นการสถาปนาอำนาจของธรรมชาติในพิธีกรรมของมนุษย์การเชิญพระอุปคุตขึ้นจากน้ำจึงเป็น “ปฏิบัติการ Decolonial” การชุบชีวิตให้ธรรมชาติกลับมามีชีวิตและต่อรง สร้างพื้นที่นอกกติกา เป็นสัญลักษณ์ปฏิบัติการบ่มเพาะความศรัทธาในความเป็นมนุษย์ ขบวนการวัฒนธรรมกำลังส่งเสียงบอกเล่าสถานการณ์ปัจจุบัน ต่อหน้าแม่น้ำที่เต็มไปด้วยสารพิษปนเปื้อน เป็นสิ่งที่ถูกเคลื่อนแทนที่ ไหลทับซ้อน หมุนเวียน กับชีวิตมนุษย์ ขบวนการนี้อาศัยความสามัคคีและแรงร่วมใจจากผู้คนจำนวนมาก เพื่อหยุดยั้งวิกฤตให้ทันเวลาก่อนการอพยพครั้งใหญ่ของผู้คนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงทางโลกตะวันออกเฉียงใต้จะเริ่มต้น หรือก่อนที่ทุกอย่างจะสายเกินไป ขบวนการศิลปะนี้คือ “การฟื้นฟูแม่น้ำแห่งสายน้ำ” ที่แสดงการลุกขึ้นมามีเสียงของธรรมชาติและชุมชนต่อหน้ารัฐอุตสาหกรรมที่พยายามครอบครองลำน้ำเพื่อไม่ให้เราทุกคนคือคนพลัดถิ่นในดินแดนตนเอง

แนวทางการศึกษาเชิงพื้นที่ใน GMS

การศึกษาเชิงพื้นที่โดยเฉพาะ GMS ต้องมีกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งมีหลากหลายแนวทางการใช้มโนทัศน์ โขเมีย ก็เป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำไปปฏิบัติการในพื้นที่ได้ เพราะมโนทัศน์โขเมียยังเชื่อมโยงกับมโนทัศน์อื่นได้หลากหลายแนวทาง และยังสามารถอธิบายปรากฏการณ์ อำนาจ และผู้คน รวมถึงสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ ได้อย่างดี

โขเมียหลังอาณานิคม มีสองทางคือ

1. โขเมียแบบตัวละครลึกลับ เป็นโขเมียที่รัฐสร้างขึ้นเพื่อสร้างอิสระจากระเบียบโลก เช่น กรณีว่าสารพิษ การทำเหมือง พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ กลุ่มสแกมเมอร์ ผลประโยชน์อาจนำไปสู่การสร้างความมั่งคั่งให้กับผู้คน และเชื่อมโยงรัฐ ไม่เช่นนั้น ต้องถูกปราบหรือให้นานาชาติเข้ามาจัดการในพื้นที่นั้น ๆ แล้วการปฏิเสธ การไม่รู้ การสร้างความอ่อนด้วยทางอำนาจ เป็นสิ่งที่อ้างเพื่อการมีอยู่ของ พื้นที่โขเมียนั้น ๆ

2. โขเมียหลังรัฐประชาชาติ คือกลุ่มที่รัฐสร้างความเป็นอื่นให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ กระบวนการ State Domestication ที่คัดสรรผู้คนทางวัฒนธรรมและผลักกลุ่มคนอีกกลุ่มที่แตกต่างออกไปเพื่อการผลิตอุดมการณ์รัฐ เป็นคนของรัฐใช้เป็นข้ออ้างในการจัดการทรัพยากรรัฐ เช่น ที่ดิน แร่ธาตุ แหล่งน้ำ และป่าไม้ เป็นตัวละครที่ใช้เป็นข้ออ้างเมื่อเกิดปัญหาว่าเป็นต้นเหตุของปัญหาของรัฐ เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่รัฐสร้างขึ้นให้เกิดขึ้นเพื่อจัดลำดับชั้น การเข้าถึงทรัพยากร การเลื่อนชั้นทางสังคม และการแบ่งการทำงาน จากที่เคยอิสระกลายเป็นถูกจำกัดสิทธิ ถูกโยกย้าย พลัดถิ่น และยากจน กลายเป็นโขเมียที่ยืดหยุด ปะทอตัดแต่งอัตลักษณ์ตนเอง จนเข้มแข็ง เชื่อมโยงผู้คนใน GMS ได้ ด้วย Ethnicity (ศาสนา มาตุภูมิ วัฒนธรรม หรือแม้กระทั่งเชื้อชาติกลุ่ม) การเป็นลูกผสม พันธุ์ทาง เป็นสิ่งที่เข้มแข็งทนต่อการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวได้ตลอดเวลา มีภูมิคุ้มกันทางสังคม สร้าง Creative Economy จาก ICH

การผลิตผลงานชุดที่ 2 และ 3 ต่อเนื่องจากการมาพำนักในพื้นที่สร้างสรรค์ของศิลปิน

Where the Colorful Things Are

Creative Cultural District,

Creative Sri Don Chai

การดำเนินงาน Artist (designer) Residency Program ได้สิ้นสุดในพื้นที่ไปแล้วเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2568 แต่การสร้างงานผลงานศิลปะยังดำเนินการต่อเนื่อง โดยกิจกรรมศิลปินในพำนักจะมีช่วงเวลาเพียง 1 เดือน ได้ผลิตผลงานออกเป็นสามชุด ในชุดแรกชื่อ Zodiac in the House of Displacement: ระเหิดลัด พลัดเคลื่อน เลื่อนกายกาล ได้จัดแสดงเป็นขบวนศิลปะร่วมสมัยในพื้นที่วัฒนธรรมสร้างสรรค์ร่วมกับประเพณีอัญเชิญพระอุปคุต เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2568 ไปแล้ว ศิลปินได้สร้างผลงานต่อเนื่องอีกสองชุด (ที่ยังไม่ได้กำหนดชื่อ) ได้ติดตามการทำงานชุดที่ 2 เป็นชุดที่เป็นการถอดรหัสสีในพื้นที่ศรีดอนชัยที่เชื่อมต่อกับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ซึ่งรวมพื้นที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างมลพิษในแม่น้ำของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เป็นผลงานซึ่งมีความยาว 12 เมตร กว้าง 1.6 เมตร เป็นผลงานที่ศิลปินได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างช่างทอผ้ากับตนเอง เข้าใจถึงทักษะเรื่องสีที่ซับซ้อน ชุกช่อนในความรู้และทักษะของช่างทอ จึงได้ร่วมมือกับช่างทอสร้างรหัสสีขึ้นมา จากงานเดิมของศิลปินที่ชื่อ "Train Song" มาเชื่อมต่อในผลงานนี้ ด้วยสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ศรีดอนชัยจะมีสถานีรถไฟที่เข้ามาในพื้นที่ โดยเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางเชื่อมโยงการขนส่งในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง รถไฟขนส่งสรรพสิ่งและความเร็วเป็นสิ่งที่เป็นามธรรมที่วิ่งผ่านพื้นที่ต่าง ๆ ความเร็วทำให้สรรพสิ่งถูกทำลายกลายเป็นเพียงสี แดงสี ที่มีขนาดไม่เท่ากัน งานขนาดใหญ่สองชิ้นนี้จะถูกนำเสนอในงานสรุปโครงการพื้นที่ต้นแบบวัฒนธรรมสร้างสรรค์ (CCD) ในวันที่ 13 ธันวาคม 2568 (สถานที่และเวลาจะแจ้งให้ทราบภายหลัง)

.....
ช่างทอผู้มีฤทธิ์ ย่อมสร้างสีสันที่ขยายพรหมแดนความงาม

.....
ช่างทอเมื่อได้พูดคุยกับศิลปินและได้กำหนดสีขึ้นมาแทนสรรพสิ่ง ขนาดเล็กใหญ่ แตกต่างกัน สร้างเป็นแบบร่างไว้ทำงาน จากนั้นได้นำไปสู่พื้นที่ผลิตงานที่โครงการได้กำหนดให้ คือกลุ่มวิสาหกิจสตรีทอผ้าไทลื้อศรีดอนชัย โดยมี แม่ครูแวนแก้ว ภิรมย์พลัด เป็นประธานกลุ่ม ด้วยเป็นกลุ่มที่มีช่างทอจำนวนมากที่สุดในพื้นที่ จึงสามารถรับการผลิตที่หลากหลายได้อย่างดี มีช่างทอผู้เชี่ยวชาญทุกแบบทุกเทคนิค สำหรับงานสีที่มหัศจรรย์แบบนี้มีช่างทอผู้เชี่ยวชาญจำนวนหนึ่งที่สามารถผสมสีจากที่มีอยู่ในกระสวยให้ได้เหมือนแบบที่สร้างขึ้น และบางแถบสีทำได้ดีกว่าแบบร่าง การผสมเส้นฝ้ายสอง หรือสามสี ในกระสวย เข้าด้วยกันเป็นหนึ่งเส้น ทำให้สีผสมกันในตาของผู้ชม กลายเป็นอีกสีหนึ่ง สร้างสีออกมาได้ไม่รู้จบ คล้ายกับทฤษฎีสีของมันเซลล์ (Munsell color system) และนี่โออิมเพลชันนิส เหมือนจับสีในอากาศมาเป็นของตัวเองได้ โปรดติดตามชม

Creative Sri Don Chai
Mae Fah Luang University

Where the Colorful Things Are

Creative Sri Don Chai
Mae Fah Luang University

ภาพ การออกแบบสีผ้าทอโดยกลุ่มวิสาหกิจสตรีทอผ้าไทลื้อศรีดอนชัย
โดยมี แม่ครูแวนแก้ว ภิมรัมย์พลัด เป็นประธานกลุ่ม

Creative Sri Don Chai

Mae Fah Luang University

ภาพ ผ้าที่ได้รับการทอที่การออกแบบสีผ้าทอโดย กลุ่มวิสาหกิจสตรีทอผ้าไทลื้อศรีดอนชัย

กิจกรรม การจับคู่ธุรกิจ

(การนำผลงานศิลปะที่ร่วมสร้างเป็นแสดงเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากพื้นที่)

กิจกรรม Three Pillow Hybrid Dispersal: ทุ่งสามหมอน

CCD+CEA+PMU-A+MFU

Creative Sri Don Chai

Creative Cultural Space

จากกรอบวิจัยทุนทางวัฒนธรรมของ PMU-A บทพ.67 มาสู่โครงการการพัฒนาต้นแบบพื้นที่วัฒนธรรมสร้างสรรค์ CCD 68 – 69 จากการยกระดับศิลปินช่างทอผ้าไปสู่ศิลปินร่วมสมัย ขยายผลเป็นการขับเคลื่อนพื้นที่วัฒนธรรมสร้างสรรค์สร้างการเรียนรู้แลกเปลี่ยนระหว่างช่างทอผ้ากับนักสร้างสรรค์ภายนอก เปิดประตูไปสู่พื้นที่ใหม่ของชุมชนเป็นทางออกให้การเข้ามาในอาชีพของช่างทอผ้ารุ่นใหม่

“ทุ่งสามหมอน” เป็นเรื่องพื้นที่ของความผันอันผสมผสานความท้าทายการดำรงอยู่ระหว่างวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติภาพด้วยการทำงานศิลปะร่วมกันระหว่างศิลปินร่วมสมัย ได้แก่ อุบัติสัจย์ และคุณกฤษฎางค์ อินทะสอน ร่วมกับคุณอัญชลี ธีระโคตร และคุณสุรียา วงศ์ชัย ศิลปินไทลื้อ ตลอดจนกลุ่มสตรีทอผ้าไทลื้อจากตำบลศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ที่เน้นคุณค่ากระบวนการเรียนรู้ โดยที่ศิลปินภายนอกต้องเรียนรู้จากชุมชน นำไปสู่การทำงานและแสดงออกร่วมกันสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในฐานะ “Socially Engaged Art” ผ่านผลงานจิตรกรรม ประติมากรรม งานทอผ้า ศิลปะจัดวาง เพื่อชวนผู้ชมใคร่ครวญถึงความหมายของการอยู่ร่วมกัน การเปลี่ยนแปลง และความเปราะบางที่ยังคงดำเนินอยู่ในโลกร่วมสมัยทางด้านวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม และนิทรรศการนี้ยังคาดหวังผู้ชมจะสามารถสร้างสำนึกการตระหนักถึงวิกฤตทางสิ่งแวดล้อมทางภาคเหนือผ่านภาพตัวแทนกระบอกเสียงหนึ่งที่มาจากชุมชนอันห่างไกล

นิทรรศการ “Three Pillow Hybrid Dispersal: ทุ่งสามหมอน” เปิดพื้นที่ให้ผู้ชมได้สำรวจเรื่องเล่าของ “ทุ่งสามหมอน” ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อศรีดอนชัย ผ่านการตีความแนวคิดการเคลื่อนย้าย (Dispersal) ไม่เพียงในฐานะปรากฏการณ์ทางกายภาพ แต่ในฐานะเรื่องราวและความทรงจำของการพลัดถิ่นของผู้คนที่ถูกพัดพาไปตามเส้นทางแม่น้ำโขง แนวคิดนี้ยังสะท้อนผ่านภูมิปัญญาการทอผ้าของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้ออันเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงการปรับตัวและการแปรเปลี่ยนของอัตลักษณ์ อันเกิดจากกระบวนการอพยพในบริเวณลุ่มน้ำโขงของกลุ่มคนชาติพันธุ์ผ่านการส่งต่อภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น ขณะเดียวกันเรื่องราวพื้นที่แม่น้ำโขงตอนล่างสามารถสะท้อนถึงผลกระทบทางระบบนิเวศซ้อนทับกับโครงสร้างอำนาจที่ซ่อนอยู่ในกระแสน้ำเดียวกันจากการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติข้ามพรมแดนในยุคหลังอาณานิคม

PEOPLE'S GALLERY
bacc

Three Pillow Hybrid Dispersal

Artists

Anchalee Theerakhot
Suriya Wongchai
ubatsat
Krissadank Intasorn

Collaborate with

Tai Lue Women's Community Group
of Sri Donchai

ศิลปิน

อัญชลี ธีระโคตร
สุริยา วงศ์ชัย
อุบัติสัดย์
กฤษฎางค์ อินทาสอน

ร่วมกับ

กลุ่มสตรีชุมชนไทลื้อศรีดอนชัย

Opening Ceremony

8 November 2025, 15.30 hrs.

เปิดนิทรรศการ

วันเสาร์ที่ 8 พฤศจิกายน 2568
เวลา 15.30 น.

Curator

Chatnabadhana Panyaphet

ภัณฑารักษ์

ฉัตรณพัฒน์ ปัญญาเพชร

4-30 November 2025

10.00-20.00 hrs (Closed on Monday)

People's Gallery P1 - P3 Room, 2nd Floor
Bangkok Art and Culture Centre (BACC)

4-30 พฤศจิกายน 2568

เวลา 10.00 - 20.00 น. (หยุดทุกวันจันทร์)

พีเพิลส์แกลเลอรี ห้อง P1- P3 ชั้น 2

หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ศูนย์บริการและจัดการ
UWN
ศูนย์บริการและจัดการ
Creative Cultural District
CCD

ภาพ โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์นิทรรศการ Three Pillow Hybrid Dispersal: ทุ่งสามหมอน

Knowledge Inheritance Creative Cultural District, Creative Sri Don Chai

กิจกรรมการแสดงนิทรรศการศิลปะ Three Pillow Hybrid Dispersal วันเสาร์ที่ 8 พฤศจิกายน 2568 ที่ People's Gallery ชั้น 2 BACC สนับสนุนโดยโครงการ Creative Cultural District (CCD) เป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนและดำเนินงานโดย สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (CEA) พร้อมทั้งร่วมดำเนินงานโดย คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะและการออกแบบ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อสร้างต้นแบบพื้นที่วัฒนธรรมสร้างสรรค์ขึ้นมา 5 แห่ง โดยพื้นที่ศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย เป็นหนึ่งใน 5 แห่งที่ได้รับการสนับสนุน โดยมีการทำงานเพื่อสร้างพื้นที่เรียนรู้ระหว่างช่างทอผ้าที่เชี่ยวชาญกับนักสร้างสรรค์ ในลักษณะ Artist (designer) Residency Program

กระบวนการทำงานในพื้นที่ไม่ใช่แค่การทำงานระหว่างศิลปินร่วมสมัย กับศิลปินช่างทอผ้า แต่จะนำมาสู่การจัดนิทรรศการเผยแพร่ด้วยเชื่อว่า “ศิลปะที่ดีจะพูดได้” สำหรับการจัดนิทรรศการครั้งนี้เป้าหมายหลักเป็นการสร้างข้อเสนอการจัดนิทรรศการศิลปะขึ้นมาอีกพื้นที่หนึ่ง โดยเสนอว่า นิทรรศการศิลปะเป็นการเจรจาระหว่าง “ทุนกับจิตวิญญาณศิลปะ” จึงกลายเป็นพื้นที่ของการต่อรองทางอำนาจ ที่ Matching กับศิลปะร่วมสมัย เพื่อเปิดช่องให้ถกเถียงระหว่าง เศรษฐศาสตร์สร้างสรรค์ (creative economy) กับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอำนาจความรู้ (cultural agency) เสนอถึงการเล่าเรื่องศิลปะต้องคืนอำนาจให้ภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ศิลปินและช่างทอผ้าทำงานศิลปะที่สามารถใช้พื้นที่ “ก้ำกึ่ง” เป็นอาวุธต่อรองในประเด็นว่า “ใครเป็นผู้กำหนดมูลค่า และมูลค่านั้นตอบแทนใคร” นิทรรศการศิลปะ จะดีต่อมนุษย์ ได้ก็ต่อเมื่อมันไม่ใช่ Matching ธุรกิจกับตลาด แต่เป็น Matching คุณค่ากับความสัมพันธ์ ในอำนาจการตีความ (Narrative Power) ให้ศิลปินและชุมชนเป็นผู้นำเล่าเรื่อง สร้างคุณค่าทางความรู้ ศิลปะ คือ ฐานความรู้ และต้องสร้างการหมุนเวียนภายใน (Circular Culture) ให้รายได้กลับคืนชุมชนและการสืบทอดวัฒนธรรม สร้าง “วิถีการอยู่ร่วมกับโลกที่มีมิติ ทางพิธีกรรม ความศักดิ์สิทธิ์ และระบบญาณทัศน์ (Epistemology) ของชนพื้นถิ่น การแสดงงานศิลปะบางแห่งได้ทำให้ความรู้ท้องถิ่นถูกแปรรูป (Commodified) จนศิลปินกลายเป็นแรงงานเชิงสัญลักษณ์ในบางกรณี Art Fair หรือ Biennale ใช้ศิลปินพื้นเมืองเป็น “Theme Decoration” แต่ไม่มีการคืนผลประโยชน์กลับสู่ชุมชนต้นทาง เป็นข้อเสนอในการจัดนิทรรศการ Three Pillow Hybrid Dispersal ของโครงการพัฒนาต้นแบบพื้นที่วัฒนธรรมสร้างสรรค์

พิธีเปิดงาน There Pillow Hybrid Dispersal: หุ่นสามหมอน วันเสาร์ที่ 8 พฤศจิกายน 2568 เวลา 15.30 – 16.20 น. ณ ห้องแสดงเพิลส์แกลเลอรี ห้อง P1-P3 ชั้นที่ 2 หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร BACC เริ่มต้นด้วยการแสดงการอ่านบทกวี และเล่นดนตรี โดยศิลปินรับเชิญ คุณวิทยาการ ไสววัตร อ่านบทกวี อาจารย์อานันท์ นาคคง และ ผศ.ดร.สุวิชาน พัฒนาไพโรวัลย์ แสดงดนตรี ต่อด้วย

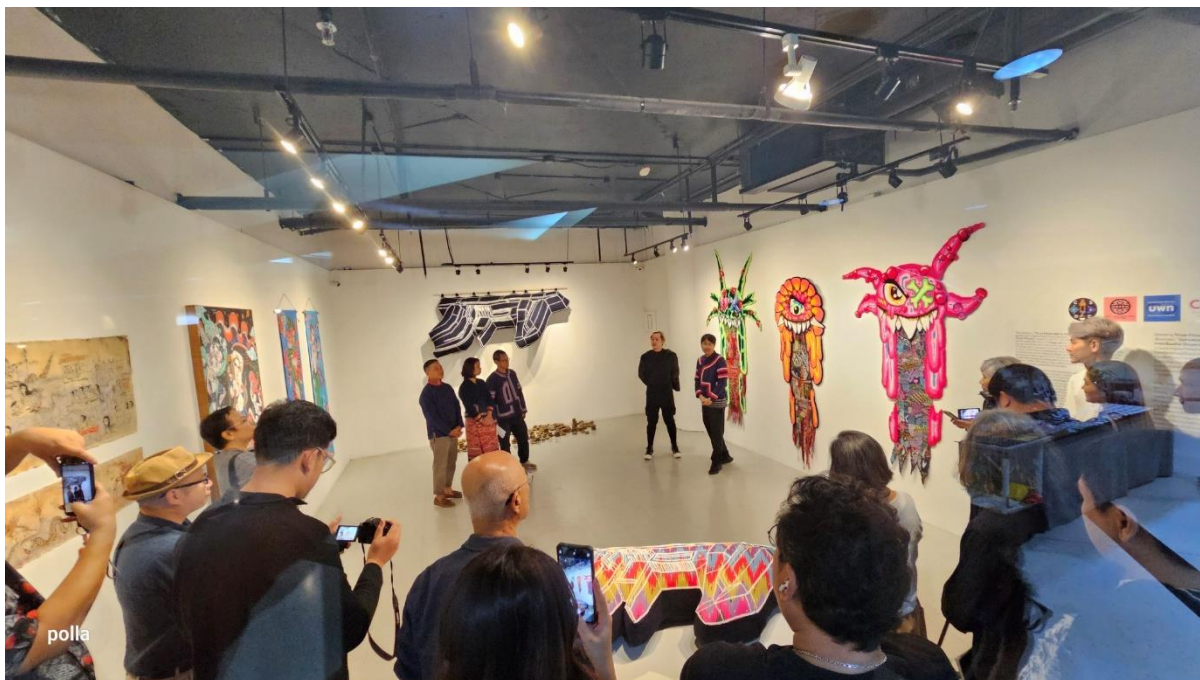
นางสาวนัฐฐยา วงษ์สวัสดิ์ นักพัฒนากลยุทธ์อุตสาหกรรมสร้างสรรค์อาวุโส ผู้แทนจาก สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) CEA กล่าวแนะนำโครงการพื้นที่ต้นแบบวัฒนธรรมสร้างสรรค์ในฐานะ ผู้ให้ทุนจัดนิทรรศการ รศ.ดร.พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง (หัวหน้าโครงการ) กล่าวรายงานวัตถุประสงค์ แนะนำ ภัณฑารักษ์ และศิลปิน อาจารย์ฉัตรณพัฒน์ ปัญญาเพชร (ภัณฑารักษ์) แนะนำศิลปินคุณอัญชลี ชีระโคตร คุณสุรียา วงศ์ชัย ศิลปินอับติสสัย และคุณกฤษฎาภักดิ์ อินทะสอ จากนั้น คุณฉัตรวิชัย พรหมทัตตเวที (รองประธานกรรมการมูลนิธิหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร) ประธานกล่าวกล่าวเปิดนิทรรศการ และ ภัณฑารักษ์งานนิทรรศการนำชมนิทรรศการ

ภาพ นางสาวนัฐฐยา วงษ์สวัสดิ์ นักพัฒนากลยุทธ์อุตสาหกรรมสร้างสรรค์อาวุโส ผู้แทนจากสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) CEA กล่าวแนะนำโครงการพื้นที่ต้นแบบวัฒนธรรมสร้างสรรค์

ภาพ พิธีเปิดงาน There Pillow Hybrid Dispersal: พู่สามหมอน วันเสาร์ที่ 8 พฤศจิกายน 2568
เวลา 15.30 – 16.20 น. ณ ห้องแสดงเฟลด์สแกลเลอรี ห้อง P1-P3 ชั้นที่ 2 BACC

ภาพ บรรยากาศพิธีเปิดงาน There Pillow Hybrid Dispersal: ทุ่งสามหมอน

วันเสาร์ที่ 8 พฤศจิกายน 2568 เวลา 15.30 – 16.20 น. ณ ห้องแสดงเพิลส์แกลเลอรี ห้อง P1-P3 ชั้นที่ 2

กิจกรรม เปิดตัวพื้นที่ต้นแบบวัฒนธรรมสร้างสรรค์ ศรีดอนชัยใช้สร้างสรรค์ (Creative Sri Don Chai)

วันที่ 20 ธันวาคม 2568

“ระเหิดลัด พลัดเคลื่อน เลื่อนกายกาล” ศรีดอนชัยกำลังก้าวสู่การเป็นพื้นที่ต้นแบบวัฒนธรรมสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงผู้คน-พื้นที่-ภูมิปัญญา ผ่านการออกแบบและการมีส่วนร่วมของชุมชน ไม่ใช่เพียงเวทีจัดกิจกรรม แต่คือพื้นที่เรียนรู้ ทดลอง และเติบโตร่วมกันอย่างยั่งยืน

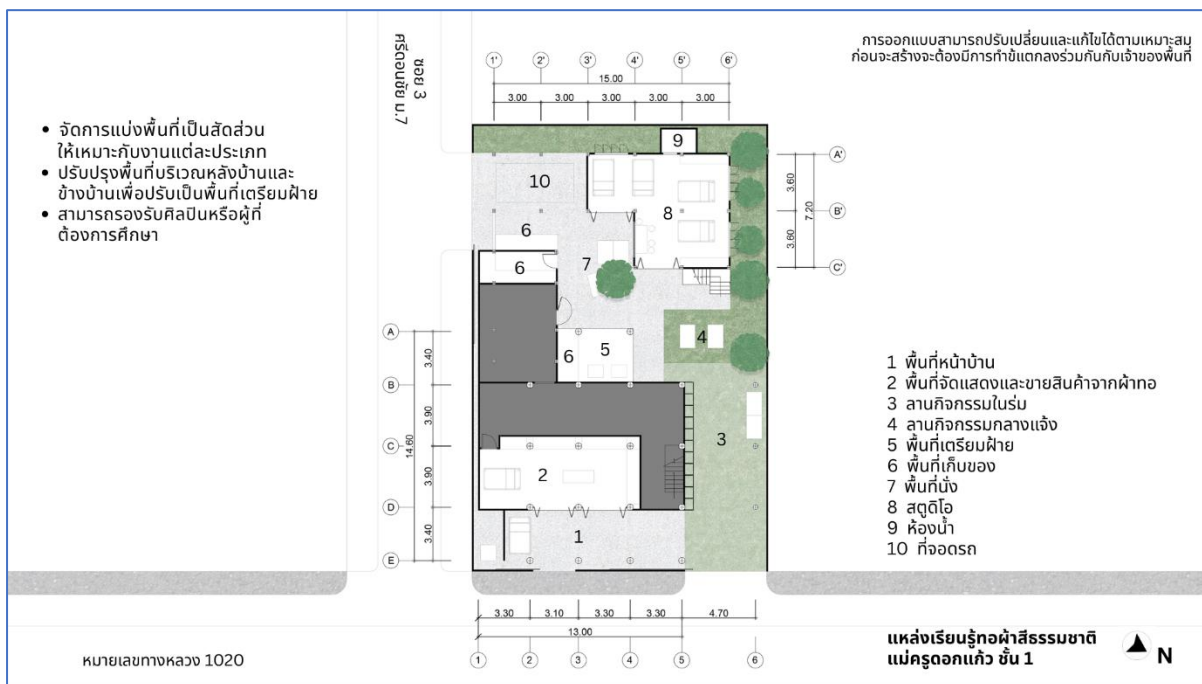
- เปิดพื้นที่ Creative Cultural Space พื้นที่กายภาพและเส้นทางวัฒนธรรมรอบวัดท่าข้ามศรีดอนชัย รวมถึงนิทรรศการศิลปะ “ระเหิดลัด พลัดเคลื่อน เลื่อนกายกาล” และนิทรรศการการพัฒนาต้นแบบพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม และการแสดงจากกลุ่มแม่บ้านในชุมชน
- Creative Learning & Prototyping Space พื้นที่ Studio กิจกรรมเรียนรู้การย้อมผ้า และกิจกรรมเสวนาการขับเคลื่อนพื้นที่ต้นแบบวัฒนธรรมสร้างสรรค์ แลกเปลี่ยนมุมมองระหว่างชุมชน นักออกแบบ และเครือข่าย
- Creative Exhibition & Co-working Space จัดแสดงผลงานและผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของนักออกแบบในชุมชนศรีดอนชัย
- Creative Making Space นิทรรศการศิลปะจากความร่วมมือระหว่างชุมชนและศิลปิน พร้อมแผนงานการพัฒนาผลงานสู่การจัดแสดงในอนาคต

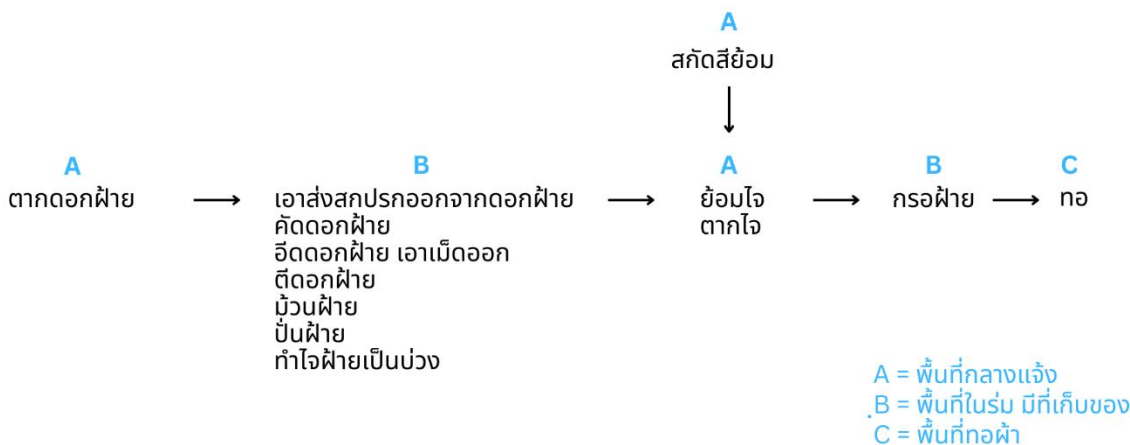

ภาพ กิจกรรมเปิดตัวพื้นที่ต้นแบบวัฒนธรรมสร้างสรรค์ ศรีดอนชัยใช้สร้างสรรค์ (Creative Sri Don Chai)

4.1.3 พื้นที่ดำเนินงานพื้นที่ต้นแบบ ขนาดอย่างน้อย 200 ตรม. ต่อพื้นที่
 การพัฒนาพื้นที่กายภาพ (Physical Space, Creative Studio บ้านแม่ครูดอกแก้ว สำหรับแลกเปลี่ยน
 เรียนรู้ทดลอง สร้างสรรค์ เน้นเรื่องการข้อมสื และการทอเทคนิคต่าง ๆ

ศึกษาขั้นตอนและการใช้งานพื้นที่
 การเตรียมฝ้ายและทอผ้าไทลื้อศรีดอนชัย
 เพื่อรองรับ Creator Residency Program

ภาพ การศึกษาขั้นตอนและการใช้งานพื้นที่ การเตรียมฝ้าย
 และทอผ้าไทลื้อศรีดอนชัยเพื่อรองรับ Creator Residency Program ณ บ้านแม่ครูดอกแก้ว (1)

พื้นที่จอดรถ
การใช้งาน : จอดรถ (อนุญาตให้รับใช้ได้)

พื้นที่ชั้น 1 บ้านคุณอัญชลี
การใช้งาน:
- รับแขก
- คอยงาน/คัดงานลายผ้า
- กุ้อผ้า
- พื้นที่จัดเก็บปุ๋ยฝ้าย/ ด้ายดิบ/ ด้ายย้อม

หมายเลขทางหลวง 1020

แหล่งเรียนรู้ทอผ้าสี่ธรรมชาติ
แม่ครูดอกแก้ว ชั้น 1

พื้นที่เก็บตัวหมักสีย้อมด้ายและทอผ้า
การใช้งาน : เก็บตัวหมักสีธรรมและทอผ้า

พื้นที่เตรียมงานหลังบ้าน
การใช้งาน:
- ฮีดฝ้าย (นำเมล็ดออกจากใยฝ้าย)
- ปั่นด้ายจากใยฝ้าย
- สกัดสีจากวัตถุดิบธรรมชาติ
- ย้อมสีด้าย
- เก็บอุปกรณ์และที่แยกชิ้นส่วนเก็บ (ก็สำหรับใช้เคลื่อนย้ายไปออกงาน)

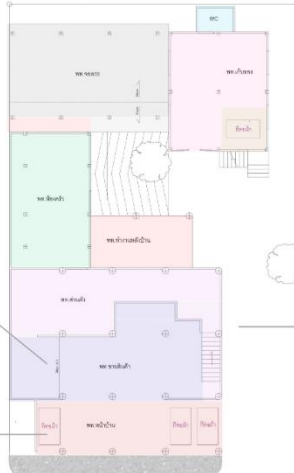
หมายเลขทางหลวง 1020

แหล่งเรียนรู้ทอผ้าสี่ธรรมชาติ
แม่ครูดอกแก้ว ชั้น 1

ภาพ การศึกษาขั้นตอนและการทำงานพื้นที่ การเตรียมฝ้าย และทอผ้าไทลื้อศรีดอนชัยเพื่อรองรับ Creator Residency Program ณ บ้านแม่ครูดอกแก้ว (2)

พื้นที่ร้านค้าและแสดงสินค้าตัวอย่าง
การใช้งาน
- จัดแสดงสินค้าเครื่องช้าย
- ขายสินค้าจากผ้าทอเกลือ

พื้นที่สนามหญ้า
การใช้งาน:
- ปลูกพืชบางชนิดที่ใช้ทำสีย้อมผ้า
- เก็บไม้ก้อนใหญ่

สิบกว่าปีก่อน พื้นที่บริเวณนี้เคยมีโครงสร้างหลังคา และเป็นทิวากก็ทอผ้า 10 หลัง ให้ชาวบ้านมาใช้ทอผ้าได้ ปัจจุบันได้มีการแบ่งที่ดินออกและกันรั้ว ทำให้ต้องรื้อโครงสร้างเดิมและถอดก๊อผ้าออก

หมายเลขทางหลวง 1020

แหล่งเรียนรู้ทอผ้าสี่ธรรมชาติ
แม่ครูดอกแก้ว ชั้น 1

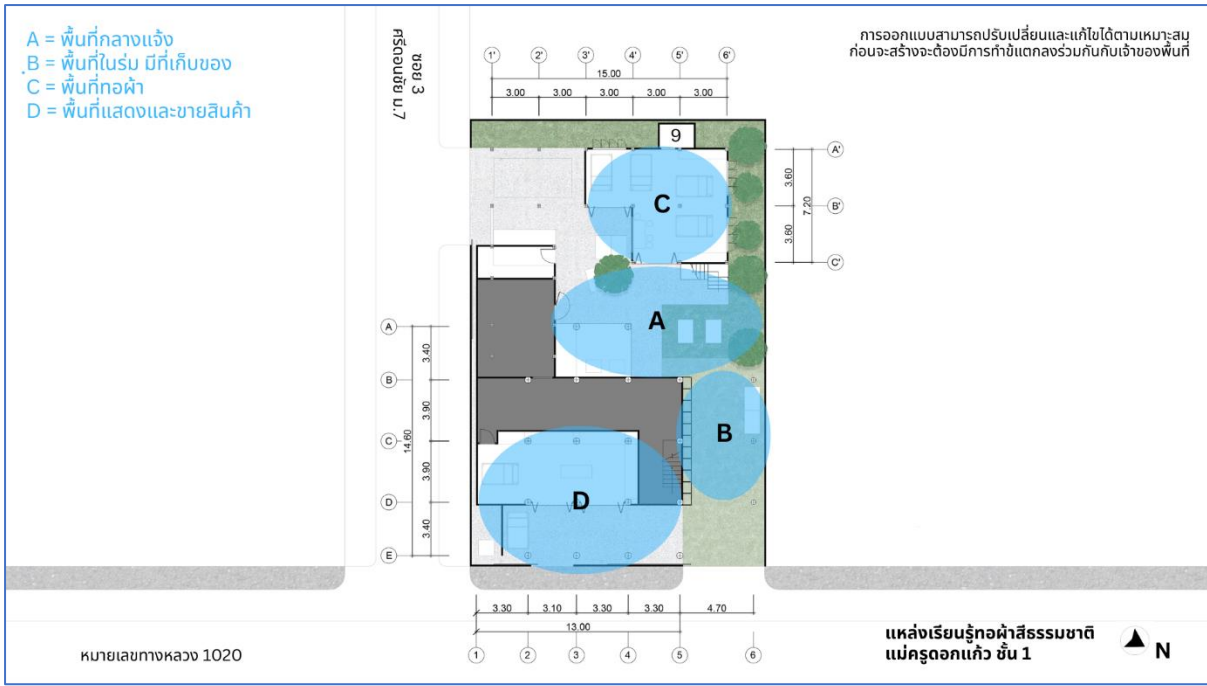

แหล่งเรียนรู้ ทอผ้าสี่ธรรมชาติ แม่ครูดอกแก้ว
MRS. DOK KAEW'S
TAI LUE WEAVING GROUP
16/1 หมู่ 7 ต.ศรีดอนชัย อ.เชียงของ จ.เชียงราย 57140

คุณัญชลี ธีระโคตร (คุณน้อง) ลูกสาวครูดอกแก้ว เรียนรู้การทอผ้าจากคุณแม่ ศึกษาและฝึกฝนกระบวนการทำผ้าทอเกลือ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ ปัจจุบันร่วมงาน/โครงการต่างๆ กับมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ตลอดจนเปิดให้มีการเรียนรู้ ถ่ายทอด และสอนกระบวนการย้อมสีธรรมชาติจากฝ้าย จนถึงการทำลายผ้าเกลือ

ภาพ การศึกษาขั้นตอนและการทำงานพื้นที่ การเตรียมฝ้าย และทอผ้าไทลื้อศรีดอนชัยเพื่อรองรับ Creator Residency Program ณ บ้านแม่ครูดอกแก้ว (3)

ภาพ แผนผังการแบ่งโซนในพื้นที่แหล่งเรียนรู้ทอผ้าสี่ธรรมชาติ บ้านแม่ครูดอกแก้ว ศรีดอนชัย

แผนปรับปรุง บ้านแม่ครูดอกแก้วและภูมิทัศน์ศรีดอนชัย

Timeline	พฤศจิกายน				ธันวาคม			
	1	2	3	4	1	2	3	4
ZONE 1 สตูดิโอและพื้นที่จอดรถ								
ZONE 2 ปรับพื้นที่ทำหลังคาข้างบ้าน และก่อสร้าง								
ZONE 3 พื้นที่หน้าบ้านและพื้นที่ขายสินค้า								
ZONE 4 ปรับปรุงภูมิทัศน์								

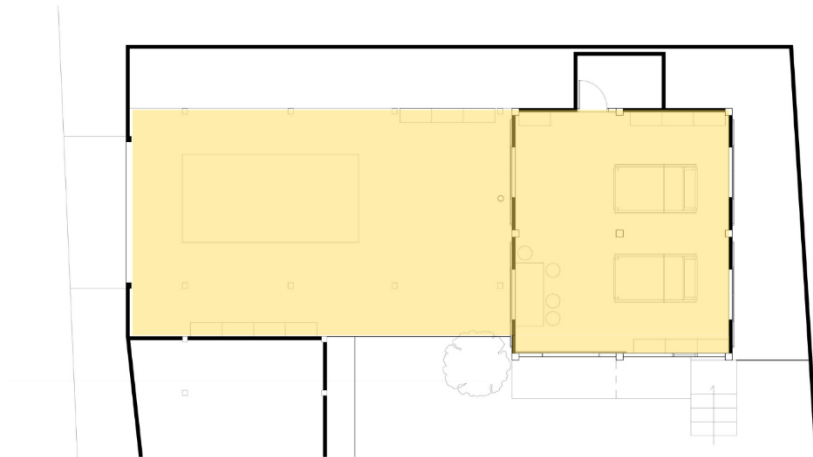
** ZONE 1 - 3 เสร็จก่อน 29 พฤศจิกายน

ภาพ แผนปรับปรุงบ้านแม่ครูดอกแก้วและภูมิทัศน์ศรีดอนชัย

ZONE 1

สตูดิโอและพื้นที่จอดรถ

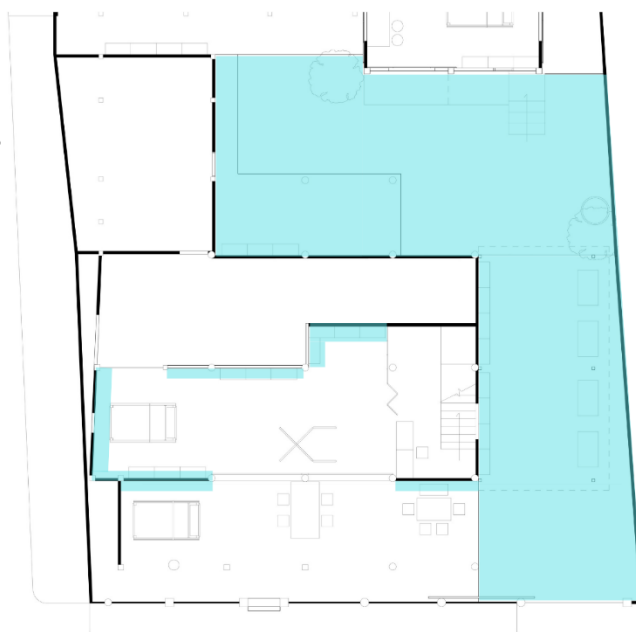
- เก็บของ จัดประเภทของให้เป็นระเบียบ
- ประกอบชิ้นวางของ
- ปูกระเบื้องยาง 45 ตารางเมตร ลายไม้ (ตัวเลือก)

ZONE 2

ปรับพื้นที่ หลังคาข้างบ้าน และก่อสร้างส่วนต่าง ๆ

- ปรับพื้นที่
- ทำโครงสร้างหลังคา
- ปิดผิวตกแต่งอาคาร

ภาพ การจัดสรรพื้นที่บ้านแม่ครูดอกแก้วใน โซนที่ 1 และ 2

ภาพ การจัดสรรพื้นที่บ้านแม่ครูดอกแก้วใน โซนที่ 3 ประกอบภาพสามมิติ และสภาพพื้นที่จริง

ภาพ การจัดสรรพื้นที่บ้านแม่ครูดอกแก้ว รูปแบบภาพประกอบภาพสามมิติ และสภาพพื้นที่จริง

ภาพ การจัดสรรพื้นที่ในการย้อมผ้า รูปแบบภาพสามมิติ และสภาพพื้นที่จริง

ภาพ ภาพสามมิติการออกแบบพื้นที่แหล่งเรียนรู้ด้านการทอผ้าบ้านแม่ครูดอกแก้ว

ภาพ ภาพสามมิติการออกแบบพื้นที่แหล่งเรียนรู้ด้านการทอผ้าบ้านแม่ครูดอกแก้ว
และสภาพพื้นที่จริง

ภาพ ภาพสามมิติการออกแบบพื้นที่ shop house ภายในแหล่งเรียนรู้
ด้านการทอผ้าบ้านแม่ครูดอกแก้ว (1)

- ฉากไม้กัน สร้างความเป็นส่วนตัวระหว่างพื้นที่ชายและพื้นที่ส่วนตัว สูง 180 cm

- ราวแขวนผ้า

ภาพ ภาพสามมิติการออกแบบพื้นที่ shop house ภายในแหล่งเรียนรู้
ด้านการทอผ้าบ้านแม่ครูดอกแก้ว (2)

ภาพ ภาพสามมิติการออกแบบภายนอกแหล่งเรียนรู้บ้านแม่ครูดอกแก้ว (1)

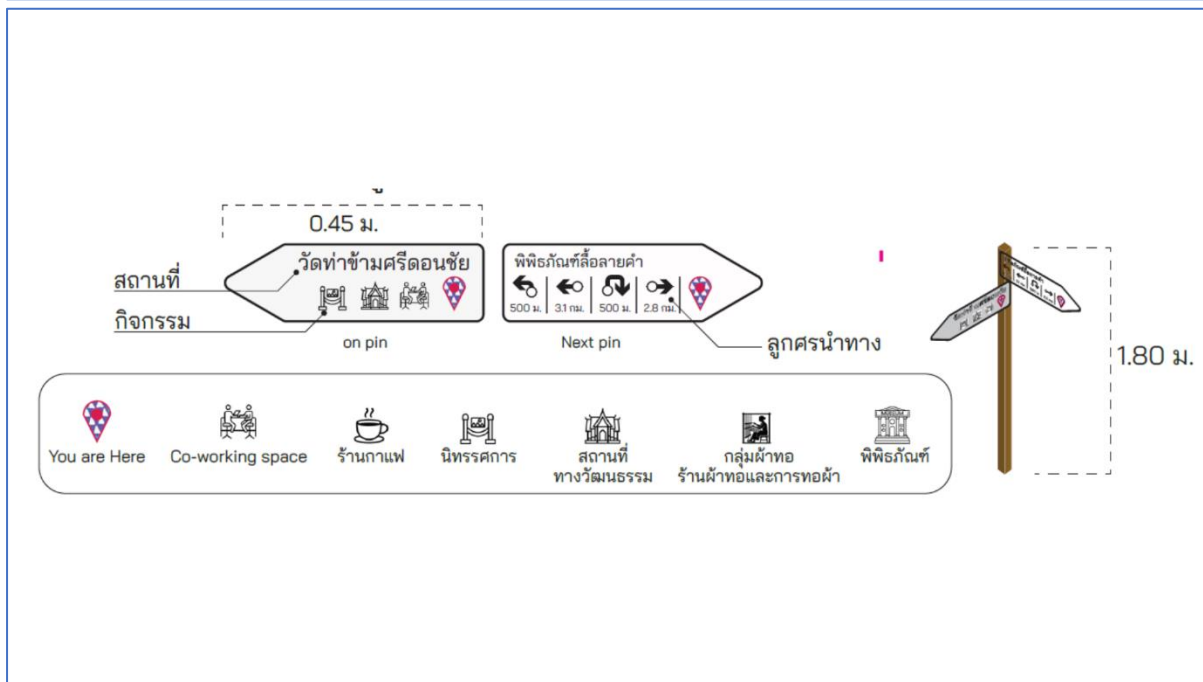
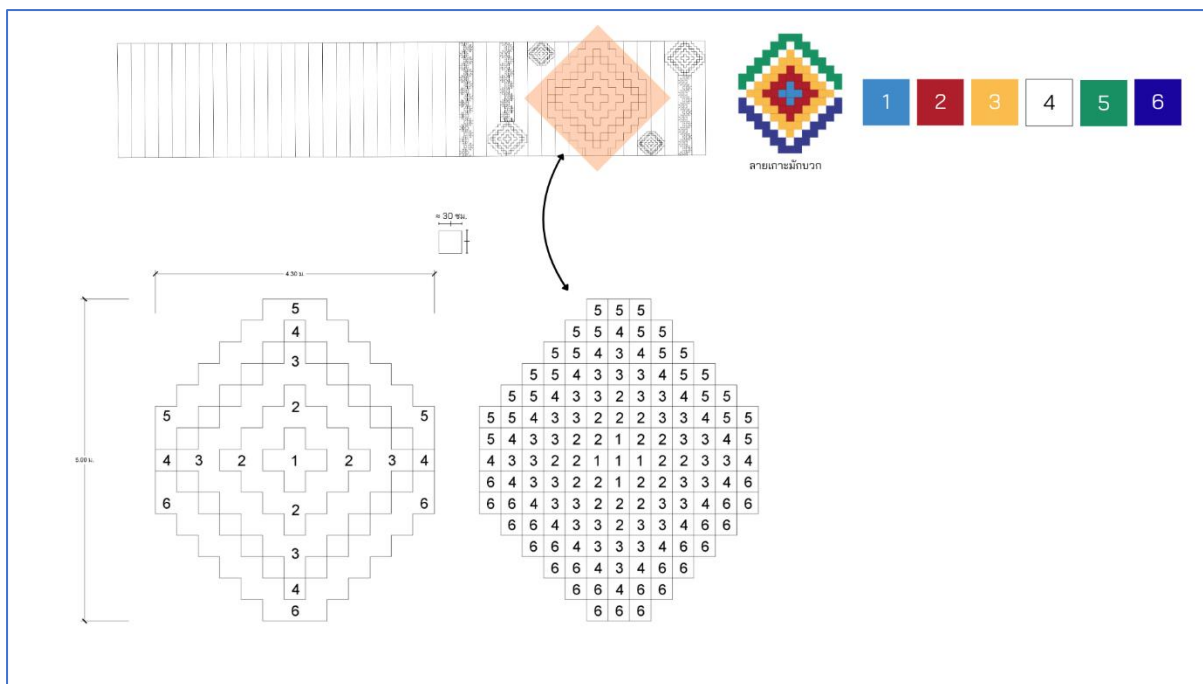
ภาพ ภาพสามมิติการออกแบบภายนอกแหล่งเรียนรู้บ้านแม่ครูดอกแก้ว (2)

ภาพ ภาพสามมิติการออกแบบภายนอกแหล่งเรียนรู้บ้านแม่ครูดอกแก้ว (3)

ภาพ การปรับปรุงภูมิทัศน์ ถนนวัฒนธรรม เส้นในหมู่บ้านที่เชื่อมโยงกิจกรรมทั้งสามพื้นที่เข้าด้วยกัน

ภาพ การปรับปรุงภูมิทัศน์ และการออกแบบป้ายสัญลักษณ์ที่จะใช้ในพื้นที่

4.2 ประเมินผล

จากการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโครงการครีเอทีฟใช้สร้างสรรค์ ภายใต้การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ Creative Cultural District พบว่าโครงการมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่ามาตรฐานหลายด้าน ทั้งด้านการจัดเก็บข้อมูลมรดกวัฒนธรรม การบริหารจัดการกิจกรรม การมีส่วนร่วมของชุมชน และการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการ สรุปผลการประเมินได้ดังนี้

1. ความสำเร็จด้านการพัฒนาฐานข้อมูลมรดกวัฒนธรรม (คะแนน 19/20) โครงการสามารถจัดเก็บข้อมูลมรดกวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อในพื้นที่ 4 หมู่บ้าน ได้ จำนวน 83 รายการ และนำเข้าสู่ระบบ Cultural Map Thailand เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการขับเคลื่อนพื้นที่สร้างสรรค์ มีการวางแผนเพิ่มข้อมูลให้ถึง 100 รายการ ก่อนสิ้นสุดโครงการ พร้อมวางระบบการถ่ายโอนข้อมูลให้โครงการส่วนกลางอย่างเป็นทางการ ถือเป็นผลสำเร็จที่โดดเด่นและมีมาตรฐานสูง

2. ความสำเร็จด้านการจัดกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วม (คะแนน 20/20) กิจกรรมประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวันที่ 30 กันยายน 2568 มีผู้เข้าร่วมหลากหลายภาคส่วนกว่า 20 หน่วยงาน รวมทั้งชุมชน ศิลปิน ภาควิชาการ ภาครัฐ และเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ การประชุมสามารถรวบรวมข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ เช่น การต่อยอดเมืองสร้างสรรค์ด้านการออกแบบ การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนฐานผ้าทอและคติความเชื่อ การสร้างความยั่งยืนทางวัฒนธรรมและการจัดการทรัพยากรของชุมชน กิจกรรมจัดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ มีความครอบคลุม และสะท้อนแนวคิดการพัฒนาพื้นที่แบบ “ทุกภาคส่วนร่วมขับเคลื่อน”

3. ความสำเร็จด้านการเชื่อมโยงอัตลักษณ์พื้นที่กับแนวคิดหลักโครงการ (คะแนน 19.5/20) โครงการสามารถนำทุนทางวัฒนธรรม เช่น ผ้าทอไทลื้อ คติแบบลุ่มน้ำโขง และประเพณีจูลงจิ้น มาพัฒนาเป็นอัตลักษณ์หลักของพื้นที่สร้างสรรค์ ตัวอย่างความสำเร็จที่ชัดเจน ได้แก่ การออกแบบโลโก้จากลวดลายผ้าทอไทลื้อ การเชื่อมโยงครีเอทีฟกับเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์เชิงรายด้านการออกแบบ การขยายบทบาทครีเอทีฟในระดับนานาชาติผ่านเวทีเซี่ยงไฮ้ สิ่งเหล่านี้สะท้อนความสามารถในการ “ตีความ-สร้างสรรค์-ต่อยอด” ซึ่งเป็นหัวใจของ Creative Cultural District

4. ความสำเร็จด้านกิจกรรม Artist Residency Program (คะแนน 19.5/20) การดำเนินงาน Artist Residency ถือว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง โดยมีการออกแบบกิจกรรมตามแนวคิด Waldorf Education ผสานกับบริบทไทลื้อ ทำให้พื้นที่เป็นทั้ง พื้นที่การเรียนรู้ พื้นที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ พื้นที่พบปะ/ปฏิบัติร่วมของศิลปินและชุมชน กิจกรรมทั้ง 3 ช่วง (29 ก.ย.-3 พ.ย. 2568) เกิดผล เช่น การเรียนรู้ร่วมกับช่างทอผ้าเวิร์กชอปด้านศิลปะ ดนตรี และการเล่าเรื่อง การสำรวจสังคม วัฒนธรรม คติท้องถิ่น การสร้างผลงานศิลปะที่ฐานข้อมูลจากพื้นที่จริง เป็นกิจกรรมที่ยกระดับศักยภาพพื้นที่และสร้างประสบการณ์เชิงลึกเชิงวัฒนธรรมได้อย่างมีคุณภาพสูง

5. ความร่วมมือของเครือข่ายและผลต่อชุมชน (คะแนน 20/20) โครงการสามารถรวบรวมภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่-จังหวัด-ประเทศ รวมถึง วัดท่าข้าม นักสร้างสรรค์ในพื้นที่ เครือข่ายชุมชนท่องเที่ยวยั่งยืน CRCD อพท. มูลนิธิ/สมาคมศิลปะ หน่วยงานรัฐ อบจ. วัฒนธรรมจังหวัด มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงและ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ความร่วมมือเข้มแข็งและเป็นระบบ ทำให้ศรีดอนชัยมีความพร้อมในการพัฒนาเป็นต้นแบบพื้นที่สร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

การดำเนินงานของโครงการ “ศรีดอนชัยใช้สร้างสรรค์” ไม่เพียงบรรลุเป้าหมายตามกรอบแนวคิดของ Creative Cultural District แต่ยังสามารถยกระดับกระบวนการทำงานให้เป็นต้นแบบการพัฒนาพื้นที่เชิงวัฒนธรรมร่วมสมัยที่ตอบโจทย์ทั้งปัจจุบันและอนาคตอย่างแท้จริง โครงการมีความโดดเด่นในหลายมิติ ได้แก่

- การรวบรวมและจัดระบบข้อมูลวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่เข้มข้นและเชื่อมโยงรากเหง้าของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเชื้อเข้กับองค์ความรู้ร่วมสมัย ทำให้พื้นที่พร้อมต่อ
- การตีความใหม่และสร้างมูลค่าทางความคิดสร้างสรรค์ กระบวนการมีส่วนร่วมที่ลึกและกว้างครอบคลุมทั้งปราชญ์ท้องถิ่น เยาวชน ช่างฝีมือ ผู้ประกอบการรุ่นใหม่ และภาคีในระดับต่าง ๆ ทำให้เกิดการขับเคลื่อนที่ยั่งยืนบนฐานความเข้มแข็งของชุมชนอย่างแท้จริง
- การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ผ่านกิจกรรมเชิงทดลอง เวิร์กชอป และการพัฒนาผลงานต้นแบบ ช่วยเปิดพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ข้ามรุ่น ข้ามสาขา และสร้างทักษะใหม่ให้กับคนในพื้นที่
- การสื่อสารอัตลักษณ์วัฒนธรรมให้ทันสมัยและเข้าถึงได้ ทั้งในรูปแบบนิทรรศการ สื่อสร้างสรรค์ และการเชื่อมโยงสู่เครือข่ายระดับประเทศ-นานาชาติ ทำให้ศักยภาพของพื้นที่เป็นที่รับรู้ในวงกว้างมากขึ้น
- การต่อยอดสู่มูลค่าทางเศรษฐกิจ-สังคม ด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงลึก และโมเดลความร่วมมือใหม่ระหว่างชุมชนและผู้เชี่ยวชาญ

การที่โครงการได้รับคะแนนรวมสูงถึง 98% สะท้อนถึงการดำเนินงานที่ “ครบถ้วน เด่นชัด มีนวัตกรรมเป็นแบบอย่าง และสามารถขยายผลได้จริง” เป็นหลักฐานว่าศรีดอนชัยได้ก้าวสู่การเป็นพื้นที่สร้างสรรค์ระดับต้นแบบของประเทศ พร้อมต่อยอดสู่ความร่วมมือในระดับภูมิภาคและนานาชาติในอนาคต

4.3 รายละเอียดค่าใช้จ่าย

หมวดเงิน/รายการ	รายละเอียด	จำนวนเงิน
เงินอุดหนุนโครงการ		1,000,000.00
ค่าตอบแทน		75,000.00
1) ค่าจ้างชั่วคราวรายเดือน	ค่าจ้าง ผู้ประสานงานโครงการ 1 คน 3 เดือน (3 เดือน x 25,000 บาท)	75,000.00
ค่าใช้จ่าย		910,000.00
1) ค่าจัดกิจกรรมจัดทำข้อมูลวัฒนธรรม	ค่าจัดกิจกรรมจัดทำข้อมูลวัฒนธรรม จำนวน 100 รายการ	90,000.00
2) ค่าจัดกิจกรรมรับฟังความคิดเห็น	ค่าจัดกิจกรรมรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิระดับย่าน	20,000.00
3) ค่าปรับปรุงพื้นที่	ค่าปรับปรุงพื้นที่การเรียนรู้ บ้านแม่ครูดอกแก้ว	300,000.00
	ค่าปรับปรุงพื้นที่พิพิธภัณฑ์ลือลายคำ	100,000.00
	ค่าปรับปรุงภูมิทัศน์ย่านศรีดอนชัย	150,000.00
4) ค่าจัดกิจกรรม	ค่าจัดกิจกรรม Creator Residency Program	100,000.00
	ค่าจัดกิจกรรมนิทรรศการจับคู่ธุรกิจ (Business Matching)	100,000.00
5) ค่าจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์		50,000.00
อื่น ๆ		15,000.00
1) ค่าวัสดุ		15,000.00

5. ข้อเสนอแนะและแนวทางการต่อยอดในอนาคต

5.1 แผนระยะสั้น กลาง ยาว พร้อมข้อเสนอแนะตัวชี้วัด (KPI) สำหรับย่านในการ รักษาระดับการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์

ระยะสั้น (0-1 ปี)		
มิติ	แนวทางดำเนินการ	KPI (ตัวชี้วัด)
การจัดการพื้นที่	มุ่งเน้นการปรับปรุงพื้นที่ต้นแบบให้พร้อมใช้งาน เพื่อรองรับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์	ปรับปรุงพื้นที่ให้พร้อมใช้งาน
กิจกรรมสร้างสรรค์	กิจกรรมเวิร์กชอปศิลปะและหัตถกรรม การทดลองใช้พื้นที่สร้างสรรค์ และกิจกรรม Creator Residency Program รวมถึงการจัดประชุมและเวทีรับฟังความคิดเห็นจากชุมชน ผู้เชี่ยวชาญ และหน่วยงานภาครัฐ	มีจำนวนกิจกรรมอย่างน้อย 6 ครั้ง ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ≥ 100 คน ต่อกิจกรรม และความพึงพอใจของผู้เข้าร่วม $\geq 80\%$
การมีส่วนร่วมชุมชน	การจัดประชุมและเวทีรับฟังความคิดเห็นจากชุมชน ผู้เชี่ยวชาญ และหน่วยงานภาครัฐ	มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวนไม่น้อยกว่า 10 คน

ระยะกลาง (1-3 ปี)		
มิติ	แนวทางดำเนินการ	KPI (ตัวชี้วัด)
เครือข่าย	เน้นการทำงานร่วมกับเครือข่าย โดยการสร้างเครือข่ายผู้สร้างสรรค์และผู้ประกอบการในพื้นที่ให้เข้มแข็งมากขึ้น รวมถึงการจัดกิจกรรมเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เช่น การจับคู่ธุรกิจ (Business Matching)	มีเครือข่ายผู้สร้างสรรค์ไม่น้อยกว่า 10 กลุ่ม
เศรษฐกิจสร้างสรรค์	ต่อยอดกิจกรรมเวิร์กชอปให้เป็นกิจกรรมต่อเนื่อง การดำเนินงาน	ผู้ประกอบการเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่า 5 ราย และจัดกิจกรรม

ระยะกลาง (1-3 ปี)		
มิติ	แนวทางดำเนินการ	KPI (ตัวชี้วัด)
	ในช่วงนี้ยังสามารถทดสอบรูปแบบกิจกรรม การบริหารพื้นที่ และการมีส่วนร่วมของชุมชนได้อย่างเป็นระบบ	สร้างสรรค์ต่อเดือนไม่น้อยกว่า 2 กิจกรรม

ระยะยาว (3-5 ปีขึ้นไป)		
มิติ	แนวทางดำเนินการ	KPI (ตัวชี้วัด)
ความยั่งยืน	ยกระดับพื้นที่ให้เป็น Creative Cultural District อย่างเป็นทางการ โดยมีการจัดเทศกาลและกิจกรรมประจำปี	พื้นที่เป็น Creative Cultural District อย่างเป็นทางการ และมีจำนวนกิจกรรม 20 กิจกรรมต่อปี จัดทำรายงานผลระยะสั้นและรายงานประจำปีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การติดตามและประเมินผลมีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลในการเก็บข้อมูล
นโยบาย	จัดเทศกาลประจำปี เช่น ศิลปะดนตรี วัฒนธรรมท้องถิ่น และกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง	จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมรวมต่อปี $\geq 1,000$ คน จำนวนกิจกรรมสร้างสรรค์ ≥ 20 กิจกรรมต่อปี และความพึงพอใจของชุมชนและผู้เข้าร่วม $\geq 85\%$

5.2 แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้ขับเคลื่อนสำคัญ

การพัฒนาพื้นที่สร้างสรรค์ในย่านศรีดอนชัยจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของ ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้งานจริง และสร้างความยั่งยืนในระยะยาว การมีส่วนร่วมของชุมชนสามารถเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดเห็น กิจกรรมทดลองใช้พื้นที่ การประชุมกลุ่มย่อยกับผู้นำชุมชนและเครือข่ายสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมเหล่านี้ช่วยให้ผู้คนเข้าใจแนวคิดและประโยชน์ของพื้นที่สร้างสรรค์ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงกิจกรรมให้เหมาะสม

นอกจากนี้ การสร้าง คณะกรรมการร่วมพัฒนา ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนชุมชน ศิลปิน ผู้ประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐ จะช่วยกำหนดทิศทางการพัฒนาและการใช้พื้นที่อย่างสมดุล อีกทั้งสามารถสร้างระบบ การติดตามผลและการแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็ว การสนับสนุนให้ผู้ประกอบการท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น การจัดแสดงผลงาน การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ หรือการจับคู่ธุรกิจ จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในพื้นที่ ทำให้เกิดการพึ่งพาตนเองและยกระดับชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชนยังรวมถึงการสร้าง เครือข่ายการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ เช่น กลุ่มไลน์ เฟซบุ๊ก หรือเว็บไซต์ของพื้นที่สร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้คนรับทราบกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นได้ตลอดเวลา การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบนี้จะช่วยให้โครงการสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้งานจริง และทำให้พื้นที่สร้างสรรค์เป็นจุดหมายที่ชุมชนภาคภูมิใจและพร้อมสนับสนุน

5.3 การวางแผนสำหรับการขยายผลในอนาคต (Scalability)

เพื่อให้โครงการ ศรีดอนชัยใช้สร้างสรรค์ สามารถขยายผลไปสู่พื้นที่อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนสำหรับ Scalability เป็นสิ่งสำคัญ การขยายผลเริ่มต้นด้วยการสร้าง มาตรฐานพื้นที่ต้นแบบ ที่สามารถทำซ้ำได้ง่าย เช่น การออกแบบโซนกิจกรรม การจัดพื้นที่เวิร์กช็อปและการจัดเส้นทางเชื่อมโยงพื้นที่ต่าง ๆ รวมถึงแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

โครงการควรจัดทำ คู่มือการพัฒนาพื้นที่สร้างสรรค์ (Creative District Manual) ซึ่งรวบรวมขั้นตอน การวางแผน การออกแบบกิจกรรม การบริหารพื้นที่ การมีส่วนร่วมของชุมชน และการประเมินผล เพื่อให้ย่านอื่น ๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ การประเมินผลการใช้งานพื้นที่ต้นแบบและเก็บ ข้อมูล KPI เป็นระยะ เช่น จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวนกิจกรรมสร้างสรรค์ และความพึงพอใจของผู้เข้าร่วม จะช่วยให้สามารถปรับปรุงโมเดลก่อนนำไปขยายผล

การขยายผลยังสามารถรวมถึงการสร้าง เครือข่ายย่านสร้างสรรค์ระดับจังหวัดหรือภูมิภาค เพื่อ แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งส่งเสริมกิจกรรมเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในวงกว้าง การวางแผน อย่างเป็นระบบและการจัดทำคู่มือมาตรฐานจะทำให้โครงการสามารถขยายผลได้อย่างต่อเนื่องและคงความ เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ต้นแบบ

5.4 การส่งเสริมความยั่งยืนในต้นแบบ

ความยั่งยืนเป็นหัวใจสำคัญของโครงการพื้นที่สร้างสรรค์ การส่งเสริมความยั่งยืนเริ่มจากการออกแบบ โครงสร้างและวัสดุที่ทนทาน ซึ่งสามารถใช้งานได้ยาวนานและบำรุงรักษาง่าย พื้นที่ควรสามารถรองรับ กิจกรรมหลากหลายและปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของผู้ใช้งาน

อีกประเด็นสำคัญคือ การสร้าง ความสามารถของชุมชนและผู้ประกอบการท้องถิ่น ให้มีบทบาทใน การบริหารและดูแลพื้นที่ โดยการฝึกอบรม การสร้างแนวทางการจัดกิจกรรม และการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการจัดการพื้นที่สร้างสรรค์ การสร้างความสามารถนี้จะทำให้พื้นที่สามารถดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ลดการ พึ่งพาทภายนอก และส่งเสริมความต่อเนื่องของกิจกรรม

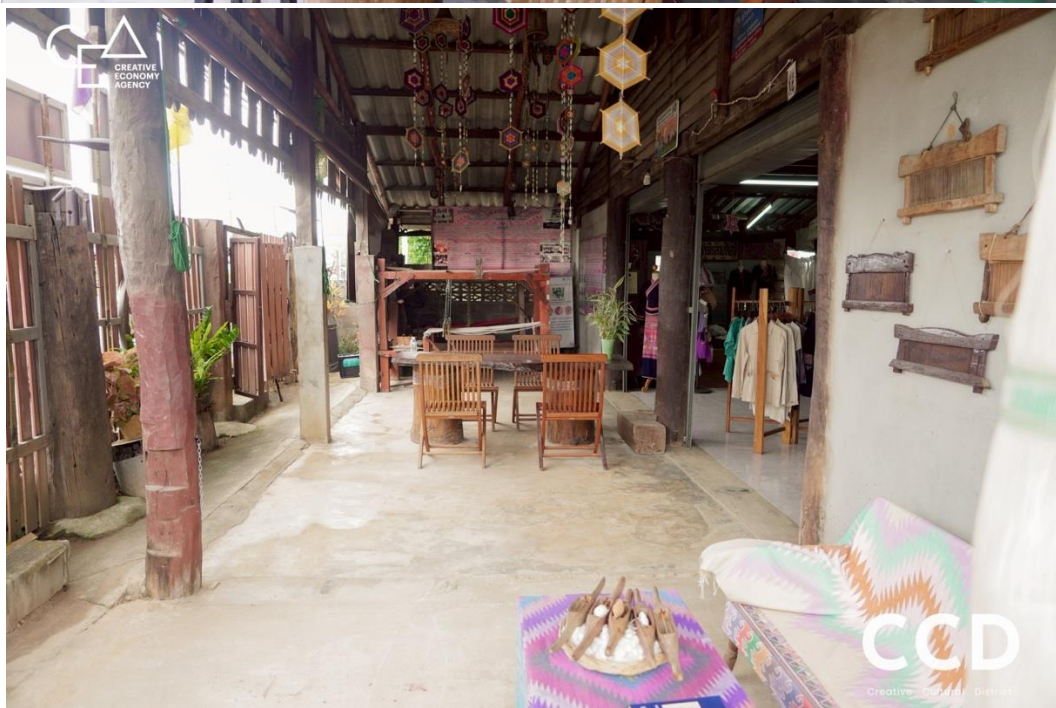
นอกจากนี้ การสร้างรายได้จากกิจกรรมและบริการ เช่น ค่าบริการเวิร์กชอป ค่าธรรมเนียมเข้าชม หรือการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากชุมชน จะช่วยให้พื้นที่สร้างสรรค์สามารถดำเนินงานอย่างยั่งยืนทางเศรษฐกิจ การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่และ กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง ก็เป็นอีกกลไกหนึ่งที่จะช่วยให้พื้นที่ที่มีความยั่งยืนทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

ภาคผนวก

- การพัฒนาพื้นที่กายภาพ (Physical Space, Creative Studio บ้านแม่ครูดอกแก้ว

ภาพ การปรับปรุงทัศนียภาพภายในบริเวณภายนอกแหล่งเรียนรู้บ้านแม่ครูดอกแก้ว
ปรับหน้าดินและตกแต่งบริเวณพื้นที่ใหม่เพื่อการต้อนรับผู้มาเยือน

ภาพ การปรับปรุงโซน shop house ภายในแหล่งเรียนรู้ด้านการทอผ้าบ้านแม่ครูดอกแก้ว
ปรับพื้นที่และตกแต่งภายนอกใหม่

ภาพ การปรับปรุงโซน shop house ภายในแหล่งเรียนรู้ด้านการทอผ้าบ้านแม่ครูดอกแก้ว

ภาพ การปรับปรุงภูมิทัศน์ และการออกแบบป้ายสัญลักษณ์ที่จะใช้ในพื้นที่

ภาพ การปรับปรุงภูมิทัศน์ ถนนวัฒนธรรม เส้นในหมู่บ้านที่เชื่อมโยงกิจกรรมทั้งสามพื้นที่เข้าด้วยกัน

ภาพ การปรับปรุงพื้นที่แหล่งเรียนรู้ด้านการทอผ้าบ้านแม่ครูดอกแก้ว

